Reo-Bankowned Properties
From San Jose to Sacramento
JASSI GILL Broker/Owner
Ph:510-304-9292
Refinance Now
@ZERO COST
Call Sukhi Gill:510-207-9067
CA DRE Lic.#01180969

Jassi Gill
CA DRE# 00966763

Hardeep S.Rai
ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
Attorney-at-Law
• ਨੌਂਵੀਂ ਸਰਕਟ ਕੋਰਟ • ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਾਂ
• ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ • ਫੈਮਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾ
• ਲੇਬਰ ਦੇ ਕੇਸ • ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ • ਅਮੈਰਿਕਨ ਅੰਬੈਸੀ ਦੇ ਕੇਸ • ਬੈਂਕਰਪਸੀ
SAN FRANCISCO
TEL: 415.693.9131
FAX. 415.693.9135
rai@hsrai.com
www.hsrai.com
Fremont
TEL: 510-791-1111
FAX: 510-791-1119

Kuldip Singh Dhariwal
Attorney At Law
ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ
Tel : (510) 744-1280
Fax: (510) 744-4192

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ
3100 Mowry Ave. #303, Fremont, CA 94538
E-mail: kuldipdhariwal@yahoo.com

Fourteenth Year of Publication
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ
Price 50¢
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 14, Issue 26, June 29th, 2013 | 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 | Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕੱਟੜ ਮੋਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾੜੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮਾਧੋਪੁਰ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਹ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਏ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਠੁੱਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ 'ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤਰ' ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਚਿਹਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਅੰਦਰ ਵੀ ਇਕ ਧੜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਮੰਨ ਗਏ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜੈ ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਕਿਹਾ...

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: *ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ 'ਜੈ ਸ੍ਰੀਰਾਮ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਹੱਸ ਪਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਗੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲਾਂਭਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਬਾਤ ਦਾ ਬਤੰਗੜ ਬਣਾ ਧਰਦੇ ਹੋ।"*

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਾਲਾ ਅਕਸ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਸੂਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਘਿਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਿੱਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਹੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਔਖੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਵਰਕਰ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗ਼ਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਮਾਧੋਪੁਰ ਵਿਚ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਰੈਲੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਸੰਘ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਉਤਰਾਖੰਡ 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ

ਦੇਹਰਾਦੂਨ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਹੜ੍ਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਏ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚੋਂ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਾਰਸ਼ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਬਾਰਸ਼ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5,000 ਤੋਂ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 15 ਤੋਂ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਗੌਰੀਕੁੰਡ ਕੋਲ ਰਾਹਤ ਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਮਲੇ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਣੇ 20 ਜਣੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਗੌਰੀਕੁੰਡ ਕੋਲ ਇਹ ਦੂਜਾ ਹਾਦਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਰੁਦਰਪ੍ਰਯਾਗ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਾਇਲਟ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਕ 822 ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੱਭ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

REAL ESTATE & HOME LOANS
ਮਨਟੀਕਾ, ਟਰੇਸੀ, ਲੈਥਰੋਪ, ਸਟਾਕਟਨ, ਲੋਡਾਈ, ਪੈਟਰਸਨ, ਲਵਿੰਗਸਟਨ, ਮਰਸਡ, ਮਡੇਰਾ, ਮੋਡੈਸਟੋ, ਟਰਲੱਕ ਆਦਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਮੁੜੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

✓ Low Interest Rate
✓ 3.5% Down Payment
✓ Free Credit Report
✓ Free Pre-Approval
ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਹੈ।
Successful Shortsale ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ!
AMAN HUNDAL
Broker / Associate
MBA · SFR · CDPE
Century 21
M&M and Associates
209.918.6464
ahundal@c21mm.com
605 Standiford Ave, Ste D · Modesto, CA 95350
SFR

Fresh Sweets, Snacks & Food
Catering with portable Tandoor for up to 10000 guests
Lunch - Dinner - Take Out - Banquets
Toll Free 1-866-FOR-RAJA
www.rajasweets.com
msbains@rajasweets.com
Raja™ SWEETS & CATERING®
AUTHORIZED CATERER FOR MAJOR 5-STAR HOTELS
ਮਿਠਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
Raja Sweets & Indian Cuisine
31853 Alvarado Blvd. Union City CA 94587
Ph. (510) 489-9100 Fax (510) 489-9111
Raja Indian Cuisine & Bar
1275 W Winton Ave. Hayward CA 94545
Ph. (510) 264-9300 Fax (510) 264-9345
Items Serving: All kinds of Sweets; Snacks & Food; Chaat & Tikki Stall; Pani Poori Stall; Bhel Poori / Pav Bhaji; Falooda Kulfi
Catering Services: Wedding Ceremonies; Receptions; Birthday Parties; Religious Gatherings; Corporate Events; Picnics / Bar-b-que
Additional Services: Warmers; Chaffing Dishes; China & Silverware; Linen Rental; Waiters & Bartenders
ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
Call Makhan Bains or Ravinder Singh for your next Party 1-866-FOR RAJA www.RajaSweets.com

Law Office of
Manpreet S. Gahra
>ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
>ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ
>ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ

Criminal Defense (DUI, simple battery, domestic violence, immigration post-conviction relief)
Manpreet S. Gahra
Attorny At Law
Berkeley Office
2161 Shattuck Ave., 304, Berkeley
Ph:510-841-4582 Fax:510-217-6847
Sacramento Office
Call For Appointment
Ph:916-924-1617
Email: manpreet@gahralaw.com

ਜੇਮਜ਼ ਕੋਮੇ ਬਣੇ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੇਮਜ਼ ਕੋਮੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੈਨੇਟ ਵੱਲੋਂ ਜੇਮਜ਼ ਕੋਮੇ (52) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਦਸ ਸਾਲ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਰੌਬਰਟ ਮੁੱਲਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣਗੇ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਐਸ.ਏ.) ਦੇ ਜਾਸੂਸੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਕੋਮੇ ਨੂੰ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

To Advertise with Punjab Times
Call: 847-359-0746
punjabtimesusa.com

Soft Touch Dental Practice
A reason to smile . . .
Call us Today! (510) 952-9395
State of the art Dental Facility in your neighborhood.
General Dentistry Including
Periodontal Care, Cosmetic Dentistry
Root-Canals, Invisalign, Crowns
Most Insurances Accepted
0% Finance Options
Promotional Rate For New Patients
$69.99
Cleaning Exam X-Rays
www.soft touch dental practice.com
Call us Today (510) 952-9395
email: amrit@drakaur.com
People Like Us On Yelp!
facebook.com/
softtouchdentalpractice
Parking in the back.
ਅਸੀਂ ਮੁਸਕਰਾਹਟਾਂ ਵੰਡਦੇ ਹਾਂ
Special Rates For New Patients.
2701 Decoto Road, 1A, Union City, CA 94587
Conveniently Located Near Union City BART
From San Jose, Northbound 880, Exit Decoto, Make A Right, Left On Royal Ann.
From Oakland, Southbound 880, Exit Decoto, Make A Left, Left On Royal Ann.

ਡਾ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
www.011india.com
$25 2,500 Minutes
ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋ।
✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ
Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.
800.914.1013 • 408.659.9400

Imperial Truck Wash & Repair
Located at 2635 E. North Ave., Fresno, CA 93725 (Corner of North & Chestnut).

Special prices for all tires.
■All major repairs for trucks & trailers.
■Brand new truck & trailer wash.
■Best prices on wash in the Fresno area.
■We offer truck & trailer wash, trailer washout,
■Wax, tire dressing, towel dry.
■We sell all major parts for truck & trailers.
Gated parking with security guard on-site at night
Also have office space available (ideal for a trucking company).
ਅਸੀਂ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਕਲਪੁਰਜੇ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ

Contact: Inderjit Singh. Ph. 559-442-8500 or Cell. 209-872-4117

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਝਗੜਾ ਹੋਰ ਉਲਝਿਆ

ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਝਗੜਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੱਖ ਫੋਰਮ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮਾਮਲਾ ਹੱਥੋਪਾਈ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬੂਟਾਂ ਸਮੇਤ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੱਖ ਫੋਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੱਖ ਫੋਰਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਉਕਾ ਹੀ ਕੰਨ ਨਹੀਂ ਧਰਿਆ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਆਪ ਬੁਲਾ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 572 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੋਰਮ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵਰਜਿਆ ਅਤੇ ਨੌਬਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਦੀ ਆਈ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥੋਪਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਬੂਟਾਂ ਸਮੇਤ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਰਿਚਮੰਡ ਸਿਟੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਕੋਰਕੀ ਬੂਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਹੈਂਕੜ ਭਰੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਉਤੇ ਡਾਕਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੱਖ ਫੋਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਖਲਲ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 14 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁਲਾਈ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੱਖ ਫੋਰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਲਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚਣ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖੱਖ, ਭਾਈ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਝਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ 30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 2 ਹਫਤਿਆਂ ਤੱਕ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਭ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਪੁਲਿਸ ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹੀ ਬਣਿਆ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ. ਸੰਧੂ ਵਲੋਂ ਸਟੇਜ ਖੋਹਣ ਲਈ ਇਹ ਤੀਜਾ ਯਤਨ ਸੀ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਉਤੇ ਕੇਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਦੱਸਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਕੋਰਕੀ ਬੂਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ 'ਅਖੌਤੀ' ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਆਪ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁਕਵੀਂ ਧਮਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸਾਰੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਰਪੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਝਗੜੇ ਮਿਲ-ਬੈਠ ਕੇ ਨਿਬੇੜ ਲੈਣ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਾੜ ਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਰਾਹ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੱਖ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਗੂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਆਪੋ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ

ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਕੋਰਕੀ ਬੂਜ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ

ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ 30 ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਪਹੁੰਚਣਗੇ

ਸੈਨ ਹੋਜੇ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ 30 ਜੂਨ ਤੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰੇ 10:45 ਤੇ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਪੁੱਜਣਗੇ।

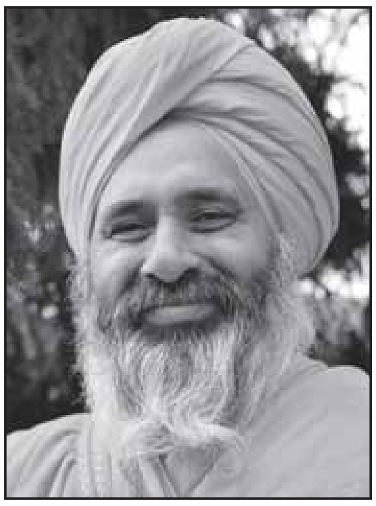

ਸੰਤ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ

ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਜਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਵੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੁਖ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਦੀਆਂ ਤੇ ਛਪੜਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵੀ ਕਰਵਾਈ।

To Advertise with Punjab Times
Call: 847-359-0746
punjabtimesusa.com

ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੰਘੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜਨਾਬ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਫਆਈਏ ਨੇ ਭੁੱਟੋ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਾਰ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭੁੱਟੋ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਨੂੰ ਮੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਟੂਲੈਰੀ ਕਾਊਂਟੀ ਵਿਚ ਹਾਈਵੇਅ 99 'ਤੇ
ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 559-380-8888

ਫਰੇਟਲਾਈਨਰ ਟਰੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਬੇਅ ਏਰੀਏ ਵਿਚ
2005 ਤੋਂ 2007 ਮਾਡਲ ਦੇ ਫਰੇਟ
ਲਾਈਨਰ ਟਰੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਟਰੱਕ ਵੇਚਣ ਲਈ
ਕੈਸ਼ ਡੀਲ ਦੇ
ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਜਣ
ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ
ਫੋਨ: 510-226-1634

MTSBS, LLC Merchant Solutions
Independent Gas Stations
and Convenience Stores
Say goodbye to
Slow credit card terminals
Poor support
Confusing statements
Higher costs

Say hello to
Superior support
High speed processing
Better customer service
Higher profits, lower expenses, peace of mind
ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ
ਬਹੁਤ ਵਾਜਬ ਰੇਟ
1-800-871-6610
PAY AT THE PUMP
VISA DISCOVER VOYAGER PROFleet Fuelman

ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਪਰਲੋ

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੈਨਸੀ ਜੇ. ਪੋਵੈਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਡੇਢ ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਐਨ.ਜੀ.ਓਜ਼ ਨੂੰ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੋਵੈਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮੰਦਰ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨਾਲ ਲਟਕ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾਈ

ਦੇਹਰਾਦੂਨ: 36 ਸਾਲਾ ਵਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇਗੀ ਨੇ ਕੇਦਾਰਨਾਥ ਮੰਦਰ ਦੀ ਘੰਟੀ ਫੜ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਟੇਹਰੀ ਵਾਸੀ ਨੇਗੀ ਗਲ-ਗਲ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਨੌਂ ਘੰਟੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨਾਲ ਲਟਕਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਤੈਰ ਰਹੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਉਹ ਘੰਟੀ ਫੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ।

ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਬਿਤਾਏ ਨੌਂ ਘੰਟੇ ਨੇਗੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛਡ ਰਹੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਆਈ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਮਕਇਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਚਲਾਏ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਹਨ। ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢ ਕੇ ਜੋਸ਼ੀ ਮੱਠ ਵਿਖੇ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਤੋਂ 41 ਮਿੰਨੀ ਬੱਸਾਂ ਤੇ ਟਰੈਕਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਢਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ 3000 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਦਰਾਸੂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ 6300 ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢਣ ਪਿੱਛੋਂ ਤੇ ਫਿਰ ਜੋਸ਼ੀ ਮੱਠ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰਾਹਤ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਬਦਰੀਨਾਥ ਵਿਖੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ 17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪੂਰਨ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ ਦੇ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 16 ਜੂਨ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਣੀ ਆਉਣ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਗੋਲਕ ਭੰਨੀ

ਵਿਖੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਉੱਚੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਤੇ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋ ਦਿਨ ਇਥੇ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 18 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਡੀ ਸਜਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ। 18 ਤੇ 19 ਜੂਨ ਦੋਵੇਂ ਦਿਨ ਇਹ ਸਰੂਪ ਇਸੇ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ। 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਸਰੂਪ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਠੜੀ ਘਰ ਵਿਖੇ ਜਮ੍ਹਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਬੈਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਨਕਦੀ ਆਦਿ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਚੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮਰਦ ਤੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੋਲਕ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਭੰਨ ਕੇ ਲੁੱਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਗੋਲਕ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਰਖਵਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਥੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੋਲਕ ਲੁੱਟ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਲਕ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੀ ਮਾਇਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚਾਰ ਜਿੰਦਰੇ ਲੱਗੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਉਹ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ।

ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਭੇਜ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਜੱਸ ਖੱਟ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਜੌਲੀਗਰਾਂਟ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਹਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਅੱਡਾ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਇਸ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਤੇ ਆਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦਧਾਮ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਸਨ।

ਉਧਰ, ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਮ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤਾਂ ਜੌਲੀਗਰਾਂਟ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿਹਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ।

ਇਹ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਸ. ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ 2800 ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਵੱਲ ਉਡਾਨ ਨਹੀਂ ਭਰੀ। ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਤਰਾਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਤੋਂ ਕੰਮ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਹੇਮਕੁੰਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਔਖੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਈ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਯਾਤਰਾ ਇਸ ਸਾਲ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਵਿਖੇ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਰਤੇ ਕੁਝ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲੂ ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਪੁਲ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗੋਬਿੰਦਧਾਮ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਗਰ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਤੇ ਲੰਗਰ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬਰਤਨ ਰੁੜ ਗਏ। ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਾਲਾ ਸਥਾਨ ਰੁੜ ਗਿਆ ਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਵੀ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਯਾਤਰੂਆਂ ਲਈ ਬਣਾਈ 25 ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਪਖਾਨੇ ਵੀ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਹੜ੍ਹ ਨਾਲ ਆਈ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਰੇਤ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਉਪਰ ਗੋਬਿੰਦਧਾਮ ਵਿਖੇ ਇਹ ਦੋ ਪੁਲ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ। ਉਥੇ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਯਾਤਰਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ।

ਭਾਈ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਫਰਿਜ਼ਨੋ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਚਾਰ ਰੋਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਭਾਈ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਥਾਨਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ।

ਜਿਣਸੀ ਹਿੰਸਾ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਿਣਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਹਿਲਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ 15 ਮੈਂਬਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਮਤਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਰਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਤੇ ਵਿਚ ਜਿਣਸੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਤੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਐਂਜਲੀਨਾ ਜੋਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹਰ ਮੁਲਕ ਜਿਣਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ।

Short Sale Specialist

Selling HUD homes anywhere in California

Just Sold
7 Derow Ct.,
Sacramento, CA 95833
$40,000.00
2625 Hayden Brook Ave.,
Stockton, CA 95212
$141,500

Listing
2519 Tornado Way,
Rancho Cordova, CA 95670
$105,000
4545 Valley Hi Dr.,
Sacramento, CA 95823
$140,000
2430 Yreka Ave,
Sacramento, CA 95822
$63,000

Call: Sohanpreet 'Sam' Chahal
@916-612-5773

Sohanpreet (Sam) Chahal
CA Lic. 01504071
Realtor/Notary Public
email:samchahal@hotmail.com

visit: www.hudhomestore.com
Serving from Bay Area to Sacramento

Multi-Million Dollars Producer-2007, 2008 & 2009

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵੱਡਾ ਘਰ ਅਪਗਰੇਡ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ,
ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

Golden State Realty

Sacramento Office: 9912 Kapalua Ln., Elk Grove, CA 95624
Tel: 916-612-5773 Fax: 916-689-5707

ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਕਾਨਫਰੰਸ 13 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸੰਸਥਾ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਲੋਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਉਂਦੀ 13 ਤੇ 14 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਕੰਵਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ (5 ਵੁਡ ਸਟਰੀਟ), ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਯੈਚੁਰੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਦਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ, ਸੁਪ੍ਰਸਿਧ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੁਸ਼, ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਂਟਰ- ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਡਾ. ਗੁਰੂਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਡਿਆਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ 'ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।

ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਮੌਕੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਜੇ ਐਸ ਗਰੇਵਾਲ, ਹਰੀਸ਼ ਕੇ ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਬੰਗਾ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਸਤਕ 'ਗਦਰ ਮੂਵਮੈਂਟ: ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ, ਆਈਡਿਆਲੋਜੀ, ਐਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਲੈਗੇਸੀਜ਼' ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਰੂਪਮਾ ਰਾਓ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਚੀਫ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨਗੇ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੇ ਪਰਫਾਰਮਿੰਗ ਆਰਟ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ 14 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਗਾਇਕ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ, ਮੰਨਾ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖੀ, ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਪੰਮੀ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜੁਟਾਇਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਵਿਰੁਧ ਚੱਲੇਗਾ ਕੇਸ

ਮੁੰਬਈ (ਬਿਊਰੋ): ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਵਿਰੁੱਧ 2002 ਦੇ 'ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ' ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਲੱਗੇਗੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਯੂ.ਬੀ. ਹੈਜਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਹਿਤ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆਇਆ ਜਦੋਂ 17 ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਬਾਂਦਰਾ ਦੇ ਮੈਟਰੋਪਾਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ 47 ਸਾਲਾ ਅਦਾਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੌਰਾਨ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਸ਼ੋਕ ਮੁਨਦਰਗੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸ਼ੰਕਰ ਇਰਾਂਡੇ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਗੀਨ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਹਨ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 19 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

Punjab Times
Established in 2000
13th Year in Publication
Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com
Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh
Graphics:
Mandeep Singh

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular

California:
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Bay Area
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961

Sacramento
Gurbarinder Singh Raja
916-533-2678

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Wisconsin, Missisipi, Iowa, Arkansas, Massachusetts, Texas, Virginia, Nevada, Washington, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, New York, New Jersey, Connecticut, Oklahoma, Pennsylvania, Missouri, Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਉਤਰਾਖੰਡ 'ਚ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਪੰਨੂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਤਰਖੰਡ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਗਏ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕੇਸ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦਾ ਸਖਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਣ-ਮਿਥ ਕੇ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਇੱਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ 'ਤੇ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਦੀ 7 ਮਿੰਟ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਯੂਟਿਊਬ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਪਲੋਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਹੱਥੋਪਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੈਠ ਕੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਪੰਨੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਮਾਰ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਟੱਬਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਨਾਂਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਾਲੀ ਨੌਬਤ ਆ ਗਈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਤਿਕ ਅੜੱਪਾ ਨੂੰ ਉਤਰਾਖੰਡ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਆਈ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਉਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ 'ਜੇਬ ਗਰਮ' ਕਰ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜਾ ਪਏ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮੀਂਹ ਤੇ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ 16 ਜੂਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੌਚਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੌਚਾਰ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਦਾ ਫਾਸਲਾ 80 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ।

ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਦੇ ਰਸਤੇ ਆਉਂਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਗੌਚਾਰ ਰੋਕੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਲਈ ਪਰ ਉਹ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਫਸ ਗਏ।

ਮਨਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਪਰ ਸੰਭਾਵੀ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾਣੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਆਇਆ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਹਿਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕੱਟੜ ਮੋਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ!

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ 60ਵੇਂ 'ਬਲੀਦਾਨ ਦਿਵਸ' ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਨੇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਿਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਸੀ।

ਉਂਜ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਖਾਣੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਭੋਜਨ ਦੀ ਹੀ ਇੱਛਾ ਜਤਾਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਸੱਸ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਸਕਣ। ਸ੍ਰੀ ਖੰਨਾ ਦੀ ਸੱਸ ਸੁਰਾਯੂ ਦਫਤਰੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਕਵਿਤਾ ਖੰਨਾ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਇਥੇ ਪੁੱਜੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਖਾਣਾ ਪਕਾਇਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲੜੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਉੱਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ 80 ਫੀਸਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਘਟ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਘਿਓ-ਖਿਚੜੀ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਤੇ ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ ਵਿਖੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਜੋਸ਼ੀ ਮੱਠ: ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਰਾਤ ਠਹਿਰਣ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਤੇ ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦਘਾਟ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ 100 ਕਮਰੇ ਅਟੈਚ ਬਾਥਰੂਮਾਂ ਸਮੇਤ, ਤਕਰੀਬਨ ਇੰਨੇ ਹੀ ਕਮਰੇ ਬਿਨਾ ਬਾਥਰੂਮਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ 30 ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹਾਲਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸੱਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਔਖੇ ਵੇਲੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਠਹਿਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕੰਬਲ ਤੇ ਗੱਦੇ ਵੀ ਇਥੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਛੋਟੇ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਸੱਤ ਹਾਲ ਕਮਰੇ ਤੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਏ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇਦਾਰਨਾਥ ਮੰਦਰ, ਸ੍ਰੀ ਬਦਰੀਨਾਥ ਮੰਦਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਸੂਬਾਈ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇਕ-ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਮੀਂਹ, ਢਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਔਖ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਪਟਨਾਇਕ ਤੇ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਆਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਸਫਾ 4 ਉਤੇ)

ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਮੈਲਬਰਨ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਅਜਨੋਹਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਫ਼ਸਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਔਖਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਅਜਨੋਹਾ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਕਰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ: ਕੈਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨਾਲੋਂ ਸੰਪਰਕ ਤੋੜੇ ਬਿਨਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਤਾ ਘਟਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਸਲਾਮਕ ਮੂਲਪੰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇਗਾ।

ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਚੌਥੇ ਗੇੜ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਲਮਾਨ ਖ਼ੁਰਸ਼ੀਦ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਜੌਹਨ ਕੈਰੀ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪੱਖ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਰੱਖਿਆ, ਪਰਮਾਣੂ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਈਟੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜੌਹਨ ਕੈਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਰਤ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਗੱਲਬਾਤ ਮਗਰੋਂ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਲਮਾਨ ਖ਼ੁਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੱਭਣ ਲਈ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਦਾ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਜੌਹਨ ਕੈਰੀ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਖ਼ੁਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਆਗੂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਵੀਜ਼ਿਆ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲਿਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਥਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੰਪੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 18 ਤੋਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ (ਅਮਡਾਨਾ) ਦੀ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸ਼ਾਮਬਰਗ, ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਹੋਟਲ ਹਯਾਤ ਰਿਜੈਂਸੀ ਵਿਚ 18 ਤੋਂ 21 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਕਰੀਬ 500 ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਡੈਂਟਲ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਡੈਂਟਲ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਪਰ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਡੈਂਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਹ ਡਾਕਟਰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੌਲਫ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਦਾ ਗੇੜਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਿਕਨਿਕ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਬੈਂਕੁਇਟ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਵਾਸਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਫੋਨ 847-341-0571 ਜਾਂ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਫੋਨ 630-479-0031 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ amdaana.org ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਬੇਘਰਿਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਬਣੀ ਮੁਸੀਬਤ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਕੰਮ ਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਪੱਖੋਂ ਚੰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੇਘਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਹੁੰਦਾ ਵਾਧਾ ਇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹੋਮਲੈਸਨੈਸ ਰੀਸਰਚ ਨੈਟਵਰਕ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਲੱਖ ਲੋਕ ਹਰ ਸਾਲ ਬੇਘਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਡੇਢ ਲੱਖ ਲੋਕ ਆਸਰਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਲ 2005 ਤੋਂ 2009 ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਘਰਿਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਬਹੁਤੀ ਗ਼ੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੇਘਰਿਆਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ 25 ਤੋਂ 55 ਸਾਲ ਦੇ ਮਰਦ ਹਨ ਜਦਕਿ 16 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ 20 ਫੀਸਦ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹਰ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਆਰਜ਼ੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਬੇਘਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਬਹੁਤ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੇਘਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ, ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼, ਹਿੰਸਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਜਾਂ ਅਤਿ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਕੈਲਗੇਰੀ ਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਬੇਘਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੀ ਹੈ ਪਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਹਿੰਗੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੇ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਵਧਣਾ 30 ਫੀਸਦੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ 12 ਕਰੋੜ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 15 ਲੱਖ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਗਜ ਤੇ ਬਿੱਲ ਤਾਰਨ 'ਤੇ ਖਰਚਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬੇਘਰੇ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਘਰਿਆਂ ਕਾਰਨ ਸੱਤ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਬੋਝ ਹਰ ਸਾਲ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Are You Tired Of All Treatments?
Try Homeopathic Natural Medicines (HNM)

Gurdip Singh Sandhu
Homeopathic Practitioner/Consultant
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India
1188 E Santa Clara St., San Jose, CA 95116

Homeopathic natural medicines supply

Gurdip Singh Sandhu

Well Experienced as:
Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer in Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577

EX Member:
The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Ph:(408) 687-1899
(408) 729-6691
Fax:(408)292-6200

Email: Homeomdicine@yahoo.com
Website: www.Homeopathyatoz.com

Toll Free: 1-877-OK-HOMEO (1-877-654-6636)

ਆਮ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸੂਹੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ ਸੂਹੀਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਫੋਨ ਟੈਪ ਕਰਨ ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁਦਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੂਹੀਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਨਾਂ ਸੈਂਟਰਲ ਮੌਨੀਟਰਿੰਗ ਸਿਸਟਮ (ਸੀ.ਐਮ.ਐਸ) ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ 2011 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਟੀਚਾ 90 ਕਰੋੜ ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਰਤੋਂਕਾਰਾਂ ਤੇ 12 ਕਰੋੜ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਵਰਤੋਂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ।

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-419-5058
1816 Main Ave., Secramento CA, 95838

Reliable and Experienced Real Estate Professional

ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ
ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਫੋਨ: 209-815-1869

*Bay Area *Tracy *Manteca * Lathrop * Weston Ranch
*Stockton *Lodi *Elk Grove *Sacramento *Modesto *Turlock
*Brentwood *Antioch *Oakley *Discovery Bay

We Specialize in Bankowned, Foreclosure and Short Sale Homes

For Sale & Purchase of Residential, Commercial Property and AG-Land

ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ
ਹੁਣ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹਨ
ਬਦਾਮਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਗੁਰਬੰਸ ਗਿੱਲ, ਫੋਨ: 209-815-1869

Gurbans Singh Gill
Realtor
DRE#01227109
15 Years Experiance in Real Estate
e-mail: gurbans@gotracy.com

Rent 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ Rent 'ਤੇ ਘਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ

REALTY WORLD Millennium

Fax: 209-836-0706
www.gotracy.com

Gurbans Gill 209-815-1869

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣੀ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ

■ ਪਨਸਪ, ਮਾਰਕਫੈਡ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਸਿਰ 1500 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾ ਕੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਸਾਂਭਣ ਵਾਲੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਵੱਡੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਾਲਾਂ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਣਕ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਯੋਜਨਾ ਦੇ 15 ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰੁਖੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਦਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਬੇਸ਼ੱਕ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਰੁੱਖੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ। ਉਂਞ,

ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲੀ ਕਣਕ ਤੇ ਦਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਚਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਯੋਜਨਾ 2007 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 2007 ਤੇ 2012 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਖੜਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਤੂਬਰ, ਨਵੰਬਰ ਤੇ ਦਸੰਬਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਦਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 11 ਮਹੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਲ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਣਕ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਤਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਹਾੜੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪੈਸੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਰੁੱਖੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਠ ਤੋਂ ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਲ 3133 ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਚਾਰ ਕਿਲੋ ਦਾਲ ਤੇ 20 ਕਿਲੋ ਕਣਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਾਲ 20 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਤੇ ਕਣਕ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਡਿਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਨਸਪ ਨੂੰ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਾਲ 2007 ਤੋਂ ਮਾਰਚ 2012 ਤੱਕ ਤਾਂ ਪਨਸਪ, ਮਾਰਕਫੈਡ, ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗੁਦਾਮ ਨਿਗਮ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਸਿਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ਤਕਰੀਬਨ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਅਪਰੈਲ 2012 ਵਿਚ ਉਕਤ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦਾਲਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦਮ ਤੋੜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੇ ਘੱਟ ਨੱਚਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੇ ਘੱਟ ਨੱਚਣ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਫ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿਚ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਜ਼ਕਰਾਫਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਡਾਂਸ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚੀ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਾਉਣ ਵਿਚ ਉਲਝਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਉਹ ਡਾਂਸ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੋ ਕਰੋੜ 14 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਮੋਟਾ ਕੱਟ ਲਾ ਕੇ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਭਿਨੇਤਾ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜ਼ਕਰਾਫਟ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਦਘਾਟਨੀ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਮੌਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਡਾਂਸਰਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਬਦਲੇ ਛੇ ਕਰੋੜ 11 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਤੈਅ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ 65 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵਿਜ਼ਕਰਾਫਟ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ 12 ਮਿੰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਦੋ ਮਿੰਟ ਹੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਈ ਤੇ ਚਲਦੀ ਬਣੀ। ਅਕਸ਼ੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਡਾਂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਜ਼ਕਰਾਫਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਾਉਣ ਵਿਚ ਉਲਝਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ। ਅਕਸ਼ੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਕਾਰ ਤੈਅ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਮੌਕੇ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਜ਼ੀਫੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ 186 ਕਰੋੜੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਮੈਟਰਿਕ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦੇਣ ਲਈ 186.74 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਸਨ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਕਾ-ਪੁੱਕਾ ਅਨੁਮਾਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚਲੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮੁਕੰਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਤਰ ਮਈ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫਤੇ ਮਿਲਿਆ।

ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭਪਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਸਾਲ 2012-13 ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਉਥੇ ਸਾਲ 2011-12 ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਅੰਕੜੇ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਣਗੇ। ਸਾਲ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 15 ਲੱਖ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਹੈ ਜੋ ਪੋਸਟ ਮੈਟਰਿਕ ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਧੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਧੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਂਜ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਤਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਸ ਕਿਥੇ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਐਂਟਰੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਬੋਗਸ ਬਿਲੰਗ ਰਾਹੀਂ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸਤਪਾਲ ਗੁਸਾਈਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਘਪਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਸਾਈਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਸਦਕਾ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਗਰੋਹ ਵੱਲੋਂ ਬੋਗਸ ਬਿਲੰਗ ਦਾ ਇਹ ਗੋਰਖ ਧੰਦਾ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਸਾਈਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ 20 ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੋਗਸ ਫਰਮਾਂ ਇਥੋਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਮਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੀਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਕੇ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਦੇ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸੌਂਪਣਗੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਗੇ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਹੋਣਗੇ ਧਨਾਢਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਨਾਢ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਲੱਭਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮਾਇਆ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੁੱਸ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿਹਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਭਾਅ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪੱਥਰ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੀ ਫੀਸ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ

ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲਵਾਉਣ ਦੀ ਸਕੀਮ

ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਰਾਏ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪੱਥਰ ਲਵਾਉਣ ਦਾ ਭਾਅ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੱਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ 108 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਫੀਸ 25.42 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਾਸਿਕ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੂਲਰਾਂ, ਏਸੀ ਤੇ ਫਰਨੀਚਰ ਸਮੇਤ ਅਲਮਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸਿਰਫ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਪਾਰਕ ਵੀ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਪਾਰਕਾਂ ਲਈ ਭਾਅ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਲਾਅਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ ਬੈਠਣ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਂਬੂਲੈਂਸ 108 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਇਕ ਵਾਰ ਅਦਾ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਤੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਨਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੁੱਢਲਾ ਆਧਾਰੀ ਢਾਂਚਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਸਟਾਫ ਦੀ ਘਾਟ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੱਖਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਦਾ ਨਿਰੋਗੀ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਭਾਵੇਂ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੁਸਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਤਿਵਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ: ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਕਿਸ਼ਤਵਾੜ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਮੁਲਕ ਅਤਿਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕਜੁੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਕਾਫਲੇ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ 8 ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਕਿਸ਼ਤਵਾੜ ਵਿਚ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਅਤਿਵਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਅਤਿਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕਜੁੱਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।" ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਉਸ ਧਿਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਰਾਹ ਤਿਆਗ ਦੇਵੇ, ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਹੁਰੀਅਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਨਰਮਖਿਆਲ ਧੜਾ ਸਦਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ 'ਅਫਸਪਾ' ਵਾਪਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ

ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਕਾਫੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਸਬੰਧੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਤੇ ਇਕ ਸਮਾਨ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਭਰੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਤੇਜ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ 710 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਛਾਈ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ ਨਾਮਵਰ ਕਾਰਕੁਨ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਧੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਰਥਲੀ ਮਚਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਮੀ ਬੇਗ ਤੇ ਯੂਐਸ ਏਆਈਡੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਜੀਵ ਰਾਜ ਸ਼ਾਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ 43 ਸਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਓਪਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਸਟਿਸ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ' ਵਿਚ 'ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ' ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਬਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ 'ਇੰਡੀਆ ਅਬਰੋਡ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼' ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਵਾਰਡ ਫਾਰ ਐਗਜ਼ੀਲੈਂਸ 2012' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੀਜੇ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਮੀ ਬੇਗ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ 2012 ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਐਸ ਏਆਈਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਪਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਗਲੋਬਲਾਇਜ਼ਿੰਗ ਟਾਰਚਰ: ਸੀਆਈਏ ਸੀਕਰੇਟ ਟਾਰਚਰ ਐਂਡ ਐਕਸਟਰਾ ਆਰਡੀਨਰੀ ਰੈਂਡੀਸ਼ਨ' ਛਾਪੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਦੇ ਆਲਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ

ਨੈੱਟਵਰਕ ਬਾਰੇ ਬਾਰੀਕਬੀਨੀ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਮੇਤ 54 ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਲਕਾਇਦਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀਆਈਏ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਮਸ਼ਕੂਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵੇਰਵੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 136 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸੀਆਈਏ ਨੇ ਫੜੇ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਹਨ।

ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤੋਂ ਡਿੱਗਿਆ ਬੱਚਾ ਬੋਚਿਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੇਸਬਾਲ ਦੇ ਉਘੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤੋਂ ਡਿੱਗੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੋਚ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਅ ਲਈ। ਜੋਏ ਟੋਰੇ ਦੀ ਧੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨਾ ਟੋਰੇ ਬਰੁਕਲਿਨ ਵਿਚ ਘਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਬੱਚਾ ਡੇਲਨ ਮਿਲਰ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਉਪਰ ਹੈ।

ਉਹ ਹਾਲੇ 911 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਾ ਉਪਰੋਂ ਡਿੱਗਦਾ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਟੈਂਟ ਤੋਂ ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਸਿੱਧਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਪੇ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਣਗਹਿਰੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

MRP TRAVEL
Lowest International and Domestic Fares
ARC FLY ANY AIRLINE OF YOUR CHOICE IATA
Providing the lowest Airfare, Cruise and Travel Packages to Asia, Africa, Europe, the Middle East and North America
408-929-8005
E-mail:mrptravel@gmail.com
2123 Port Way, San Jose, CA 95133
CST: 2097308-40
Passport & Visa services also available
India Vacation tour package also available.
Asiana Airlines Emirates KOREAN AIR SINGAPORE AIRLINES CATHAY PACIFIC Lufthansa CHINA AIRLINES

SUPER TRAVEL
847-676-9090, 773-465-5566
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service
AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR
JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.
For Emergency Call anytime at 847-673-3825
EARLY BIRD SALE!!!!
India $545
London $250

Prince's Barber Shop
37477 Fremont Blvd, suite C, Fremont, CA 94536
Men & Children's Hair Cut
*Threading *Custom Text
*Men's Facials *Hair Coler
*Custom Designing *Shave &
*Line-ups *Head Massage
ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ 13 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ
Business hours:
Mon thru Thursday 9am to 8pm
Friday, Sat- Sunday- 9am to 7pm
(Tuesday Closed)
Cell: (510)-677-9942
Shop: (510)-505-9605
www.princebarbershop.com

FARMERS INSURANCE GROUP Symbol of Superior Service
FARMERS
ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ
*Auto *Home *Life *Umbrella
*Business Work Comp.
Duabba Insurance Agency
2450 Peralta Blvd Suite 120, Fremont CA 94536
Phone: 510-797-7989 Fax: 510-794-7398
visit us@ farmers.com
Gurcharan Singh Mann
Insurance Agent
License # 0C 70672
ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
ਸੁਣੋ ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ, ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ
ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੇ ਹੋਰ ਬੜਾ ਕੁਝ
ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ www.channpardesi.com ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ
iPhone
ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਾਓ
RADIO CHANN PARDESI
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸੈਟ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾ ਨੰਬਰਾ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਦਰਸ਼ਨ ਬਸਰਾਓ 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਟਿਵਾਣਾ 219-670-4579
https://www.facebook.com/ChannPardesiRadio Email : info@channpardesi.com
www.channpardesi.com

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਦਾ ਗੇੜ

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਗੁਲਾਮੀ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪੱਗ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰੀ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਮਤਾ ਵੀ ਅਣਗੌਲਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਸਮੇਂ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪੱਗ (ਟੋਪੀ) ਨੂੰ ਵਰਦੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਖਫਾ ਹਨ ਪਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਡੰਡੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਧੱਕਾਸ਼ਾਹੀ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਤੇ ਮੋਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੋਟੇ ਕਪੜੇ ਦੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਨਿੱਕਰਾਂ, ਮੋਟੇ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਬੈਲਟਾਂ ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਮੋਟੇ ਤਲੇ ਵਾਲੇ ਖੁਰੀਆਂ ਲੱਗੇ ਬੂਟ ਵਰਦੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਸਮਾਂ ਬਦਲਿਆ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਨੇ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਿੱਕਰਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਪੈਂਟਾਂ, ਮੋਟੇ ਤਲੇ ਵਾਲੇ ਖੁਰੀਆਂ ਲੱਗੇ ਜੁੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਚਮੜੇ ਦੇ ਜੁੱਤੇ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਮੋਟੇ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਬੈਲਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਲੇ ਚਮੜੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ।

ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪੱਗ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗਿਆਂ ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਬੰਦੇ ਪੱਗ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਿਰੇ ਫੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਬੰਦਾ ਵਿਚੋਂ ਪੱਗ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੇ ਪੌਣੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਇਸ ਪੱਗ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗਿਆਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇੰਨਾ ਦੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਪੱਗ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਇਸੇ ਪੱਗ ਨੂੰ ਹੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਟੋਪੀ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਟਰੇਨਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੱਗ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਅੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਲੜਾਂ ਵਿਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਪੁਆਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗੇ ਤੇ ਕੱਸੀ ਹੋਈ ਰਹੇ ਤੇ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾ ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਪੱਗ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲੱਗਿਆਂ, ਉਸ ਉਪਰ ਇਕ ਚੌੜਾ ਕੱਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪੱਗ ਢਿੱਲੀ ਹੋ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਟੋਪੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ ਮੋਟਾ ਕੱਪੜਾ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਪੱਗ ਨੂੰ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰੈਂਕ ਤੱਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਕੋ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪਰੇਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸੇ ਪੱਗ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਟੋਪੀ ਵਾਂਗ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2007 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪਗੜੀ ਨੂੰ ਬਦਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀਜੀਪੀ ਬੀਰਬਲ ਨਾਥ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕੱਪੜਾ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੱਲ ਅਚਾਨਕ ਠੱਪ ਹੋ ਗਈ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ 6 ਦਸੰਬਰ, 2000 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਇਕ ਮਤਾ ਨੰਬਰ ਅੱਠ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ ਹੌਲਦਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਗੜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਟੋਪੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਪਗੜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਗੜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਈ ਸਰਗਰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਢਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਬਾਰੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ 96 ਕਰੋੜੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਮੁਤਾਬਕ ਝਾਲਰ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਡਰੈਸ ਕੋਡ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਜ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਤੇ ਹੋਰ ਪੈਰਾ ਮਿਲਟਰੀ ਫ਼ੋਰਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਜਦ ਤੱਕ ਅਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਦੇ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ।

ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਪੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਜਾਣ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗੇਮਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨ ਪਰਚਾਵੇ ਲਈ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਜ਼ ਆਮ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਕਈ ਵੀਡੀਓ ਪਾਰਲਰਜ਼, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫੜੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਸੀਡੀਆਂ ਵੇਚ ਰਹੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਰੇਪ ਲੇਅ', 'ਰੀਅਲ ਜਿੰਗੋ' ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗੇਮਾਂ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇੰਟਰਨੈਟ ਉਪਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਾਈਟਾਂ ਤੇ ਰੀਪਲੇਅ ਵਰਗੀਆਂ ਗੇਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ

ਬੱਚੇ ਹਨ। ਯੂ. ਟਿਊਬ 'ਤੇ 35637 ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਜਾਂ ਖੇਡੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮ ਤੇ 43267 ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਾਈਟ ਵਿਚੋਂ 68 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਜ਼ਾਰ-ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਪਰਸਨਲ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲਿਆਂ ਰਹਿੰਦੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਜ਼ ਤੇ ਪੋਰਨ ਸਾਈਟਸ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀਆਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਘਰ ਰਾਤ ਰੁਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਰੀਪਲੇਅ ਵਰਗੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰ ਖ਼ਾਤੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਵਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਗੇਮਜ਼ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਰ ਕਰ ਜਾਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਾਹੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਲੈਣ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਮੂਲ ਸਮੱਸਿਆ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਚਾਹੇ ਉਹ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਉਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਗਲਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਬੇਮਾਇਨੇ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਦਾਰਾ 'ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਖੁਦ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਧਨਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਰਟ ਰੂਮ, ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਹੱਥ-ਪੱਲਾ ਨਾ ਫੜਾਉਣ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖੜੇ ਲੈ ਕੇ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨਹੀਂ ਜਦਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਰ ਕੇਸ ਲਈ ਲੀਗਲ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਤੰਗੀ ਇਸ ਕਦਰ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਾਲਜਾਂ-ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਔਰਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਧੇਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। 1998 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਲ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ 151 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ-ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜਣ, ਪੜਤਾਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਦੋ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਾਉਣ ਲਈ 'ਕੋਰਟ ਰੂਮ' ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡ।ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਪਡੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ !

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਤਿ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਦੂ-ਟੂਣਿਆਂ ਵਿਚ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 14 ਕਰੋੜ ਇਕ ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਘਰਾਂ ਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅੱਜ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੱਡੇ ਤੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ, ਵਾਹਨਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਕੁੱਲ 25 ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਜਿਥੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਾਂਡਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨਿੰਬੂ ਮਿਰਚਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਬਣਾ ਕੇ ਟੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿੰਬੂ-ਮਿਰਚਾਂ ਦੇ ਹਰ ਸੈਟ ਦੀ ਕੀਮਤ 10 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਲੱਖ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿੰਬੂ-ਮਿਰਚਾਂ ਟੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦੇ 52 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਇਕ ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਛੋਟੇ 25 ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 500 ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਫ਼ਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕੁੱਲ 65 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿੰਬੂ-ਮਿਰਚਾਂ ਟੰਗ ਕੇ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਝ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 120 ਕਸਬੇ ਹਨ ਜਿਥੇ 100 ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ 62 ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਟੰਗੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿੰਬੂ-ਮਿਰਚਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਲੱਖ ਵਾਹਨ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਭਾਵ ਇਕ ਲੱਖ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੀ ਇਸ ਵਹਿਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟੰਗੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿੰਬੂ ਮਿਰਚਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲਾਨਾ ਪੰਜ ਕਰੋੜ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿੰਡ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਔਸਤਨ 10 ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਨਿੰਬੂ-ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਵਹਿਮ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ 64 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਨਿੰਬੂ-ਮਿਰਚਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੇਹੜੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਿੰਬੂ-ਮਿਰਚ ਟੋਟਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਕਰੋੜ 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿੰਬੂ ਮਿਰਚ ਅਜਾਈਂ ਗਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਵੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇਕਰ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁੱਲ 14 ਕਰੋੜ ਇਕ ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਬਣੇਗਾ: ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ

ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ (ਬਿਊਰੋ): 'ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਰੋਹ ਸ਼ਲਾਘਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਫ਼ਲ ਯਤਨ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ 'ਤੇ ਉਚੇਚੇ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਐਨ. ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਘੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਗੁਫਤਗੂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟਾਏ।

ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਿਖ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਵੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ, ਗਦਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਮਿਲਣਗੇ, ਇਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਕ ਵੱਡੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਸਮੂਹ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਰਚੇ ਗਏ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੇ ਵੀਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਭ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

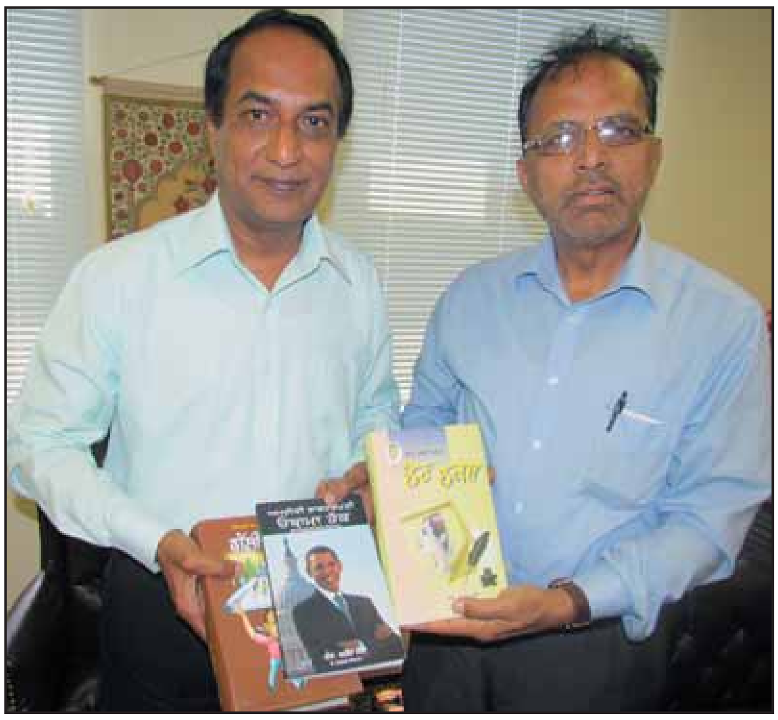

ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਅਤਿ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਭਾਰਤੀਆਂ, ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦਫ਼ਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਐਨ. ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਵੱਲੋਂ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦਫ਼ਤਰ ਤੇ ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਦਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸੈਟ ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੇਫ਼ੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਗਰ ਵੀ ਸਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਣੇਗਾ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦਿ ਫਾਸਟਰ ਰਿਮੂਵਲ ਆਫ ਫੌਰਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲਜ਼ ਐਕਟ' ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰਫਿਊਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਜੇਸਨ ਕੈਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰਫਿਊਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਚੋਰਮੋਰੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਹ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸੇਗਾ ਤੇ ਆਮ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸੌਖਾ ਕਰੇਗਾ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ: ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰਾਡਸ਼ਾਅ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। 31 ਅਗਸਤ, 2008 ਨੂੰ ਇਕ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ (26) ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਪੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਗੋਸਲ ਨੇ ਗੋਲੀ ਜ਼ਰੂਰ ਚਲਾਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਕਤਲ ਦਾ ਅਸਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਭੱਜਣ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਕੇ ਥੱਕ ਚੁਕੇ ਹੋ?
ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੋਮੀਓਪੈਥੀ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਦੇਖੋ
ਅਸੀਂ ਲਾਇਲਾਜ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਰੋਗਾਂ-ਅਲਰਜੀ, ਦਮਾ, ਰੀਹ ਦੇ ਰੋਗ, ਐਂਗਜ਼ਾਈਟੀ, ਐਸਿਡਿਟੀ, ਐਕਨੀ, ਬਿਸਤਰਾ ਗਿੱਲਾ ਕਰਨਾ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਸੂਗਰ ਰੋਗ, ਪੇਟ ਗੈਸ, ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਮਾਈਗਰੇਨ ਆਦਿ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮਸਾਨੇ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਪਥਰੀ, ਰਸੌਲੀ, ਕਿਲਾਂ-ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਬਿਨਾ ਸਰਜਰੀ ਇਲਾਜ ਕਰਾਓ
ਫੋਨ: (559) 317-2149

Paramjit S. Khaira
D.H.M.S (30 years of experience)
Ex Homeopathic MedicalOfficer Pb. Govt.
Ex Distt. Homeopathic Officer Pb. Govt.
Member NCH
5790 W. Vartikian Avenue, Fresno CA 93722
e- mail: drpskhaira@gmail.com
Working under state law SB 577

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ
RADIO CHARDI KALA
ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ
ਡਾਇਲ ਕਰੋ ਤੇ ਸੁਣੋ
832-551-5038 ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 24/7
www.radiock.com
702-489-0222 ਖਾਲਸਾ ਰੇਡੀਓ 24/7 (ਗੁਰਬਾਣੀ)
www.khalsaradio.org
702-489-0228 ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ 24/7 (ਭੰਗੜਾ ਮਿਊਜ਼ਿਕ)
www.apnapunjabradio.com
702-489-0229 ਦੇਸੀ ਬਾਈਟ ਰੇਡੀਓ 24/7 (ਬਾਲੀਵੁਡ ਮਿਊਜ਼ਿਕ)
www.desibiteradio.com
ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ, ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਤੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ
Wifi Radio ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
ਫੋਨ: 510-900-3600
Radio CK, PO Box 296, Fremont, CA 94537

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਲਓ ਅਤੇ 50 ਮਿੰਟ ਮੁਫ਼ਤ ਲਓ
10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ
AMANTEL.COM
$25 ਵਿਚ 3000 ਮਿੰਟ (50 ਘੰਟੇ)
ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਇਸ ਆਫਰ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਕੂਪਨ ਕੋਡ ਸਾਡੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚ ਟਾਈਪ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋ।
vaisakhi Coupon Code
ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
24/7 Customer Service Available
Same rate for lanline and mobile.
ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 1-888-652-6268
732-983-4332/4333

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 29 ਜੂਨ 2013

ਮੋਦੀ ਮੰਤਰ ਫਿਲਹਾਲ ਫੇਲ੍ਹ

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਥਾਪੇ ਗਏ ਮੁਖੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਸਿਆਸੀ ਜਲਸਾ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣੋਂ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਸਬੇ ਮਾਧੋਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਬਿਗਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਰੂਹ ਫੂਕਣ ਹਿਤ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੇੜਾ ਲਾਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਬਣ ਨਾ ਸਕੀ। ਆਪਣੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵੀ ਸਮਝੋ, ਦਹਿਲੀਜ਼ ਵੀ ਪਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋ ਸੱਤਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਜਚੀ ਨਹੀਂ। ਮੀਡੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਚੁਟਕੀਆਂ ਲਈਆਂ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ (ਮੋਦੀ) ਨੂੰ ਖੁਦ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਜੋ ਘਸਮਾਣ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਰੁਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਹੁਤ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਗਿਆ ਸੀ; ਇੰਨਾ ਅਗਾਂਹ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ.) ਵਰਗੀ ਪੁਰਾਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਨਾਮ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਦੁਰ-ਦੁਰ ਹੋਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਂਜ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ 2002 ਦੇ ਉਸ ਕਾਰੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਦੁਰਗਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹਰ ਮੋੜ ਅਤੇ ਹਰ ਦਰ ਉਤੇ ਹੋਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਕਾ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਫਰੋਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨਾਲਾਇਕੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਰਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਬੰਦਾ ਜਿੱਤਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਧਿਰ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੇ ਨਿਕੰਮੀ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਕਿੰਜ ਕਰਦੀ! ਹੁਣ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਧਿਰ ਅੱਗੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਲੀਡ ਮਿਲੇਗੀ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਨਫਰਤ ਛਿੜਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੀ ਭੁੱਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਫਰਤ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਇਸ ਆਗੂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਾਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਬੜੀ ਪੀਡੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਖਾਤਰ ਆਪਣਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰਾ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਐਨ ਜੁਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੇਮਕੁੰਟ ਦੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ। ਖੈਰ! ਸ.ਬਾਦਲ ਇੱਦਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮਾਹਰ ਹਨ, ਇਹ ਤੱਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹਿਸ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਉਹੀ ਕੁਝ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ 2002 ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ; ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਰਹੇ ਹਨ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੋਖੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਖਿਲਾਫ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਸੂਤਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਗਰ ਕਈ ਸਾਲ ਪਏ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਮੋਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬਾਦਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦਾ ਹੀ ਮਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਲੇਠੇ ਅਹਿਮ ਜਲਸੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਫਿਲਹਾਲ ਫਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਕੜਾ ਬਦਲ ਉਸਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਦਮਦਾਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਹੀਂ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਜੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਧੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਆਉਣਾ ਹੀ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀਆਂ, ਬਾਦਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਣਦਾਰ ਅਤੇ ਦਮਦਾਰ ਸਿਆਸਤ ਉਸਰਨੀ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਨਫਰਤਾਂ ਦੇ ਸੌਦਾਗਰ ਹੀ ਜਿੱਤਦੇ ਰਹਿਣਗੇ!

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਐਨ.ਡੀ.ਏ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ.ਏ

ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਬੂਟਾ ਸੀ ਭਗਵਿਆਂ ਦਾ, ਦੇ'ਤਾ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਟੱਕ ਭਾਈ।
ਲੈ ਡੁੱਬੀ ਏ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨੀ, 'ਐਨ ਡੀ ਏ' ਦਾ ਟੁੱਟਿਆ ਲੱਕ ਭਾਈ।
ਸ਼ਰਦ ਅਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਕਰੀ ਹਿੰਮਤ, ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਏ ਧੱਕ ਭਾਈ।
ਖਾਲੀ ਪਈ ਪਟਾਰੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ, ਸ਼ਿਵ-ਸੈਨੀਏ 'ਕਾਲੀਏ ਤੱਕ ਭਾਈ।
ਭਾਵੇਂ 'ਯੂ ਪੀ ਏ' ਘੇਰਿਆ ਘਪਲਿਆਂ ਨੇ, ਉਹਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਉਚਾ ਹੁਣ ਨੱਕ ਭਾਈ।
ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਉ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਇਹੀ, ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਜੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਭਾਈ!

ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ?

ਜਿਸ ਕਦਰ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਤਨਾਸਬ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਹੱਦ ਤਕ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਪਰੋਂ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਤਰਾਖੰਡ ਹਕੂਮਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਉਤਰ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜੋ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਮ ਬਜਟ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਵੀ ਅਣਵਰਤਿਆ ਹੀ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ...।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ, ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਪੈਣ ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਧਸ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੇਦਾਰਨਾਥ ਧਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੁਦਰਪ੍ਰਯਾਗ, ਚਮੋਲੀ, ਉਤਰਕਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪਿਥੌਰਾਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਭਿਆਨਕ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸਹੀ ਵੇਰਵਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਨੇ ਲੈ ਲਈਆਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਹੀ ਹਨ। 70,000 ਲੋਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਪਤਾ ਹਨ। ਕੇਦਾਰਨਾਥ, ਬਦਰੀਨਾਥ, ਗੰਗੋਤਰੀ, ਯਮਨੋਤਰੀ ਤੇ ਹੇਮਕੁੰਟ ਵਿਚ ਦਹਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਫਸੇ ਹੋਏ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੋ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਹ ਪਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਭਾਰੀ ਬੱਦਲ ਫਟੇ, ਚਟਾਨ ਤੇ ਬਰਫ਼ ਦਾ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਨੁਮਾ ਕੇਦਾਰ ਗੁੰਬਦ ਲੁੜਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ 3600 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਚਾਰਬਾਰੀ ਝੀਲ 'ਚ ਵੱਡਾ ਪਾੜ ਪੈ ਗਿਆ। ਲਗਾਤਾਰ ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਧਸਣ ਨਾਲ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚਲਾ ਖੇਤਰ ਭਾਰੀ ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਗਾਰ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਸ ਕਦਰ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਐਪਰ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਧਾ ਅਧੂਰਾ ਸੱਚ ਅਤੇ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਥੇ ਫਸੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕੁਦਰਤ ਐਨੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਈ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼, ਪੌਣਪਾਣੀ ਵਿਚ ਆਈ ਭਿਆਨਕ ਰੱਦੋ-ਬਦਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖ਼ੌਫ਼ਨਾਕ ਭਵਿਖੀ ਅਸਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਐਨੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਤਬਾਹੀ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਕਹਿ ਕੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਪਣੇ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਜ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਫ਼ੁਰਤੀ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮੀਡੀਆ ਅੱਜ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੁਰਖ਼ੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਟੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਨੂੰ ਜ਼ਰਬਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਥੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵਸੀਹ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਦੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਕੀ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਵਲੋਂ ਬੀਜੀ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫ਼ਲ? ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਐਨੀ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕਹੀਣ ਮਾਡਲ ਅਪਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਮਤੋਲ ਅਤੇ ਹੁਲੀਏ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁਨਾਫ਼ਾਮੁਖੀ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਨੇ ਜੰਗਲਾਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ, ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਢਾਹ-ਭੰਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਗਰੂਕ ਲੋਕ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ; ਪਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਧੁਨ 'ਚ ਮਸਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ, ਚੌਗਿਰਦੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਿਰ ਮੰਡਰਾ ਰਹੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ 'ਵਿਕਾਸ' ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਬਿਜਲੀ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਰਮਦਾ ਨਦੀ ਉਪਰ ਧੜਵੈਲ ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਭਾਗੀਰਥੀ, ਅਲਕਨੰਦਾ, ਮੰਦਾਕਿਨੀ, ਗੌਰੀਗੰਗਾ ਆਦਿ ਨਦੀਆਂ ਉੱਪਰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਛੋਟੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਅਤੇ ਧੜਵੈਲ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਧੜਾਧੜ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। (ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੁਣ ਮਨੀਪੁਰ ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਧੜਾਧੜ ਡੈਮ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।) ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਤਾਦਾਦ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਜੰਗਲੀ-ਪਹਾੜੀ ਵਿਰਲੀ ਵਸੋਂ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਚੌਗਿਰਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਸੁਰ ਸੀ, ਦੇ ਉਲਟ ਲੰਘੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਸਨਅਤ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਤਰਕਹੀਣ ਪਸਾਰੇ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਹੀ ਆਇਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਮਨੁੱਖੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਬੋਝ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਖ਼ਾਤਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਸਨਅਤ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਜ਼ੋਰ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਬੰਬ ਬਣ ਕੇ ਫਟਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ 18 ਜੂਨ ਤਕ ਹੀ ਇਥੇ ਆਮ ਨਾਲੋਂ 44 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਵੱਧ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਹੀ ਮੌਸਮ 'ਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਾਊ ਸੰਕੇਤ ਸੀ।

2010 'ਚ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪਾਈ ਗਈ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੰਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਉੱਪਰ 557 ਡੈਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ; ਪਰ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਸਥਿਤ ਪੀਪਲਜ਼ ਸਾਇੰਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਐਸੇ 117 ਡੈਮਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ 557 ਡੈਮਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਸੱਤਾ ਦੇ ਗਲਿਆਰਿਆਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕਿਵੇਂ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਖਲਵਾੜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਭਾਗੀਰਥੀ ਨਦੀ ਉੱਪਰ ਬਣਾਇਆ ਟੀਹਰੀ ਡੈਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਡੈਮ ਹੈ ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਵਸੋਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਤਬਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਉਤਰਾਖੰਡ ਤਾਂ ਕੀ, ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਇਲਾਕੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੁੱਬ ਗਏ ਹੁੰਦੇ।

2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਇਕ ਕਰੋੜ ਇਕ ਲੱਖ 16,752 ਹੈ; ਪਰ ਇਸੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਥੇ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਸੈਲਾਨੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਉਥੇ ਵੱਡੀ ਸਨਅਤ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੁਨਾਫ਼ਾਖ਼ੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ, ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਅਵਾਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਲਾਹਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰਾਂ 'ਚ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜੰਗਲਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਝੀਲਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋੜਿਆ ਮਰੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਦਰਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੈਲਾਨੀ ਸਨਅਤ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੜੱਪ ਲਈ ਹੈ। ਬਿਲਡਰਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਹਥਿਆ ਲਏ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਪਰਲੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਲਾਨੀ ਠਾਹਰਾਂ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਖ਼ਾਤਰ ਹੋਟਲ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਵਾਹਨ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਅੱਡੇ, ਮਿਨੀ ਮਾਲਜ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੜਕਾਂ ਕੰਢੇ ਸਗੋਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਉੱਪਰ, ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਖੁੰਭਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਗ ਆਏ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਚੌਗਿਰਦਾ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲੀਤ ਹੋਇਆ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹ-ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਅਬਾਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਸੀ; ਹੁਣ ਉਹ ਸੈਲਾਨੀ ਸਨਅਤ ਦੀ ਹਾਬੜੀ ਹਵਸ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਨ੍ਹੇ 'ਵਿਕਾਸ' ਵਲੋਂ ਸੁੱਟੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਫਸ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 2006-07 'ਚ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਜੋ ਮਾਲੀਆ 15.6 ਕਰੋੜ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਸਾਲ ਮਹਿਜ਼ 8 ਕਰੋੜ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਟੈਂਪ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ 546 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 640 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਬਿਲਡਰਾਂ ਤੇ ਸੈਲਾਨੀ ਸਨਅਤ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀ ਹੇਠਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੜੱਪੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਇਹੀ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਜਿਸ ਕਦਰ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਤਨਾਸਬ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਹੱਦ ਤਕ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਪਰੋਂ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਤਰਾਖੰਡ ਹਕੂਮਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਉਤਰ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜੋ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਮ ਬਜਟ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਵੀ ਅਣਵਰਤਿਆ ਹੀ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ, ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਮਲਾ ਵਗੈਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਜਿਹਾ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ

'ਹਰ ਬੰਦੇ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ'

ਬੀਬੀ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਐਸੀ ਵਿਰਲੀ ਲੇਖਕਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ, ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ, ਲੁੱਟੇ-ਪੁੱਟੇ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਨਰੈਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ, ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੱਬੀ ਧਿਰ, ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਚੰਗਿਆੜੇ ਫੁੱਟਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਰੁੰਧਤੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਮੂਲ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਦੇਖੋ, ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ। ਇਹ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਜਗੀਰੂ ਅਤੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਤ ਸਮਾਜ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਆਫ਼ਕ ਹਨ, ਪਰ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਘਿਰੇ ਦਲਿਤ ਲਈ ਖ਼ੁਸ਼ਗਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਕੜੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਕੜਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟਕਸਾਲੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਰਗੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਟਕਸਾਲੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਥੇ 'ਚੈੱਕ ਐਂਡ ਬੈਲੈਂਸ' ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਇਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਯਕੀਨਨ ਇਸ ਨਾਲ ਤਕੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਤਕੜਾ ਬਣਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਬਾਣੀਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਦੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-ਭਾਰਤੀ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਰਿਲਾਇੰਸ ਇਕ ਬਾਣੀਆ ਹੈ। ਉਹ ਬਤੌਰ ਬਾਣੀਆ ਜਾਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਚੂਨ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਧੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਈ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬਾਣੀਆਂ' ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਤ (ਬਾਣੀਆ) ਉਨ੍ਹਾਂ (ਭਾਜਪਾ) ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਦਿਉ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਸਵਾਲ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਨ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਨਾਇਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਉਥੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅਕਸਰ ਹੀ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਆਦਮੀ ਹੋ। ਬੱਸ ਗੱਲ ਐਨੀ ਕੁ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਕਾਂਚਾ ਇਲੱਈਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਵਾਰ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਭਾਈ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਦੇਖਣ ਦੀ; ਜਦਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ) ਦੇ ਟੱਬਰ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਜੀਅ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗ਼ਲਤਫਹਿਮੀ ਵਿਚ ਰਹੇ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਕੇ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਹੀ ਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਵੀ ਬਣੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵੀ ਬਣੇ ਰਹੋ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰੇਬ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਮੌਕੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਫ਼ੌਜ, ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਸਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਹਮਲਾ 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ; ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐੱਫ. ਦੇ ਜਵਾਨ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਵਾਨ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਬੰਬ ਫਿੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ), ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਹਯਾਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੁੰਪਨ ਲੋਕ ਰਲ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਬਾਰੇ; ਪਰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਵਕਤ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਹਮਾਇਤ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ; ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਮਾਇਤ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੋਚਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਖੇਤਰੀ ਟਾਕਰਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਚਾਹੇ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰੀਏ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜੋ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਸੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਓਗੇ? ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਸਵਾਲ : ਕੀ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਸਾ ਛੱਡ ਕੇ ਚੋਣ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆ ਜਾਣ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਹਿੰਸਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਜੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਜਵਾਨ ਆ ਕੇ ਪਿੰਡ ਫੂਕਦੇ ਹਨ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਤਾਂ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ...ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਆਈ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਲੋਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਵਗੈਰਾ ਇਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦਾਅ-ਪੇਚਕ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਾਲਤ ਉੱਪਰ ਮੁਨੱਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਐਨ ਉਵੇਂ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁੰਬਈ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ-ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਐਨ ਉਵੇਂ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਵੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਬਣ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਹੋਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਥੇ ਡੈਮ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਇਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਯਾਰ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਆਗੂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਹ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕਰੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸਵੈ-ਵਡੱਤਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਹਰ ਕੰਮ ਇਕ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇਕ ਹੀ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਆਗੂ ਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਇਕ ਉੱਪਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਮਾਓਵਾਦੀ ਲੋਕ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਬੈਠੇ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਐਸੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੈਸੇ ਹਨ। ਅਰੇ ਯਾਰ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਰੋ; ਜੇ ਵਾਕਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਸਵਾਲ: ਸਾਡੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ, ਰੰਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਮੈਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕੀ? ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਚਦੀ ਆਈ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਥੀਮ ਕੀ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਥੀਮ ਤਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਹੈ। ਮੁੰਡਾ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ... ...ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਦਹੇਜ, ਜਾਤ, ਯੇ ਵੋਹ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਤੇ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਜ ਜਾਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲਾ ਨਿੱਕੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਪਰਦੇ ਉੱਪਰ ਨੱਚਦੇ-ਗਾਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਾਰਥਕ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅੱਪਵਾਦ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ 'ਜਮਾਤੀ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ' ਕਹਾਂਗੀ; ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗ਼ਰੀਬੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਐਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵੈਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਗਾਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਗਰੋਹ ਯੁੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਤਲਬ, ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੰਵ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗ਼ਰੀਬ ਲਤਾੜਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਹਿੰਸਕ ਹਨ! ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਇਕ ਤਮਾਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਐਨਾ 'ਤੁੱਛ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਜੂੰਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਰਕਦੀ।

ਸਵਾਲ: ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੇ ਨਿਤਾਣੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲ ਉਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਦੇਖੋ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਭਿਆ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਲ ਮਹਿਜ਼ ਇੰਨੀ ਕੁ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੀ 'ਲੋਕ ਅੰਦੋਲਨ' ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਸੰਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਸੱਭਿਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਘੋਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਸੱਭਿਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਐਸਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਤਰਕ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਰਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਹ ਗੁੱਸਾ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖੋਲ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਨ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ। ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਬਣਨ 'ਚ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਮੈਂ ਸੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੈਂਡਲੂਮ ਸਾੜ੍ਹੀ ਪਹਿਨ ਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਗ਼ਰੀਬ ਹਾਂ! ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਸੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਕਿ ਬਦਲਾਅ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੀ ਇਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਥੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਨਿਆਂ, ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ, ਹਿੰਸਾ, ਤੁਅੱਸਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਮ-ਉਤੇਜਨਾਵਾਦ ਨੂੰ ਢਾਂਚਾਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ? ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐੱਮ.ਐੱਲ.) ਵਰਗੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰੀਏ।

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਦੇਖੋ, ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.) ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ. ਆਈ., ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨੇਕਨੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਨੈਤਿਕ ਆਧਾਰ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ; ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਵਰਗੀ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋ, ਤਾਂ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਥਾਈਂ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਬਿਲਕੁਲ ਪਿਛਾਖੜੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਹਿੰਸਾ 'ਚ, ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਨੁੱਕੜਾਂ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ, ਸਿਗਰਟ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੜ੍ਹੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ 'ਚ ਬਿਲਕੁਲ ਪਿਛਾਖੜੀਆਂ ਵਰਗੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਮੂਧਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਪੱਕ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਦੌਰ ਛੇਤੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਵੱਖਰੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਉਹ ਕੁਝ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ 'ਚ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਸੱਤਾ ਦਾ ਤਵਾਜ਼ਨ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਿਵੇਂ ਮਲਿਆਲੀ ਸਮਾਜ ਅ-ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੱਸੋ, ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਕਿਵੇਂ ਕਹਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆ ਲੈਣਗੇ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਲੋਕ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਗਏ ਜਿਥੇ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਇੰਨੀ ਮਾਰ-ਵੱਢ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ? ਉਹ ਦੁਬਕ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ! ਜਦੋਂ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਕੇ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਮਤਲਬ ਜਨਤਾ ਐਨੀ ਵੀ ਬੇਵਕੂਫ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵਾਕਈ ਬਹੁਤ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਐਨਾ ਹੇਠਾਂ ਡੇਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਲਈ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਇਹ ਲੋਕ ਕਦੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਗ਼ਲਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਲਵੋ ਕਿ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਵਿਚ ਇਹੀ ਲੋਕ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ।

ਜੇ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਨੇ ਜਾਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦਲਿਤ ਆਗੂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅੱਜ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਕਿੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ? ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕੇ। ਅਤੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਭਾਜਪਾਈਓ, ਅਕਾਲੀ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁੱਛ ਸਿਖਾਈਓ!

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ
ਫੋਨ: 408-915-1268

ਬੜਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨੀਤੀ-ਵਾਕ ਹੈ ਕਿ ਮੂਰਖ ਦੋਸਤ ਨਾਲੋਂ ਦਾਨਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੱਤਹੀਣ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਬੇਵਕੂਫੀ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ, ਜਦ ਕਿ ਦਾਨਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬੇਸ਼ੱਕ 'ਅਣਹੋਣੀ ਬਾਤ' ਵੀ ਕਰੇ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਦਾਨਾਈ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਦਾਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਸੌ ਵਾਰ ਲੜਾਈ-ਭਿੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਰੰਚਕ ਮਾਤਰਾ ਦਾਨਾਈ ਕਾਰਨ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਸੁਲਾਹ-ਸਫਾਈ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਇਹ ਕਥਨ ਕਥਿਆ ਹੋਇਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤਾਂ ਮੂਰਖ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੂਰਖ, ਬੁਧੀਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

ਇਸਲਾਮੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਲੁਕਮਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਐ ਮੁਦੱਬਰ! ਤੂੰ ਇਤਨੀ ਅਕਲ ਕਿਥੋਂ ਲਈ? ਲੁਕਮਾਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ!" ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲੁਕਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣ ਬੰਦਾ ਅੱਗਾ ਟੋਹੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਦਾ।" ਹੈ ਨਾ ਅਜੀਬ ਗੱਲ? ਤਮਾਮ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲੁਕਮਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਣ ਸਿੱਖ ਲਿਆ।

ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀਆਂ ਕੁ ਦਲੀਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਪੁੱਠੀ ਜਿਹੀ' ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਭ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੈਸੇ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਨੱਕ ਬੁੱਲ੍ਹ ਵੱਟੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ-ਹਿੰਦੀ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਹੋਈ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਫਿਰਕੂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਮਜ਼ਹਬਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਸੱਚ ਵੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੁਣ ਭਲਾ ਮੈਂ ਬਿਪਰਵਾਦ ਦੀ ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਰਾਵੋ! ਸਾਡੀ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਖਾਈਓ!!

ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲ 'ਆਪਨੜੇ ਗਿਰੀਵਾਨ ਮਹਿ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦੇਖ' ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਧਰਮ-ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦਾ। ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੱਕੋ-ਨੱਕ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੰਭੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੱਥ ਉਪਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਗੂੰਜਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲੌਂਗੋਵਾਲੀਏ ਸੰਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਤੱਤੇ ਠੰਢੇ ਆਗੂ ਹਿੱਕਾਂ ਥਾਪੜ ਥਾਪੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ ਤੋਂ ਰੀਣ ਭਰ ਵੀ ਐਧਰ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ। 'ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਹਰ ਸਟੇਜ, ਰੇਡੀਓ/ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਇਹੀ ਆਖਦੇ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਆਰ ਜਾਂ ਪਾਰ! ਵਿਚ ਵਿਚਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ!! ਬੱਸ, ਮਤਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ...ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਹੱਲ!!!

ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਨੇੜਿਉਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ 'ਸੁਰੀਲੀ ਤੇ ਅਣਖੀਲੀ' ਆਵਾਜ਼ ਇਹ ਯਕੀਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਉਹ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਮਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾ ਹੀ ਲੈਣਗੇ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲੀਕ ਜਾਪਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸਿਆਂ ਉਪਰ 'ਸ਼ੱਕ' ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਤੱਤ-ਭੜੱਤੇ ਗਲ ਪੈਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤ ਜਾੜਲੇ, ਸ਼ੇਖੂ ਪੁਰੀਆਂ ਦੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਪਈ ਸੀ 'ਜੱਗ ਬਾਣੀ' ਅਖ਼ਬਾਰ। ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੰਨਾ ਹੀ ਉਪਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਨੋਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਖਿਲੀ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨੋਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ, "ਲਾਲੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੋਇਐ।"

ਉਸ ਦਿਨ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਲੰਬਾ ਚੌੜਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ 'ਭੁੱਲੀ ਵਿਸਰੀ ਯਾਦ' ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼' ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ (ਭਾਵ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ) ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹੋਟਲ 'ਤੇ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ ਭਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਰੁਧ ਰੱਜ ਕੇ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ ਸੀ।

ਅੱਜ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਘੜੀਆਂ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਸਵੈ-ਫਿਟਕਾਰ ਪੱਲੇ 'ਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਤੀਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ੂਕਦੇ ਭਰੋਸੇ ਬੰਨ੍ਹਾਉਂਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ? ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈਆਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਕਿਸ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਗਾਈ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ,

'ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ' ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੋਈ ਹੋਣੀ,
ਜਿਹੜੀ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਮੀਆਂ!

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖਣ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਉਪਰੋਥਲੀ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਘਟੀਆਂ। ਗੋਆ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਜਿਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਕ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਆਪਣੇ ਉਚ ਆਗੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੁਰਅਤ ਭਰਿਆ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਇੱਧਰ ਹਰ ਇਕ ਮੌਕੇ ਉਤੇ 'ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੋਰਾ' ਭਰ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ 'ਰਘੂ ਕੁਲ ਰੀਤ' ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਗੱਲ। ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਆਈਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਐਸੀ ਘੂਰੀ ਵੱਟੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਅਸਤੀਫਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਸਮਝੋ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਹਾਥੀ ਰੂਪੀ ਪਾਰਟੀ ਉਪਰ ਵੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. 'ਮਹਾਵਤ' ਕੁੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਨਾਗਪੁਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਰ ਫਰਮਾਨ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਲਈ 'ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਨਾਗਪੁਰੀ ਇਸ਼ਾਰੇ ਹੀ ਸੁਣੀਂਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਜਿਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਗੂ ਨੂੰ ਘੂਰੀ ਵੱਟ ਕੇ ਆਖ ਮਨਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਇੱਧਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਹੈ ਕਿਸੇ ਕੋਲ 'ਮਾਲਕਾਂ' ਨੂੰ ਘੂਰੀ ਵੱਟਣ ਦੀ ਤਾਕਤ? ਘੂਰੀ ਵੱਟਣਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਧਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਚੂੰ-ਚਰਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਕੌਲ ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਇਥੇ ਤਾਂ ਆਹ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ,

ਗਾਨੀ ਵਾਲੇ ਤੋਤੇ ਉਹ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਵਨ,
ਜੋ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਸੀਲ ਕਬੂਤਰ!

ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਚ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਰਬਉਚ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਚੈਲੰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 'ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ' ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੋਵੇ; ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ 'ਪਤੀ-ਪਤਨੀ' ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲੀਏ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਸਰਬਉਚ' ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ' ਫਲਾਣੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਖਫਾ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਢਿਮਕੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਗਣੀ ਗਾਈ ਜਾਣੀ 'ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਮਹਾਨ ਹੈ' ਦੀ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਿ 'ਪਹਿਲੇ ਅਸਤੀਫਾ, ਪਾਛੇ ਇਸ਼ਨਾਨ!'

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਾਇਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਧਾਰਮਿਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵੇ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿਆਸੀ। ਕੁਝ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣ ਗਏ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਜੋ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਪਤਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਟੀਆਂ ਘੂਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ 'ਸਟੇਅਰਿੰਗ' ਮੁੜਦਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਨਿਮਾਣੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਮੰਗ ਉਠ ਪਈ ਕਿ 'ਰਾਮ ਰਾਜ' ਲੈ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰੀਏ ਕਿ ਭਾਜਪਾਈਓ! ਆਪਣੇ 'ਸਥਾਈ ਸਾਥੀ', ਭਾਵ ਸਾਡੇ 'ਕਾਲਿਆਂ' ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਝਾਇਓ!

ਜਉ ਲਉ ਭਾਉ ਅਭਾਉ ਇਹੁ ਮਾਨੈ...

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫
ਜਉ ਲਉ ਭਾਉ ਅਭਾਉ ਇਹੁ ਮਾਨੈ
ਤਉ ਲਉ ਮਿਲਣੁ ਦੂਰਾਈ॥
ਆਨ ਆਪਨਾ ਕਰਤ ਬੀਚਾਰਾ
ਤਉ ਲਉ ਬੀਚੁ ਬਿਖਾਈ॥੧॥
ਮਾਧਵੇ ਐਸੀ ਦੇਹੁ ਬੁਝਾਈ॥
ਸੇਵਉ ਸਾਧ ਗਹਉ ਓਟ ਚਰਨਾ
ਨਹ ਬਿਸਰੈ ਮੁਹਤੁ ਚਸਾਈ॥ਰਹਾਉ॥
ਰੇ ਮਨ ਮੁਗਧ ਅਚੇਤ ਚੰਚਲ ਚਿਤ
ਤੁਮ ਐਸੀ ਰਿਦੈ ਨ ਆਈ॥
ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਤਿਆਗਿ ਆਨ ਤੂ ਰਚਿਆ
ਉਰਝਿਓ ਸੰਗਿ ਬੈਰਾਈ॥੨॥
ਸੋਗੁ ਨ ਬਿਆਪੈ ਆਪੁ ਨ ਥਾਪੈ
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬੁਧਿ ਪਾਈ॥
ਸਾਕਤ ਕਾ ਬਕਨਾ ਇਉ ਜਾਨਉ
ਜੈਸੇ ਪਵਨੁ ਝੁਲਾਈ॥੩॥
ਕੋਟਿ ਪਰਾਧ ਅਛਾਦਿਓ ਇਹੁ
ਮਨੁ ਕਹਣਾ ਕਛੂ ਨ ਜਾਈ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਸਰਨਿ ਆਇਓ
ਪ੍ਰਭ ਸਭੁ ਲੇਖਾ ਰਖਹੁ ਉਠਾਈ॥੪॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਹੇ ਮਾਇਆਪਤੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਮੈਨੂੰ ਐਸੀ ਦੇਹੁ ਬੁਝਾਈ, ਭਾਵ ਸੁਮਤਿ ਦੇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜੀ ਰੱਖਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲ ਸਕੇ।

ਜਉ ਲਉ ਭਾਉ ਅਭਾਉ ਇਹੁ ਮਾਨੈ
ਤਉ ਲਉ ਮਿਲਣੁ ਦੂਰਾਈ॥
ਆਨ ਆਪਨਾ ਕਰਤ ਬੀਚਾਰਾ
ਤਉ ਲਉ ਬੀਚੁ ਬਿਖਾਈ॥੧॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਜੀਵ ਦਾ ਚੰਚਲ ਮਨ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾਪਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬੇਗਾਨਾਪਨ ਮੰਨਦਾ, ਭਾਵ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੀਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਬਿਖਾਈ, ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਭਰਮ ਦਾ ਪਰਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਰੇ ਮਨ ਮੁਗਧ ਅਚੇਤ ਚੰਚਲ ਚਿਤ
ਤੁਮ ਐਸੀ ਰਿਦੈ ਨ ਆਈ॥
ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਤਿਆਗਿ ਆਨ ਤੂ ਰਚਿਆ
ਉਰਝਿਓ ਸੰਗਿ ਬੈਰਾਈ॥੨॥

ਹੇ ਮਨ ਮੂਰਖ; ਅਚੇਤ ਭਾਵ ਸੁੱਤੇ ਪਏ; ਚੰਚਲ ਚਿਤ ਭਾਵ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹੀ ਭਟਕਣ ਵਾਲੇ ਮਨ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਗਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਮੂਰਖ ਅਤੇ ਚੰਚਲ ਮਨ! ਤੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਇਹ ਸੋਝੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ? ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਤਿਆਗਿ, ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਉਰਝਿਓ ਸੰਗਿ ਬੈਰਾਈ, ਭਾਵ ਸੰਸਾਰਕ ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਚ ਹੀ ਉਲਝ ਕੇ ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਗਵਾ ਲਿਆ।

ਸੋਗੁ ਨ ਬਿਆਪੈ ਆਪੁ ਨ ਥਾਪੈ
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬੁਧਿ ਪਾਈ॥
ਸਾਕਤ ਕਾ ਬਕਨਾ ਇਉ ਜਾਨਉ
ਜੈਸੇ ਪਵਨੁ ਝੁਲਾਈ॥੩॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ, ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਇਹ ਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜੀਵ ਆਪੁ ਨ ਥਾਪੈ, ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਸੋਗ-ਚਿੰਤਾ-ਫਿਕਰ ਕਦੀ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ; ਅਤੇ ਭਾਈ! ਸਾਕਤ ਕਾ ਬਕਨਾ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਇਵੇਂ ਸਮਝ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਜੈਸੇ ਪਵਨੁ ਝੁਲਾਈ, ਭਾਵ ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਇਧਰੋਂ ਆਇਆ ਤੇ ਉਧਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਕੋਟਿ ਪਰਾਧ ਅਛਾਦਿਓ ਇਹੁ
ਮਨੁ ਕਹਣਾ ਕਛੂ ਨ ਜਾਈ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਸਰਨਿ ਆਇਓ
ਪ੍ਰਭ ਸਭੁ ਲੇਖਾ ਰਖਹੁ ਉਠਾਈ॥੪॥

ਗੁਰਦੇਵ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਇਹ ਚੰਚਲ ਮਨ ਤਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਛਾਦਿਓ, ਭਾਵ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਦੱਬਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੀ ਭਟਕਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਮੇਰੇ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਇਹ ਤੇਰਾ ਸੇਵਕ ਨਾਨਕ ਤੇਰੇ ਦਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਤਿ ਨਿਮਾਣਾ ਤੇਰੇ ਸ਼ਰਨ ਆ ਪਿਆ ਹਾਂ; ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਲੇਖਾ ਮੁਕਾ ਦਿਉ।

ਆਓ! ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ ਜੀ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

'ਹਰ ਬੰਦੇ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ'

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰਾ ਨਾਵਲ 'ਦਿ ਗਾਡ ਆਫ ਸਮਾਲ ਥਿੰਗਜ਼' ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕੀ ਹੈ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਦੇਖੋ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.(ਐਮ.ਐਲ.)-ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ, ਆਇਸਾ ਦੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਪਰ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਪਰ ਹਨ; ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਪਾ ਰਹੀ ਕਿ ਇਹ ਐਨਾ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਪਰ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਜੰਗਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅ-ਪੇਚਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.)-ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲੋਕ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਪਰ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.(ਐਮ.ਐਲ.)-ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਗੁਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ?

ਅਰੁੰਧਤੀ: ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਬਾਕੀ ਸੰਸਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਹੈ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਦਲ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ?

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਕਿਸੇ ਵਿਕਸਿਤ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਬਾਹਰੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੱਲ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਕਡੋਲੇ ਖਾਂਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੱਜਰੇ ਮਹੱਤਵ ਨੇ ਰਵਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਸ ਇਕੱਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਅਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਉਤੇ ਢਕਣ ਦੇ ਛੱਡਿਆ ਹੈ।

ਅਗਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਮੱਥੇ ਬੰਨ੍ਹਣਗੇ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਹੱਕਦਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੰਘੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਕਈ ਵਾਰ ਨਕਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਟੱਲ ਬਿਹਾਰ ਵਾਜਪਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਭਰਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਿਸ ਦਾ ਪਾਣੀਹਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਧੁੱਸ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਗ਼ ਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਉਮਰ ਵਿਚ ਧੁਪਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਮਕਾਉਂਦੀ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਕਮਅਕਲੀ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਜਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ

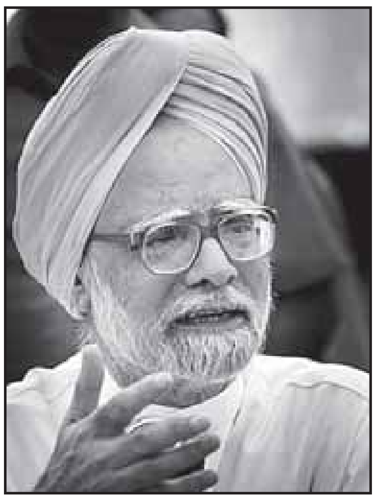

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਜਾਟ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸੌੜੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਘਾਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਰਾਦਰੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਉਛਾਲਾ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਪੈਣਾ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੋਨੀਪਤ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਗੋਰੜ ਦੇ ਤੋਮਰ ਗੋਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋੜੇ ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਬੰਟੀ ਤੇ ਸਰਿਤਾ ਦੇ 2007 ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਬੱਧੇ ਕੱਚੇ ਧਾਗੇ ਦੀ ਗੰਢ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲਈ, ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਜੋੜਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਵਿਆਹ ਰਚਾ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਸੰਦੀਪ-ਸਰਿਤਾ ਦੇ ਕੱਚੇ ਗਠਬੰਧਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਮਾਮੇ ਮਾਸੀਆਂ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ, ਇਸ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖਾਪ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਵਿਚ ਹਨ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ। ਖਾਪ ਨੀਤੀ ਇੱਕੋ ਪਿੰਡ ਤੇ ਇਕ ਗੋਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਮਲਿਕ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀ ਗਠਵਾਲਾ ਖਾਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੀਡੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮਹਾਂਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਸੋਨੀਪਤ ਦੇ ਕਸਬਾ ਗੋਹਾਣਾ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਅਹੁਲਾਣਾ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਇਸ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਨੂੰ ਸਰਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਕੁੜੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਗੋਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਮਲਿਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਅਜਾਈਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਿਯਮੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਲਿਕ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਫੁਸਫੁਸਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਫਰੰਗੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਤੀ ਵਰਗੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਾਟ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮੇ ਨਾਲ ਰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਜਾਟ ਅਜਿਹਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਖਾਪ ਮਹਾਂਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸੌੜੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੇਵਲ ਜਾਟ ਬਰਾਦਰੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਤਿੰਨ ਮਾਸੂਮ ਜਿੰਦੜੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੇ ਬੰਟੀ-ਸਰਿਤਾ ਦਾ ਉਬਾਲ ਸਰਲ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਤੇ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਆਰੀ

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਆਈ ਵਰਖਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਪਏ ਵਿਘਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ 35 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਘਟਨਾ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 1978 ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਸਫ਼ਰ ਸਮੇਂ ਅੰਬਾਲਾ ਨੇੜੇ ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਤੇ ਹਨੇਰੀ ਕਾਰਨ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਉਤੇ ਸਫੈਦੇ ਦੇ ਰੁੱਖ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਵਾਹਨ ਥਾਂਏਂ ਰੁਕ ਗਏ। ਜਿਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਰਸਤੇ ਉਤੇ ਵਿਛੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਕੱਟਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਯਾਤਰੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਿਉਂ ਕੋਈ ਜੀਪ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਹਨ ਵਿੰਗ ਵਲੇਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਥੱਲੇ ਉਤਰ ਕੇ ਉਸ ਵਾਹਨ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਦੇਖਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵਾਹਨ ਵਿਚ ਗੋਰੇ ਯਾਤਰੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਆਰੀ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਬੈਟਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੱਟਣ ਯੋਗ ਟਹਿਣੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰੱਰ ਘਰੱਰ ਕਟਣ ਦਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਸਫੈਦੇ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਮੋਟਾ ਤੇ ਨਾ ਕਟਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਣਾ ਸਮੁੱਚੀ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਮੱਲੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਪ ਕੱਚੀ ਸੜਕ ਵਲ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਕੱਟ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵਾਹਨ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾ ਕੇ ਲੰਘਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਜੁਗਤ ਦਾ ਹਾਲੋਂ ਬੇਹਾਲ ਹੋਏ ਯਾਤਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਤਾਲੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ, ਉਹਦੇ ਵਰਗੀ ਗੂੰਜ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਤੇ ਸੁਣੀ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਸਰਦਾਰ ਅੰਜੁਮ)
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੋ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਨੇ,
ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਨੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਬੰਦੂਕ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਣ ਦਿਓ,
ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਮੋਹ ਦੇ ਪੰਛੀ ਬੋਲੇ ਨੇ।

ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੱਟਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਉਨੱਤੀ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆਂ। ਫਿਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਜੋ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਹਿਲ ਉਠੀ। ਇਹ ਉਜੜੇ-ਪੁਜੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਦਰ ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਈਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੇ ਇੱਕੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿਚ ਕੀ ਭਾਣੇ ਵਰਤੇ ਸਨ? ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਮਰੇ ਸਨ? ਕਿੰਨੇ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਉਜੜੇ ਸਨ? ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਅੱਜ ਵੀ ਰੁਲਦੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਨਸਾਫ ਮੰਗਣ ਆਏ ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਖ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਇੰਨੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੋ! ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਭੁਲਾ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੋਚੋ!! ਜਿਵੇਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਜੀਣਾ ਸਿੱਖੋ! ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਰਕ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਪਿਆ। ਪੂਰੇ 29 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਦਮ ਹੀ ਜੋਸ਼ 'ਚ ਆ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਹੈਰਾਨ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੂਰੇ ਇੱਕੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਐਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਬਣੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸੋ, ਕੱਲ੍ਹ ਜਿਹੜੇ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਛੱਡੋ ਪਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਚੇਤਾ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬਗੰਜ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਨਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਗੱਦਾਰ ਗਰਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤਕੜੇ ਦਾ ਸੱਤੀਂ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਅੱਠੀਂ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਬਣ ਜਾਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ। ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਡੰਬਰ ਕਿਉਂ ਰਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ?

ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ, ਗੋਲਕਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ, ਜਥੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ, ਸਿਆਸਤ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਤੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ! ਇਹਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਾ!! ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਵਿਚ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਗੱਦਾਰ ਗਰਦਾਨਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਵੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਗੱਦਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਦੋਖੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸਾਰੀ ਗੰਢ-ਤੁਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਜੋ ਕੱਟੜਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਹ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਜੋ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਆਪ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਸਨ, ਉਹ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਅੱਜ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਗੰਦ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਦਮ ਤੋੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਾਦੀਆਂ-ਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜਬਰਜਨਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੁੱਕਾ ਬਾਰਾਂ ਫੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੀ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਵਾਨ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਲਈ ਠੇਕਿਆਂ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜੋ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੇੜੇ 1200 ਏਕੜ ਵਿਚ ਘੋੜਾ ਰੇਸ ਕੋਰਸ ਕਲੱਬ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕੀਂ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸੱਟੇ ਲਾਉਣਗੇ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੈਸੀਨੋ ਤੇ ਜੂਆ ਘਰ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜਾਵੇ ਢੱਠੇ ਖੂਹ ਵਿਚ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਤੇ ਨਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕੋ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁੱਟਣਗੇ, ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਓ! ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਸਤੇ ਰੇਟ 'ਤੇ ਲਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੁਣ ਸੋਨੇ ਸਾਵੀਆਂ ਤੋਲ ਕੇ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਜੂਏ ਦੇ ਅੱਡੇ ਬਣਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਦੈਂਤ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਹਿ-ਕਹੇ ਲਾਉਣਗੇ! ਇਸ ਲਈ ਜਾਗ ਪਵੋ! ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਣ ਨਾ ਦਿਓ!! ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੂੰਬੜ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਓ!!

ਦੁਖਦੀ ਰਗ

ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 22 ਜੂਨ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੇਖ ਵਧੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸ਼ਲਾਘਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਾਰੀਫਯੋਗ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਸਨਮਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨੇਕ, ਸੱਚੀਆਂ, ਦਲੇਰ ਤੇ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਹੋਣੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਫੈਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਆਪ ਗੰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਮੇਰੀ ਇਹ ਰਾਏ ਸਭ ਬੀਬੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਔਝੜੇ ਰਾਹੀਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਇਹੋ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਵੈਮਾਣ 'ਤੇ ਡਟ ਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਜਾਂ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਕਿਉਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਔਰਤ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਹਿੱਤ "ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ..." ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਔਰਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਕ ਮਾਂ, ਚਾਚੀ-ਤਾਈ, ਇਕ ਭੈਣ, ਭਾਬੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਇਕ ਧੀ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ, ਬਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ, ਕੰਮ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ 'ਤੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਧੀ-ਭੈਣ ਗੰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਗਾਇਕਾਂ-ਗੀਤਕਾਰਾਂ-ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿਜੀ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਤੇ ਸ਼ੋਹਰਤ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਐਸੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੁੱਧ 'ਚ ਕਾਂਜੀ ਘੁਲੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ। ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਵੱਜ ਰਹੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗੀਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਵਾ ਹੀ ਊਤਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੁੱਛਫੁੱਟ ਮੁੰਡੀਰ ਫਿਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇੜਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਰਦੀ, ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਹਿ ਜੋ ਹੋਈ। ਇਸ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ? ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਲਜੁਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੇ ਦੀ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁੜੀ ਕਰਨ ਤੇ ਸਭ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ।

-ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜੇ

ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਰਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਬੀਅਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਮ 'ਯੋਗਦਾਨ' ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜੇਬਾਂ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਲੀ-ਗਲੀ ਵਿਚ ਠੇਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚ 17 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ਼ 62 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬੀਅਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ 209 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ 131 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ 67 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੀਅਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਤੇ ਅੰਕੜਾ ਸੰਗਠਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 1993 ਵਿਚ 17 ਹਜ਼ਾਰ 657 ਲੀਟਰ ਸੀ ਜੋ 2010 ਦੇ ਚਾਲੂ ਵਰ੍ਹੇ ਤੱਕ ਵਧ ਕੇ 29 ਹਜ਼ਾਰ 445 ਲੀਟਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ 66.77 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ 2005-06 ਵਿਚ 24644 ਲੀਟਰ, 2006-07 ਵਿਚ 25844, 2007-08 ਵਿਚ 26994, 2008-09 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 28192 ਲੀਟਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 60 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਹੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। 1993 ਵਿਚ ਇਹ 35 ਟਨ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2009-10 ਤੱਕ 56 ਟਨ ਤੱਕ ਹੀ ਹੋ ਸਕਿਆ। 2007 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਸਿਰਫ ਦੋ ਟਨ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੀਅਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੇ ਨਵੇਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ 17 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ 209 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1993-94 ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 15 ਹਜ਼ਾਰ 365 ਲੀਟਰ ਸੀ ਜੋ 2009-10 ਦੇ ਚਾਲੂ ਅਰਸੇ ਤੱਕ ਵਧ ਕੇ 47 ਹਜ਼ਾਰ 496 ਲੀਟਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਇਹ 2005-06 ਵਿਚ 29 ਹਜ਼ਾਰ ਲੀਟਰ, 2006-07 ਵਿਚ 34 ਹਜ਼ਾਰ 292 ਲੀਟਰ, 2007-08 ਵਿਚ 36 ਹਜ਼ਾਰ 502 ਲੀਟਰ ਤੇ 2008-09 ਵਿਚ 41 ਹਜ਼ਾਰ 638 ਲੀਟਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਥੇ ਬੀਅਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ 17 ਸਾਲ ਅੰਦਰ 32 ਹਜ਼ਾਰ 131 ਲੀਟਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਬਣੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਠੇਕੇਦਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਚ ਲਾਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਅੰਦਰ 700 ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਥੋਕ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਲੈਣ ਦੀ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ ਪਟਿਆਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਾਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਟਿਆਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 1626 ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਲਾਟਰੀ ਪਾਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 200 ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ 1492 ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 150 ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਮਿਲੇ। ਸਾਲ 2010-11 ਦੌਰਾਨ 1316 ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 29 ਨੂੰ 125 ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਮਿਲੇ। ਸਾਲ 2009 ਦੌਰਾਨ 1369 ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਹੀ 2008 ਤੋਂ 2012 ਤੱਕ 2559 ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਫੀਸ ਭਰੀ ਤੇ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਸੱਤ ਔਰਤਾਂ ਦਰਜਨ ਭਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਮਹਿੰਗੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ !

ਅਫੀਮ ਤੇ ਭੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈਰੋਇਨ ਤੇ ਚਰਸ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਰ ਧਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੈਰੋਇਨ ਤੇ ਚਰਸ ਵਰਗੇ ਮਹਿੰਗੇ ਨਸ਼ੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਵੱਡਿਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮ ਘਰ ਵੀ ਉਜਾੜ ਸੁੱਟੇ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬੀਐਸਐਫ ਵੱਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਬੀਐਸਐਫ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਹੁੰਦੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਅਫੀਮ ਤੇ ਭੁੱਕੀ ਜਿਹੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾ ਮਾਤਰ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈਰੋਇਨ ਤੇ ਚਰਸ ਵਰਗੇ ਮਹਿੰਗੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਲਈ ਹੈ। ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਫ਼ੀਸਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰੇਵ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੈਕ, ਹੈਰੋਇਨ, ਕੋਕੀਨ ਤੇ ਚਰਸ ਜਿਹੇ ਮਹਿੰਗੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ 117 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਤੇ 63 ਕਿਲੋ ਚਰਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਸਾਲ 2011 ਦੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ 101 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ 150 ਕਿੱਲੋ ਤੇ 2010 ਵਿਚ 188 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 278 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2007 ਤੋਂ 2009 ਦੌਰਾਨ 98-98 ਕਿਲੋ ਚਰਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਲ 2008 ਦੌਰਾਨ 107 ਕਿੱਲੋ ਤੇ 2010 ਦੌਰਾਨ 131 ਕਿਲੋ ਚਰਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 135 ਕਿਲੋ ਚਰਸ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੈਰੋਇਨ ਤੇ ਚਰਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ 29, 681 ਕਿਲੋ ਭੁੱਕੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਵਿਚ 1,50,299 ਕਿਲੋ ਭੁੱਕੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 178 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 1102 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਂ ਕਿਲੋ ਸਮੈਕ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 42 ਕਿਲੋ ਸਮੈਕ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸਾਲ 2007 ਦੌਰਾਨ 32 ਕਿਲੋ ਤੇ 2011 ਦੌਰਾਨ 26 ਕਿਲੋ ਸਮੈਕ ਫੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਔਸਤਨ ਹਰੇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਤਕਰੀਬਨ 43 ਕਿਲੋ ਸਮੈਕ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਕੀਨ ਨਾਂਮਾਤਰ (0.015 ਕਿੱਲੋ) ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਮੀਰਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਕੀਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 2.6 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2008 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 7.42 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 0.006 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ

ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਡੀਜੀਪੀ (ਜੇਲ੍ਹਾਂ) ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਾਂਤ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਫੀਸਦ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਬਰੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ 2521 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1541 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 347 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 23 ਫੀਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 10,220 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5489 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 4003 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਜਦੋਂਕਿ 27 ਫੀਸਦ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਲ 2010 ਵਿਚ 5508 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4572 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 29 ਫੀਸਦ (1334) ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ 5464 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1342 (26 ਫੀਸਦੀ) ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਸੁੱਕੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਮ ਮਾਰੇ ਐਲਾਨਿਆ

ਚਹੇਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਫਾਰਮੂਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੇਮਗ੍ਰਸਤ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਕਦੇ ਸੇਮ ਢੁਕੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਸੇਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਰਜੀਹੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਰਾਸ਼ੀ ਹੀ ਤਾਰਨੀ ਪਈ ਹੈ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਤਕਰੀਬਨ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਭਰਨੀ ਪਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ 1583 ਸੇਮ ਵਾਲੇ ਤਰਜੀਹੀ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਸਰਕਲ ਦਫ਼ਤਰ ਬਠਿੰਡਾ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 486 ਸੇਮ ਵਾਲੇ ਤਰਜੀਹੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਪੱਲਿਓਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2012 ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 150 ਸੇਮ ਵਾਲੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਹੁਣ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਵਾਹੀਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ 26 ਤੋਂ 30 ਫੁੱਟ ਨੀਵਾਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਗੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਸੇਮ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਘੁੱਦਾ ਵਿਚ ਸੇਮ ਵਾਲੇ 318 ਤਰਜੀਹੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਟਿੱਬੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਘੁੱਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਸੇਮ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਿੱਠੜੀ ਬੁਧ ਗਿਰ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 10 ਤੋਂ 20 ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਹੀ ਕਦੇ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੇਮ ਵਾਲੇ 195 ਤਰਜੀਹੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 16 ਤੋਂ 20 ਫੁੱਟ ਨੀਵਾਂ ਪਾਣੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਗੱਗੜ, ਸਿੰਘੇਵਾਲਾ ਤੇ ਫਤੂਹੀਵਾਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੇਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਮਲੋਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਪਿੰਡ ਗੱਗੜ ਵਿਚ ਸੇਮ ਵਾਲੇ 109 ਤਰਜੀਹੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ, ਪਿੰਡ ਸਿੰਘੇਵਾਲਾ ਵਿਚ 129 ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਤੇ ਪਿੰਡ ਫਤੂਹੀਵਾਲਾ ਵਿਚ 179 ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿੰਡ ਗੱਗੜ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ 17 ਫੁੱਟ 'ਤੇ, ਸਿੰਘੇਵਾਲਾ ਤੇ ਫਤੂਹੀਵਾਲਾ ਵਿਚ 20 ਤੋਂ 25 ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਮ ਵਾਲੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਮ ਕਿਸਾਨ 1991 ਤੋਂ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਉਡੀਕ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਵੀ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੇਮ ਵਾਲੇ 167 ਤਰਜੀਹੀ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਫਸਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸੇਮ ਦਾ ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

GILL EXPRESS
Building Trust Through Service
FULL SERVICE TRUCK REPAIR
NEW LOCATION
@ FLYING J I-5 EXIT 205, FRAZIER PARK, CA
GRAND OPENING SPECIALS
SET OF 8 DRIVE TIRES*
$2199.99
+ Tax & Labor
* CHINESE
FULL SERVICE OIL CHANGE
$174.99
+ TAX + EPA FEE
24 HRS. ROAD SERVICE
661-369-4368

ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਵਲੋਂ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਐਲਕਗਰੋਵ ਵਿਲੇਜ ਦੇ ਐਸ ਈ ਐਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਪਿਛਲੇ 24 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਤੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਇਥੇ ਲੰਘੀ 22 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਰੰਭ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਈਵ ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਡੀ ਜੇ ਡਾਂਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਹਿਣੇ-ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਸਟਾਲ ਵੀ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਲਈ ਐਂਟਰੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੀਪ ਪੂਨੀ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਪੂਨੀ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸਿਮਰਜੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਰਾਣੀ ਸਰਹੱਦੀ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੈਲੇ, ਭਵਨਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ, ਬਲਦੇਵ ਕੌਰ, ਦਲਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਪੂਨੀ, ਲਵਦੀਪ ਪਾਬਲਾ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਚੀਮਾ, ਰਮਨ ਕੌਰ, ਰਛਪਾਲ ਕੌਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮਨਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਇੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਕਾਹਲੋਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਫਰਵਾਲਾ (916-212-1826), ਰਛਪਾਲ ਪਰਹਾਰ (916-730-7191) ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਕੌਰ (916-996-2010) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਰੀਂਹ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪੁਰਬ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਸਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਭਾਈ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ।

ਬਰਧਨ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਏ.ਬੀ. ਬਰਧਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਬਰਧਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਤੀਸਰੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

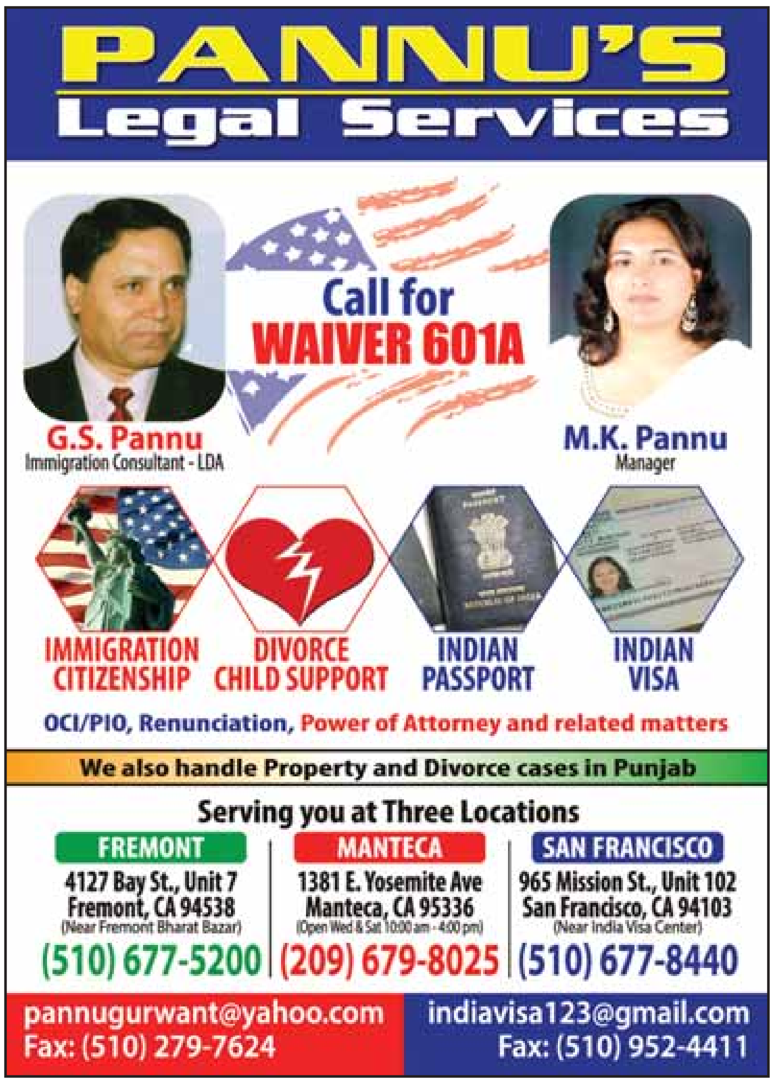

CHAHAL VIDEO
Video & Photography
We Treat your special events with care!
HD Video (High Definition)
Magazine Album
Cell: (916) 601-6632
Cell: (916) 690-4182
Ph: (916) 682-7321
email: ChahalVideo1@yahoo.com

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
Jaison Chahal at 916-601-6632

M.K. Nijjar DDS
Ruchi Nijjar DDS
Laser Dentistry
No shots, No Drill, No Pain.
Family Dentistry
Cosmetic Dentistry
Esthetic Crowns, Bridges & Dentures Teeth Whitening * Oral Surgery Root Canal Treatments
Treatments & Prevention of Gum Diseases New Patients & Children Welcome
510-794-7058
WWW.DRNIJJAR.COM
(Across From Washigton Hospital & Bart)
1895 Mowry Ave. Ste 104 Fremont

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ

ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਕਵੀ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਬਿਊਰੋ): ਬਾਬਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿਹੋਵੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਚਖੰਡ ਈਸ਼ਰ ਦਰਬਾਰ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਵੀਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧੀ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਇਕਾਈ ਦੇ ਕਵੀਜਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੋਸ਼ੀਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਲੋਹ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਚੱਲੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਟਿਕ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਸ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਗਿਆਸੂ, ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਦਿਲਵੀਰ ਦਿਲ ਨਿੱਝਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਡਾ. ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਫੱਗਣ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਅਜਮੇਰ ਗੋਗੀ ਸੰਧੂ, ਜੋਤੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਤਿੰਨੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇ। ਠੰਢੀ ਮਿੱਠੀ ਛਬੀਲ, ਮਠਿਆਈਆਂ, ਕਈ ਹੋਰ ਪਕਵਾਨ ਤੇ ਜੂਸ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਏ ਗਏ।

ਹੇਜਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਚੱਕ ਹੇਜਲ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਆਖ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਹੇਜਲ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਨੇਬਰਸਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ। ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹੇਜਲਾ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹੇਜਲ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਬਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੌਰਾਨ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ 'ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੌਬਿਨ ਗਾਂਧੀ ਵਜੋਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਹੇਜਲ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ।

SECURITY SOLUTIONS

SPECIAL OFFER 4 CAMERAS WITH 4 CH DVR LED MONITOR INCLUDED $1449 $1349 +Tax
SPECIAL OFFER 8 CAMERAS INSTALLATION INCLUDED LED MONITOR INCLUDED $2349 +Tax
SPECIAL OFFER 12 CAMERAS INSTALLATION INCLUDED LED MONITOR INCLUDED $4249 $3749 +Tax
Call Sukhpal : 661-586-5080
Buy Online : www.ezchase.com
Email : commvision@sbcglobal.net
Vista CCTV TECHNOLOGY
Corporate people first choice for Securit
NOW YOU CAN WATCH YOUR BUSINESS ON YOUR ANY SMART PHONE

The Anu Attorney Immigration Law Firm
Law offices of Anu Peshawaria
*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

US IMMIGRATION
*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist
ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ
Anu Peshawaria
Attorney at Law
Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law
ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ
FAMILY LAW
*Divorce *Annulment
*International Custody
INCORPORATIONS
*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India
*Bankruptcy Consultation & Filing
Contact numbers:
Seattle, WA
Ph: 206-774-0907
Fremont, California
Ph: 510-353-0102
Cell Phone 510-299-1907
Toll free: 1-866-586-6297
anu@anuattorney.com
www.anuattorney.com
46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 21 H, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India
Weekends & Evening Appointments Available

ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਆਏ...

ਮੁਲਖ਼ ਰਾਜ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਗੁਫਤਗੂ

ਮੁਲਖ਼ ਰਾਜ ਆਨੰਦ (12 ਦਸੰਬਰ 1905-28 ਸਤੰਬਰ 2004) ਦੀ ਸਾਰੋਸ ਕੋਵਾਸਕੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇਸ ਗੁਫਤਗੂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਅਜੀਬ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਆਨੰਦ ਦੇ ਉੱਦਮ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਜੋ ਖ਼ਤ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਸਾਰੋਸ ਕੋਵਾਸਕੀ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਰੋ ਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਫਤਗੂ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਤ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਰਪੂਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

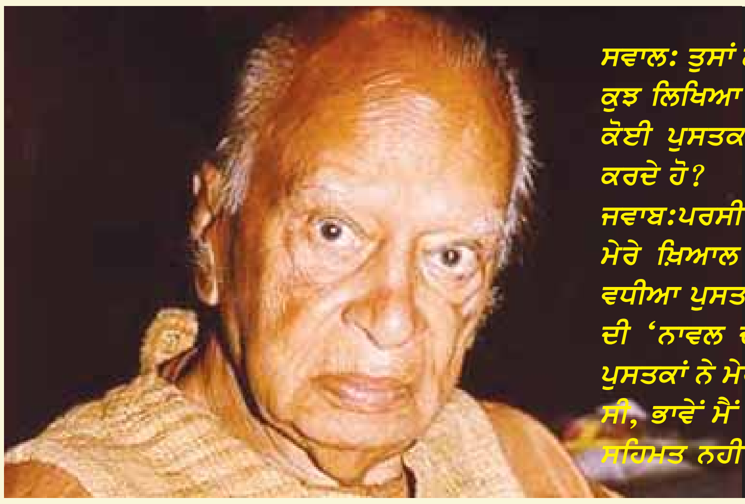

ਸਵਾਲ: ਤੁਸਾਂ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਨਾਵਲ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ:ਪਰਸੀ ਲੂਬਾਕ ਦੀ 'ਨਾਵਲ ਦੀ ਸ਼ਿਲਪ' ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ; ਈ.ਐਮ. ਫੋਰਸਟਰ ਦੀ 'ਨਾਵਲ ਦੇ ਪੱਖ' ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਚੰਗੇਰੀ। ਦੋਵਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਕੋਣਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਆਰ.ਕੇ. ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਰਾਓ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਿਹੜੇ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਕਿਹੜਾ ਨਾਵਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਫ਼ਲ ਹਨ; ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਚੰਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਹ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ; ਜਿਹੜੇ ਆਲੋਚਕ ਕਿ ਅਕਸਰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਤੇ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਅਜਿਹਾ ਬੇਤਰਤੀਬਾ ਸਾਹਿਤ-ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਾਪੇਖਕ ਗੁਣ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਦੇ ਨਾਟਕ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮੈਂ 'ਅਛੂਤ' ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੀਬਰ ਲਿਖਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ 'ਅਛੂਤ' ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਾਬਰਮਤੀ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ 1927 ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜੋਇਸੀਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੜਾ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ 1930 ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ 1925 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਰਾਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਡਬਲਿਨ ਵਿਚ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ 1926 ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਾਰਜ ਰੱਸਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦਿਨ ਤੇ ਮਹੀਨਾ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੈਂ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੱਥਮਈ ਹਵਾਲੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: 1930ਵਿਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਤੁਸਾਂ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਸਿਖਾਇਆ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਕਾਰਜ ਆਪੋ ਵਿਚ ਘੁਲੇ-ਮਿਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ। ਗੋਰਕੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਰੂਸ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਜੋਲਾ ਨੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਅਤੇ ਡਿਕਨਜ਼ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕੁਝ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ 'ਅਛੂਤ' ਤੇ 'ਕੁੱਲੀ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ 'ਕੁੱਲੀ' ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਫਜ਼ੂਲ ਭਾਂਤ ਦੇ ਕਿਮ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

ਸਵਾਲ: ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੁਰੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਚਿਤਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਧੀਨ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਗਏ?

ਜਵਾਬ: ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ, ਜਦ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲਿਖਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ? ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਨਾਵਲ ਦਾ ਰੂਪ ਐਨਾ ਢਿੱਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 'ਅੰਨਾ ਕਾਰਨੇਨਾ' ਦਾ ਸਕੈਂਡਲ ਅਤੇ 'ਜੰਗ ਤੇ ਅਮਨ' ਵਿਚ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲਕਾਰ ਪੁਤਲੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੇ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਕਲਾਤਮਕ ਨਿਭਾਅ ਅਤੇ ਰੂਪ ਜੋ ਕਲਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹਨ, ਨਾਵਲ ਦੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਹਨ?

ਜਵਾਬ: ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਰਲਿਆ-ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਕੀ ਇਹ ਜਲਣਾ ਤੇ ਪਿਘਲਣਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਵੇਦਾਂਤ, ਸਾਮਵਾਦ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ? ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲ ਇੱਕ ਭਾਂਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਬੀਰ-ਗਾਥਾ, ਨਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਲੋਕ-ਐਪਿਕ। ਇਹ ਕੁਝ ਰੂਪ-ਰਹਿਤ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਾਲੀ (ਜਦ ਇਹ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ) ਛੁੱਟੜ ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੁੱਢੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਚੂਚੇ ਜਿਹੀ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਕੁਦਰਤੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਸੁੱਢੋਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਬਰਫ ਦੇ ਤੋਦੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕੱਚਾ ਖਰੜਾ ਹੀ ਸਹੀ, ਪਰ ਸਾਰੀ ਬੀਰ-ਗਾਥਾ ਦੇ ਤਾਲਮਈ ਵਹਾਓ ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਮੂਲਕ ਨਾਵਲ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੰਢੇ ਦੀ ਛਿੱਲ ਦੀ ਤਹਿ-ਦਰ-ਤਹਿ ਉਤਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

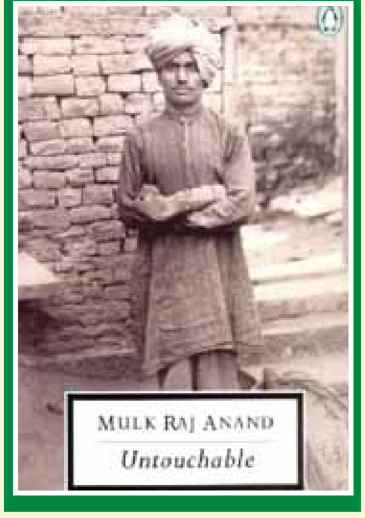

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖ਼ੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 6 ਜੁਲਾਈ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-71

ਲਿਖ ਲੈ ਨਾਂ ਸੌਦਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਨੰਬਰ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਸੱਤ।
ਮੇਲ ਨਾਨਕਾ ਆਥਣ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਕਰੂਗਾ ਅੱਤ।
ਮੰਜਾ, ਬਿਸਤਰਾ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢੋਂ ਦਈਏ ਘਰੇ ਪੁਚਾ।
ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੰਦ ਵਰਗੇ ਦਾ ਭਲਕੇ ਹੋਊ ਵਿਆਹ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-69

ਕਦੇ ਪੁੰਨੂੰ ਦੀ ਡਾਚੀ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਹਉਕੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਗਿਣਦਾ।
ਕਦੇ ਮੈਂ ਸੰਗ ਕਾਫਲੇ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਰਾਹ ਮਾਰੂਥਲ ਦਾ ਮਿਣਦਾ।
ਕਦੇ ਮੈਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਾੜੇ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਭ ਕੰਮ ਕਰਦਾ।
ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ
ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ ਬਿਨ ਮੇਰੇ ਨਾ ਸਰਦਾ।
ਅੱਜ ਮੈਂ ਸੰਗ ਮਛੋਰਾਂ ਰਲ ਕੇ
ਟੌਹਰ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਬਣਦਾ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ

ਦੁਲਹਨ ਵਾਂਗਰ ਸਜਿਆ ਬੋਤਾ,
ਬੱਚਿਆਂ ਕਰੀ ਸਵਾਰੀ।
ਦੋਂਹ ਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ,
ਭੈਣ ਵੀ ਲੱਗਦੀ ਪਿਆਰੀ।
ਨਾ ਲਗਾਮ, ਨਾ ਮੂੰਹ ਬੋਤੇ ਦਾ,
ਫੋਟੋ ਲੱਗੇ ਅਧੂਰੀ।
ਬੋਤੇ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਬੱਚੇ
ਲੱਗਦੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ।
ਸਦਾ ਰਹਿਣ 'ਸੁਰਜੀਤ' ਇਹ ਹੱਸਦੇ,
ਮਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦੇ ਤਾਰੇ।
-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਜਹਾਜ਼ ਸੀ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦਾ
ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਲਿਆ।
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ
ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਲਿਆ ।
ਖੋਪਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਰਹੀ ਨਾ
ਮੁਹਾਰ ਬਿਨਾ ਵੀ ਸਾਰ ਲਿਆ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਵਾਂਗ ਸਜਾ ਕੇ,
ਕੀਤੀ ਖੂਬ ਤਿਆਰੀ।
ਜਗਤਾਰ, ਅਮਨ ਤੇ ਸੰਨੀ ਦੇਖੋ,
ਊਠ ਦੀ ਕਰਨ ਸਵਾਰੀ।
ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਨੇ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ
ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਕਦਰ ਘਟਾਈ।
ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਹੁੰਦੀ ਸੀ,
ਊਠ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚੜ੍ਹਾਈ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 718-690-8403

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-68

ਪੈਸੇ ਖਾਤਰ ਹਰ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤਾ,
ਟੁੱਟਦਾ ਨਜ਼ਰ ਪਿਆ ਆਵੇ।
ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਜਾਨਵਰ ਚੰਗੇ,
ਜੋ ਪਿਆਰ ਦਿਲੋਂ ਨੇ ਕਰਦੇ।
ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਯਾਰੋ,
ਨਾ ਵਿਚ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਲੜਦੇ।
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬਣ ਜਾਵੇ ਜੋ ਗੱਲ,
ਉਸ ਦਾ ਫਿਰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ,
ਫੋਟੋ ਵਿਚਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗਰ,
ਸਾਨੂੰ ਆਵੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਨਾ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਨਾਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਵਾਲੀ
ਸਮਝ ਹੈ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ।
ਤਾਹੀਓਂ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ
ਬੈਠੀ ਹੈ ਇੰਜ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਈ।
ਕਾਸ਼ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੀ
ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਮੇਲਾ
ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਵਰਗ ਬਣ ਜਾਵੇ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਦੁੱਧ ਪੀਣੀ ਮੈਂ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮਾਸੀ
ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੱਖੀ ਮਿਸ।
ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਬੂ
ਕਰੀ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ।
-ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂਸ
ਫੋਨ: 408-956-1696

ਖ਼ੂਬ ਭਰਿਆ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦਾ ਖੇਡ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ

ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਕਿਧਰੇ ਬੱਚੇ ਕੁਦਾੜੀਆਂ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਧਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਛਾਂਵੇਂ ਬੈਠੇ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ

ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਤੇ ਖੁਰਾਫਾਤਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਧਰੇ ਬੀਬੀਆਂ ਆਪੋ ਵਿਚੀਂ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਲੱਗੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ ਖਰੀਦ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਧਰੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬੈਠਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਗਰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਘੁਲ ਰਹੀ ਸੀ-ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਤੀਜੇ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਦਾ। ਬੇਸ਼ਕ ਮੌਸਮ ਥੋੜ੍ਹੀ ਗਰਮੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਲੋਕ ਮੇਲੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਲੱਗੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕ ਕੁਰਸੀਆਂ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਲੱਗੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ, ਮੁਨਿਆਰੀ ਦਾ ਸਮਾਨ-ਕੰਘੇ, ਕੜੇ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਭੀੜ ਜਮਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਕੁੱਕੜ ਭੁੰਨ ਭੁੰਨ ਤਾਂ ਖਵਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਵੀ ਕਰਾਇਆ। ਕੁਝ ਲੋਕਲ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਾਰਕ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੱਗੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੁਲਾਰੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਤਬਸਰਾ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਾਂ।

ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਟੰਗੀ ਰੇਸ ਵੀ ਹੋਈ।

ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਲ ਚਾਰ ਟੀਮਾਂ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਅਤੇ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਭਿੜੀਆਂ। ਕਬੱਡੀ ਦਾ 5100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜਾ 4100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ

ਆਇਆ। ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ ਸੰਦੀਪ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀਆ ਅਤੇ ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਲਾਡੀ ਧਨੋਆ ਐਲਾਨੇ ਗਏ।

ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ-21 ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਰਹੀ ਅਤੇ 1500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਦੂਜਾ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਦੀ ਟੀਮ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ-18 ਦੇ ਮੈਚ ਵੀ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਟੀਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ।

ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਟੀਮ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਅਤੇ 2100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਦੂਜਾ 1500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ।

ਕੱਬਡੀ ਦੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਲਿਬ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿਥੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਖੇਡ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵਧਾਇਆ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਰੈਫਰੀ ਸਨ-ਕੁਲਬੀਰ ਗਿੱਲ, ਬਲਦੇਵ ਪੱਪੀ, ਜਗਦੇਵ (ਕੈਨੇਡਾ) ਅਤੇ ਰਾਜ ਜਾਮਾਰਾਏ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ ਅਤੇ ਨਿੰਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਵਿਚ ਦੀ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿੱਧਾ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ।

ਜਦੋਂ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ ਨੇ 'ਉਹ ਮੌਜਾਂ ਭੁਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਾਪੂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਰੀਆਂ' ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਸਰੋਤੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮਾਪੇ ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਖਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਾਹ ਲਾ ਦਿਤੀ। ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਗੀਤ 'ਐਨਾ ਲਾਡ ਲਡਾ ਨਾ ਮਾਏ ਇਕ ਦਿਨ ਔਖੀ ਹੋਵੇਂਗੀ' ਰਾਹੀਂ ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਪੁਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨਮੀ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਨਿਰਮਲ ਨਿੰਮੇ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗੀਤ 'ਲਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇ ਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ, ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੇ ਪਾ ਲੈ ਗਜ਼ਰੇ' ਗਾ ਕੇ ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਭਰੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਜਦੋਂ 'ਆਹ ਫੜ੍ਹ ਲੈ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਾਬੀ, ਜੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸ਼ਰਾਬੀ' ਗੀਤ ਛੋਹਿਆ ਤਾਂ ਸਰੋਤੇ ਖਾਸ ਕਰ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਹਵਾ-ਪਿਆਜ਼ੀ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਬਸ ਜਿਵੇਂ ਝੂਮ ਹੀ ਉਠੇ ਅਤੇ ਇੰਜ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਪਿੜ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਮਰਹੂਮ ਗਾਇਕ ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਦਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਦੁਪੱਟਾ ਤੇਰਾ ਸੱਤ ਰੰਗ ਦਾ' ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਅੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਬੀ ਹੀ ਲਾ ਦਿਤੀ। ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਬੀਟ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਹੋਰ

ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸ਼ੁਕੀਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਵਿਚ ਦੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਰਹਿੰਦਾ ਨਿੰਮਾ ਡਲੇਵਾਲ ਵੀ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਚ 'ਖੇਡਣ ਕਬੱਡੀਆਂ ਰੰਗੀਲੇ ਗੱਭਰੂ' ਗੀਤ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜਰੀ ਲਵਾ ਗਿਆ।

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ

Global Multi Services

1950 E. Miner Ave., Stockton, CA 95205

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਲੈਥਰੋਪ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ

ਸਟਾਕਟਨ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇਕੋ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਫਰ

Dynatrac 8 Drive Tire for $3000

Repair Shop

ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ Oil Change, Brakes, Engine Work, Tune Up, Transmission & Clutch ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰਮੰਤ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 50 ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਟਰੱਕ ਟਰੇਲਰ ਵਾਸ਼ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੋਨ: 209-547-9210
ਫੈਕਸ: 209-547-9211

ਸਟਾਕਟਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ Allignment Shop

ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

Registration Services

ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਿਵੇਂ IFTA, CA#, MCP, 2290, ICC, BOC III, NM & Kentucky Permit, Dot Fuel Tax, Corporation Filing ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾਂ ਲਈ Same Day Service ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ DOT Compliance, DOT Audit ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਫੋਨ: 209-982-9996 ਫੈਕਸ: 209-982-9997

e-mail: globalmultiservices123@yahoo.com

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਭਰੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਕੇ ਪਾਲੀ ਫਸਲ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪੱਲੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਪਵੇ ਨਾ ਪਵੇ ਪਰ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਇਸ ਤੋਂ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਫੀਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਫਾਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਐਂਡ ਰੂਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ' (ਨਾਬਾਰਡ) ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਪੀ.ਏ.ਯੂ) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 33975 ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਤੇ 20232 ਆੜ੍ਹਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਆੜ੍ਹਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਆੜ੍ਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਰਾਹੀਂ 2407 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਟੇ ਹਨ। ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਏ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਸਿਰ ਇਸ ਸਮੇਂ 2 ਲੱਖ 18 ਹਜ਼ਾਰ 92 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ 91893 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਦੇ 88 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ 85 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਿੱਧੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਸਿੱਧੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ।

ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਜਿਣਸਾਂ (ਕਣਕ, ਝੋਨਾ ਤੇ ਨਰਮੇ) ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ 1034 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 1989-90 ਦੌਰਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ 375.59 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆੜ੍ਹਤੀਆ ਸਿਰਫ਼ ਜਿਣਸਾਂ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਨੇ ਖਾਦਾਂ, ਕੀੜੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ, ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ (2012-13) ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਜਿਣਸਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿਲਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਲ 2407 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਆੜ੍ਹਤੀ ਪਰਿਵਾਰ 12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਮਦਨ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ 42.13 ਫੀਸਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ 12 ਤੋਂ 36 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾਗਤ ਕਰਜ਼ਾ ਚਾਰ ਤੋਂ 19 ਫੀਸਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ 12 ਤੋਂ 36 ਫੀਸਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮਗਰ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ਆੜ੍ਹਤੀਆ ਬੈਂਕ ਨਾਲੋਂ 7702 ਰੁਪਏ ਵਧੇਰੇ ਵਸੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਕਰਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੂਨਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਜੇ' ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨਾਲ 76 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ 'ਤੇ 26 ਮਈ, 1961 ਨੂੰ 1.5 ਫੀਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 11 ਅਪਰੈਲ, 1990 ਨੂੰ ਦੋ ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਫਿਰ 22 ਮਈ 1998 ਨੂੰ ਢਾਈ ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਭਖਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ (ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ 90 ਫੀਸਦੀ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਿੱਧੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ 85 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, 50 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਆੜ੍ਹਤੀ ਸਿਸਟਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ, 25 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਆੜ੍ਹਤੀਆ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ 24 ਫੀਸਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਪੱਖੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹਰ ਕਿਸਾਨ 2.18 ਲੱਖ ਦਾ ਕਰਜ਼ਈ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਲੱਖ 18 ਹਜ਼ਾਰ 92 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਲੱਖ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ 216 ਰੁਪਏ, ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਲੱਖ 46 ਹਜ਼ਾਰ 859 ਰੁਪਏ, ਅਰਧ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰ ਦੋ ਲੱਖ 28 ਹਜ਼ਾਰ 949 ਰੁਪਏ, ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰ ਦੋ ਲੱਖ 42 ਹਜ਼ਾਰ 146 ਰੁਪਏ, ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ 97 ਹਜ਼ਾਰ 883 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਣਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਰਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆੜ੍ਹਤ ਦਾ ਚਸਕਾ

ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੱਟਾਂ ਵਿਚ ਆੜ੍ਹਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਆੜ੍ਹਤ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 18.33 ਫੀਸਦੀ ਜੱਟ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 55 ਫੀਸਦੀ, 15 ਫੀਸਦੀ ਖੱਤਰੀ, 6.67 ਫੀਸਦੀ ਬਾਹਮਣ ਤੇ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਹੋਰ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ ਰੌਚਕ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ 40 ਫੀਸਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਆੜ੍ਹਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 25 ਫੀਸਦੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਆੜ੍ਹਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 35 ਫੀਸਦੀ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬੈੱਲ-429 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਫਿਕਸ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੋਕ ਲਿਆ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ 38 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫਿਕਸ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲੇ ਅੱਠ ਸੀਟਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਤੇ ਖਰੀਦ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਅਮਲ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਜਹਾਜ਼ (ਸੀ-19 ਕਿੰਗ ਏਅਰ) ਦੀ ਥਾਂ ਹੀ ਨਵਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਹਾਜ਼ 2008 ਵਿਚ ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੈਸੇ ਹੀ ਬਚਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਹਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਲਈ ਜੋ ਜਹਾਜ਼ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ 1.10 ਲੱਖ ਤੋਂ 1.80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਕਸ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਰਾਤੀਂ ਵੀ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਾਲ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਬੀਤੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਹੋਈ ਭਾਰੂ

ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨ ਹੜੱਪਦੇ ਨੇ 94 ਫੀਸਦੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਾ 94 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਵੱਡੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਸਲ ਤੱਥਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 10 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 34 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀਮਾਂਤ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 66 ਫੀਸਦੀ ਵੱਡੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ। ਸੀਮਾਂਤ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ਸਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੂੰਜੀ ਬਚਦੀ ਹੈ। ਦਰਮਿਆਨ ਤੇ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਹਰੀ ਤੇ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਹਰੀ ਹਨ। ਮਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ 88 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹਨ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ 90 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਸਾਲ ਵਿਚ 67594 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਸਲ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਾਲ ਵਿਚ 35330 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਫਸਲਾਂ ਪਾਲਣ ਲਈ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ 52 ਹਜ਼ਾਰ 265 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਸਲ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 49622 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਧ ਦਰਮਿਆਨਾ ਕਿਸਾਨ ਦੋ ਲੱਖ 87 ਹਜ਼ਾਰ 381 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਸਲ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ 382 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ।

ਦਰਮਿਆਨਾ ਕਿਸਾਨ ਛੇ ਲੱਖ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਸਲ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਪਾਲਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ 93048 ਰੁਪਏ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਕਿਸਾਨ ਸਾਲ ਵਿਚ 14 ਲੱਖ 73 ਹਜ਼ਾਰ 360 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਸਲ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਫਸਲਾਂ ਪਾਲਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ 41064 ਰੁਪਏ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਪਾਲਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀਮਾਂਤ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੇ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2012-2013 ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 7478 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 94 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2012 ਦੌਰਾਨ 11 ਲੱਖ 63 ਹਜ਼ਾਰ 274 ਬਿਜਲੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 15 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਲੀਆਂ 82521 ਮੋਟਰਾਂ, 15 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 85128 ਮੋਟਰਾਂ ਤੇ 7.5 ਤੋਂ 10 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ 5 ਲੱਖ, 5 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੇ 3 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 96 ਹਜ਼ਾਰ ਮੋਟਰਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 7.5 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵੀ ਸੀਮਾਂਤ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਸਰਦੇ ਪੁਜਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਦਾਂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਈ ਸਰਗਰਮ

ਨੇੜਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਖੇਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਤੇ ਲਾਚੀ ਬੇਰੀ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇੜੇ ਬਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਵਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ, ਲਾਚੀ ਬੇਰੀ ਤੇ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹਵਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਮਗਰੋਂ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਇਮਾਰਤ ਹੇਠਾਂ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਇਥੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦਰਖ਼ਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਵਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਚੀ ਬੇਰੀ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ, ਲਾਚੀ ਬੇਰੀ ਤੇ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰੱਖ਼ਤ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ 400 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਦਰਖ਼ਤ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਧੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੱਲਰ ਵਿਛਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਿਉਂਦ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਾਖ ਦੇ ਕੀੜੇ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਲੱਗਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਕਾਂਟ-ਸ਼ਾਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਵਾਈ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਲੱਗਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦਰਖ਼ਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਸੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਰੱਖ਼ਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਮਾਰਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਲਾਚੀ ਬੇਰੀ ਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਮੇਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਹਵਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਭੇਜੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਸ਼ੇੜੀ ਪਿਉ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਤ ਦਾ ਕਤਲ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਟਾਂਡਾ ਵਾਸੀ ਪਿਉ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਤੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ (11) ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਸ਼ੇੜੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੀਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ। ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋਵਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਤੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਭਰਾ ਬੌਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੁੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਉੱਤੇ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੇ ਦਾਗੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੌਕਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਦਾਗ਼ੀ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਮੁੱਖ ਚੌਕਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੱਖਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਮੁੱਖ ਚੌਕਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਚੌਕਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕਰਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਚੌਕਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਬੰਧੀ ਰਿਟਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਚੌਕਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਡਟਵੀਂ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਨ। ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਚੌਕਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ।

ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੇ ਤਿੰਨੇ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਡੁੱਬੇ

ਬਠਿੰਡਾ: ਇਥੇ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੀਆਂ (ਪਿਤਾ ਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦੀ ਗੋਨਿਆਣਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਝੀਲ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੁਧਾਕਰ ਜੈਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਜੈਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਮਨੀਸ਼ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਵਜੇ ਉਹ ਘਰੋਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਨਾ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੁਧਾਕਰ ਜੈਨ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ ਨਾਲ ਕਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਝੀਲ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪ ਵੀ ਛਾਲ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਤੁਰੰਤ ਝੀਲ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਤਿੰਨੇ ਜਣੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਝੀਲ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਿੰਨਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ।

ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) 'ਤੇ ਡੋਰੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਕਾਂਗਰਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਕਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਸਾਫ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਹੁਮਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਪਛੜੇ ਸੂਬੇ ਵਜੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 126 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਜੇਡੀ (ਯੂ) ਦੀਆਂ 117, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ, ਸੀਪੀਆਈ ਦੀ ਇਕ ਤੇ ਚਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਵੋਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ 24 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆਰਜੇਡੀ ਦੀਆਂ 22 ਤੇ 2 ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੋਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਵਾਕਆਊਟ ਕਰ ਗਏ। ਸਦਨ ਵਿਚ ਕੁਲ 243 ਸੀਟਾਂ ਹਨ।

ਕਿਰਪਾਨਧਾਰੀ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏਐਮਸੀ ਮੂਵੀ ਥੀਏਟਰ ਐਮਰੀਵਿਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਿਰਪਾਨ ਪਛਾਣ ਕਾਰਨ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਵੇਖਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ' ਕੋਲ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। 'ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ' ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਨੇ ਲੱਖ ਸਫ਼ਾਈ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਕਿਰਪਾਨ ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿ 'ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੰਵਰ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕੰਵਰ ਕਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੰਵਰ ਮੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਯੋਧਿਆ ਵਿਚ 1992 ਵਿਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਦੱਖਣੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਰਾਣੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵੀ ਤੇ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਸਮਾਧਾਂ ਮੰਦਰ ਸਮਝ ਕੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1999 ਵਿਚ ਡਾ. ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਖੋਜ ਸਬੰਧੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਧਾਂ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੂਨ 2001 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਹੌਰ ਸਥਿਤ ਸਮਾਧ ਵਿਖੇ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਗਏ ਜਥੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਖਣੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਢਾਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮਾਧਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਯਤਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਵੇਦ ਨਾਸਿਰ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ) ਨੂੰ 28 ਜੂਨ, 2001 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਮਾਧਾਂ ਮੁੜ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ 4 ਨਵੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜ਼ੁਲਫਕਾਰ ਅਲੀ ਖਾਨ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਲੈਫ. ਜਰਨਲ) ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਤੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਰਾਣੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵੀ ਤੇ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

ਹਿੰਦੂ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ

ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ: ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਹਿੰਦੂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਬਿਖੇੜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਾਉਣਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਐਸ. ਦੀਪਾ (29 ਸਾਲ) ਜੋ ਜਨਬੂ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਜੋ 16 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਗੈਰ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਹਿੰਦੂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਪਤੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੀਪਾ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਲੀਓਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਪੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਗ਼ੈਰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਧਰਮ ਬਦਲੀ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵਗੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਉਹੀ ਧਰਮ ਰਹੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਸੀ।

‘ਸਰਸਾ’ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜ, ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ‘ਸਰਸਾ’ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ (91-97811-21873) ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ (91-97799-34747) ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ‘ਸਿਕੰਦਰ’ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ‘ਸਰਸਾ’ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ, ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ‘ਸਰਸਾ’ ਤੋਂ ‘ਸਿਕੰਦਰ’ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲੇਖ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਤਕੀਂ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਵਾਜਬ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਦਾ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫਿਕਰਾਂ ਨਾਲ ਲਬਾਲਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਫਿਕਰ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ, ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ

ਹਰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਖਿਸਕਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸਹੀ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਰਹੇ। ਸਾਡੀ ਲਿਖੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਸਰਸਾ' ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿੱਤੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰੇ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਰੱਦੀ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਕਾਮਯਾਬ ਜਾਂ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਬਲੌਗ ਉੱਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਫ਼ਿਲਮ ਕਿਸੇ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਲੰਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਭਾਅ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਆਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਆਲ ਜਿਉਂ ਦੇ ਤਿਉਂ ਕਹੇ-ਅਣਕਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਦੇ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੋ ਸਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ, ਸਾਡੀ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤਖ਼ਤੂਪੁਰਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੱਕ ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਵਰਗੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਮੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਦਿਸਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬੀ ਜਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਕੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਮੀ ਤੋਂ ਆਲਮੀ ਤੰਦਾਂ ਦੇ ਤੰਦੂਆ ਜਾਲ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚੋਂ ਝਲਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣੀ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਦਰਦਮੰਦੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਿਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਮੀਰ, ਹਸਨ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਵਰਗੇ ਕਿਰਦਾਰ ਲਿਖੇ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਦਰਦਮੰਦੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਖੰਘਾਲਦੇ ਹੋਏ ਸਮਕਾਲੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ-ਬੇਲਾਗ਼ਤਾ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਏ ਸਮਕਾਲੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਗੂਣੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਬਾਵਜੂਦ ਬਣਦੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਗ਼ਲਬੇ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਤਲ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਗ਼ਲਬਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗ਼ਾਲਬ ਧਿਰ ਦੀ ਈਨ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹਰਜੰਗ, ਕੀਰਤ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਵਸ ਦੇ ਕਈ ਪੱਖ ਖ਼ੂਨੀ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੱਥ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਸੰਦ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮੌਤ ਸਹੇੜਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਬੇਮੁਹਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਮੁਹਾਰ ਮੌਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਬਣਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਮਕਤੂਲ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪ ਦੇਵੇਗੀ? ਇਸ ਬੇਮੁਹਾਰ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਦੀ ਧਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਕਿਰਕੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਤੁਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ 'ਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਔਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿੱਸਿਆਂ, ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ 'ਸਰਸਾ' ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਸ਼ਮੀਰ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸੁੱਚੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬੁਰਛਾਗਰਦੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। 'ਰੰਨਾਂ ਯਾਰ ਮਰਵਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ', 'ਰੰਨਾਂ ਚੰਚਲ ਹਾਰੀਆਂ' ਅਤੇ '365 ਚਲਿੱਤਰ ਨਾਰ ਦੇ' ਵਰਗੇ ਮਿਹਣੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਮੀਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਅੰਤ ਨੂੰ ਸਦਮੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੜਚੋਲ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਹੁਣ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੁਗਤ ਰਹੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਖ਼ਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤੋੜਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸੁਆਲ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸੰਗਤ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਫ਼ਿਲਮ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਮਕਸਦ: ਵਰ੍ਹਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੀ ਬੇਅੰਤ (ਗੁਲ ਪਨਾਗ)

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਲਿਖੀ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਬਣੀ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮਕਾਰੀ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੇਖਨ, ਫ਼ਿਲਮਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਖ਼ਰੀ ਪੜਾਅ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮਾਂਕਣ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਬੰਦਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਫ਼ਰਕ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖਰੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ 'ਸਰਸਾ' ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸਰਸਾ' ਤੋਂ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਗੀਤ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਘਾੜਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਿਰਦਾਰ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਤਮ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀ ਬੇਅੰਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਗੁਣਗਾਣ ਕਰਦਾ ਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਅੰਤ ਦੇ ਨਿਆਣਮਤੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਸੋਗ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਸਿਕੰਦਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਸਿਕੰਦਰ' ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਫੋਕੀ ਰੱਟ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੁਕਰਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਪਾਇਆ ਗੀਤ ਸਾਰੀ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਫ਼ਿਲਮ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਰੰਨਾਂ ਯਾਰ ਮਰਵਾ ਦਿੰਦੀਆਂ' ਹਨ। ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਅੰਤ ਦੇ ਮੋਢੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਅੰਤ, ਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਹਸਨ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੈਂਚੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। 'ਸਿਕੰਦਰ' ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉਸਰਦੀ ਦਲੀਲ ਖੁੰਡੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਸਿਕੰਦਰ' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਰਸਾ' ਦਾ ਵਿਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਉਲਟਾ ਪਾਸਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਹਿੱਸਾ ਗੌਰਵ ਤ੍ਰੇਹਣ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। 'ਸਿਕੰਦਰ' ਉਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਗਾਇਕ ਵਜੋਂ ਪਲੇਠੀ ਫ਼ਿਲਮ ਹੈ। ਗੌਰਵ ਤ੍ਰੇਹਣ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਕਈ ਵਾਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਸ਼ੈਅ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ਼ ਘਰ ਰੱਖ ਕੇ ਲੋਕ ਸਿਨਮੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਧੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇਖਣ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਹਾਤ-ਹੁਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ ਸਿਨਮਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਰੀਬ ਬੰਦੇ ਨਕਲੀ ਸੀ.ਡੀ. ਖਰੀਦ ਕੇ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇਖਣ, ਪਰ ਸਿਨਮੇ ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਮਹਿੰਗੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 'ਸਰਸਾ' ਨੂੰ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੱਡੂ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਫ਼ਿਲਮ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ, ਪਰ ਗੌਰਵ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਉਹ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ 'ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਾ ਕਰਨ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਕ ਸੋਚ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ-ਕਬਾਬੀ ਅਤੇ ਖਰੂਦੀ ਤੱਤ ਵਜੋਂ ਟਿੱਕਣ ਵਾਲਾ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਵਰਤਾਵਾ (ਡਿਸਟੀਬਿਊਟਰ) 'ਸਰਸਾ' ਨੂੰ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਹੀ ਬਣਾਏਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ 'ਸਰਸਾ' ਵਜੋਂ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਮੇਡੀ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਫ਼ਿਲਮ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਚੰਗੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਕਿਵੇਂ ਮਿੱਥਿਆ ਜਾਵੇ? ਫ਼ਿਲਮ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਏ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਫ਼ਿਲਮ ਤਾਂ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੇ ਹੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਹੋਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਲਾ ਰੱਦਣਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਹ ਕਲਾ ਬੇਮਾਅਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਵਰਤਾਅ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪਟਕਥਾ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ।

ਸਮਾਂ ਫ਼ਿਲਮ ਲਈ ਅਹਿਮ ਤੱਤ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਕਿਸ ਸਮੇਂ 'ਚ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਤਲੇਆਮ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਮਗਜੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਬਣਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ 'ਚ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਰੂਪਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ 'ਬਲੈਕ ਫਰਾਈਡੇ' ਅਤੇ 'ਗੈਂਗਜ਼ ਆਫ਼ ਵਾਸੇਪੁਰ' ਗਿਣਨਯੋਗ ਹਨ, ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਖਾਤੇ ਪਾਈਏ? 'ਏ ਵੈਡਨਸਡੇ' ਨਿਭਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪੱਖੋਂ ਕਾਮਯਾਬ ਫ਼ਿਲਮ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਕਰੋਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

'ਸਿਕੰਦਰ' ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਪੱਖ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੌਰਵ ਤ੍ਰੇਹਣ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੋ ਕੇ ਕਈ 'ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਰਵਕਲਾਵੰਤ ਸੇਵਕ' ਅਤੇ 'ਪੱਤਰਕਾਰ' ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸੁਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਫ਼ਿਲਮ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਸਿਕੰਦਰ' ਵੱਖਰੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪੱਖੋਂ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਵਿਚਲਾ ਪਾੜਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਹਿਮ ਸੁਆਲ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਗਤ ਤੱਕ ਇਹ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਾਈਏ ਕਿ ਦਰਅਸਲ 'ਸਰਸਾ' ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਕੀ ਹੈ।

ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਕਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਾਲਕ ਪੂਨਮ ਪਵਾਰ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਆਦਮਖ਼ੋਰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹੱਥ ਠੋਕਾ ਬਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਬਾਬਤ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਅਮਲ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਧ-ਮਾਲਕ, ਪਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਸਗੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਫਿਲਮ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਫਿਲਮਾਉਣ ਵੇਲੇ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਸੰਪਾਦਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਸਮਝਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬਣਦੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਡਾ-ਢਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਸੁਆਲ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਝੁਕਾ ਕੇ 'ਸਿਕੰਦਰਾਂ' ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਆਲ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਿਦਾਇਤਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਹੈ ਜੋ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਆਲਮੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੰਦ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਠੋਸ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਆਵਾਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਜਾਂ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਲੀਲਬੰਦ ਜੁਆਬ ਲੱਭਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡਾ ਵੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਹਿਮ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਧੋਪੁਰ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਲਸਾ ਅਤੇ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਦਾ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਸਬੱਬ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਇਤਫ਼ਾਕ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੌਰ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਇਹ ਰਪਟ ਛਪੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਵਧਣ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਦੇ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੱਕ ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤਖ਼ਤੂਪੁਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਤਲ ਗੁੰਡਾ-ਢਾਣੀਆਂ ਦੇ 'ਸਿਕੰਦਰਾਂ' ਨੂੰ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਛਤਰਛਾਇਆ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਫ਼ਿਲਮ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਦਾ ਦੂਜੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਦਾਕਾਰੀ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਮਾਅਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਰਸਾ' ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ? ਮਾਅਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਰੱਖੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਗਈ?

ਨੋਕ-ਝੋਕ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਸਾਹਿਬਾਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਬਦਨਾਮ ਸੀ...?

ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਹਾੜਾਂ ਵਾਂਗ ਦੂਰੋਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੁਨੱਖੇ ਲਗਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਨੇੜੇ ਆਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੋਗੀ ਹਨ। ਉਂਜ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕਈ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਰੰਗਲੇ ਪੀੜ੍ਹੇ 'ਤੇ ਸਨ ਪਰ ਲੀੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਦਬੂ ਆਉਣੋਂ ਨਾ ਹਟ ਸਕੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੇਰ ਉਦੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ 'ਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਧਨਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚਮਚੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿਚ ਹੇਕਾਂ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਦੋਸਤੀਆਂ ਪੈਸਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰਤਣਗੀਆਂ। ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਸ਼ਰੀਫਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਜੁੜ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕੀਹਨੂੰ ਸਹਾਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਕ 'ਤੇ, ਸਾਨ੍ਹ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਂ 'ਤੇ, ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਪੂਛ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਪਿਉ ਦੇ ਤਾਂ ਬਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮਾਂ ਦੇ ਵੀ ਨਹੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਪਤਨੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਚੱਕੀ ਰਾਹੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਸਕੇ। ਕੁਕੜੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਂਡਾ ਦੇ ਕੇ ਹਟੀ ਹੈ; ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਬੰਦੇ ਜੀਭ ਲਮਕਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤਾਂ ਸਫਲ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਚੰਗਾ ਖਾਨਦਾਨ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀਆਂ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਦੋਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਿੰਝਣਾਂ 'ਚ ਚਰਖਾ ਡਾਹ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕੱਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪੂਣੀਆਂ ਦਾ ਸੂਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਲ ਵਾਹੁੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਚਿੱਤ ਚਰਖੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੀਆਂ। ਚੰਦੜ ਤਾਂ ਮਿਰਜ਼ੇ ਪਿੱਛੇ ਘੋੜੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪਏ ਸਨ ਸਾਹਿਬਾਂ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਹਿਬਾਂ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਐ... ਗੱਲ ਵਿਚਾਰਿਓ ਜ਼ਰੂਰ...।

ਜਦੋਂ ਉਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਲੋਕ ਟੱਪਣ ਲੱਗ ਪੈਣ, ਯਕੀਨਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁੱਤੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਔਰਤ ਸੋਹਣੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਇੱਦਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਇਹ ਚਾਹਤ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾਈਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣੇ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿਰ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਲੱਭਣਾ ਸੀ। ਪੱਗ ਦਿਆਂ ਪੇਚਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਮੰਜੀ ਵੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਵੇ, ਬਾਣ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਗਦੇਲੇ ਵੀ ਹਉਕੇ ਭਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਧੂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਘਰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਲਖ ਤਾਂ ਉਚੀ ਦੇਣੀ ਖ਼ੈਰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਗਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭਗਵਾਂ ਲੀਰਾਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਵੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਉਲਾਂਭਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਊ-'ਤੈਨੂੰ ਦੀਹਦਾ ਨਹੀਂ?' ਕਈ ਦਰਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਨਾਪ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਸੀਤੇ ਸਨ; ਚਲੋ ਧੌਣ 'ਤੇ ਸੁੰਗੜ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਸੀਨਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਗਿੱਟੇ ਤੇ ਢਿੱਡ ਨੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ!

ਇਕ ਵਾਰ ਲਾਡ ਕਰਦੇ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਕਬੂਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ-'ਕੱਲ੍ਹ ਤੂੰ ਟਾਹਲੀ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਕਬੂਤਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਬੈਠੀ ਸੀ?'

'ਆਪਣੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਜੁ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ।'

'ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਰੱਬ ਨੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਪੈ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ।'

'ਤਾਂ ਹੀ ਆਪਾਂ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਆਲ੍ਹਣਾ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਤਾਂ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀ ਆ ਵੜਦਾ ਸੀ।' ਕਬੂਤਰੀ ਨੇ ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਧੌਣ 'ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਚੁੰਝ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

'ਅੱਛਾ! ਆਹ ਗੱਲ ਸੀ। ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਆਂਢਣ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚਿੱਟੀ ਚੁੰਨੀ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ।'

ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਛੀਆਂ ਅੰਦਰ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ।

ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਿਆਰ 'ਚੋਂ ਨਫਾ ਲੱਭਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ ਜਿਹੜੇ ਨਫ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ, ਚੱਕੀ ਰਾਹਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅੰਦਰ ਧਸ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਚੁੰਝ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ?

ਤੇਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪਰਤਿਆ ਜਤਿੰਦਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਸਿੱਧਾ ਆਪਣੇ ਹਮ ਜਮਾਤੀ ਦਿਆਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜ ਗਿਆ; ਜਿਵੇਂ ਸੁਦਾਮਾ ਨਹੀਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੁਦਾਮੇ ਲਈ ਸੱਤੂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਕਾਲਜੋਂ ਵਿਛੜਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲ ਉਦੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਘਰ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿਰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿਆਲ ਘਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕੁਲਜੀਤ ਜਦੋਂ ਝੱਟ ਦੇਣੀ ਠੰਢੀ ਸ਼ਕੰਜਵੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਤਾਂ ਜਤਿੰਦਰ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, 'ਭਾਬੀ ਦਿਆਲ ਕਿੱਥੇ ਐ?'

'ਮੈਂ ਭੇਜਿਆ ਦਿਓਰ ਨੂੰ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਰੁੱਸ ਕੇ ਆਈ ਹੋਈ ਐ। ਜੁਆਈ ਤਾਂ ਰੱਬ ਰੂਪ ਐ, ਇਹੀ ਵਿਗੜਿਆ ਟੱਬਰ ਕਾਬੂ ਨ੍ਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।'

'ਨਾ ਦਿਆਲ ਮਾਹਟਰ ਐ ਕਿ ਪੰਚ?'

'ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਹਟਰ ਈ; ਊਂ ਲਿਖਾ-ਪੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲੈਂਦੇ ਆ। ਲੈ ਆ ਗਿਆ ਥੋਡਾ ਮਿੱਤਰ।'

ਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਆਏਂ ਗਲਵੱਕੜੀ ਹੋ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੰਭਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

...ਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜੋਬਨ ਲਾਲੇ ਦੀ ਲਾਲ ਬਹੀ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਦੇ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਫਿਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਰਚੇ, ਤੇ ਫਿਰ ਡਾਲਰ ਰੁਪਈਆਂ 'ਚ ਵਟਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰ ਆਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਆ ਜਾਈਂ।

ਘੁੱਟ ਲਾਉਣ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਚੁਬਾਰੇ ਅੱਗੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਢਾਬੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੱਖਾ ਲਾ ਕੇ ਬਾਣ ਦੇ ਮੰਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਚਰਖੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਘੁਮਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਚੁਬਾਰੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਪਰ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਜਗਦਾ ਲਾਟੂ ਮਖੌਲ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਜਲੀ ਆਉਂਦੀ ਘੱਟ, ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੱਛਰ ਜਤਿੰਦਰ ਦੇ ਠੂੰਹੇ ਵਾਂਗ ਦੰਦੀ ਵੱਢਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਲਰ ਕੇ ਆਂਹਦਾ-'ਪਾ ਹੋਰ ਘੁੱਟ। ਅੱਧਾ ਪੈਗ ਤਾਂ ਸਾਲਾ ਇਹ ਮੱਛਰ ਈ ਪੀਈ ਜਾਂਦੈ।'

ਹਾਲੇ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਦੋ ਬੁਰਕੀਆਂ ਰੋਟੀ ਦੀਆਂ ਮੂੰਹ ਪਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬੰਬ ਚੱਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹੀ ਘਰ ਜਿਥੇ ਕੁੜੀ ਰੁੱਸ ਕੇ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਗਾਲਾਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਆਏਂ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇੰਨਾ ਗੰਦ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲੇ ਖੰਭਾ ਖਿੱਚਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਣ।

ਜਤਿੰਦਰ ਤੇ ਦਿਆਲਾ ਹੇਠਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਉਤਰਦੇ, ਪਰ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਬਦਲੀ ਉਠੀ, ਤੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਕੜ ਕੜ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਤਾਂ ਇੱਦਾਂ ਨੱਠੀ ਜਿਵੇਂ ਮੁਕਲਾਵੇ ਪਿਛੋਂ ਪੇਕੇ ਆਈ ਕੁੜੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਮੀਂਹ ਨੇ ਗਰਮੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਚੱਕ ਦਿੱਤੀ।

ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮੋਮਬੱਤੀ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ, ਪਰ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਰੌਲਾ ਪੈਣੋਂ ਨਾ ਹਟਿਆ।

'ਦਿਆਲਿਆ ਇਹ ਕੀ ਰੌਲਾ ਐ? ਤੂੰ ਵੀ 'ਤਕਾਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਈ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?' ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਸੌਣ ਲੱਗੇ ਨੇ ਗੱਲ ਛੇੜ ਲਈ ਕਿ 'ਇਹ ਤਾਂ ਆਏਂ ਆਂ ਜਿਵੇਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨ੍ਹੀਂ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ।'

'ਇੱਦਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਔਲਾਦ ਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਧੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾ ਜੰਮੇ! ਕੁੜੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਆ; ਦੱਸਦਿਆਂ ਤੇ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਆ। ਲੁੱਚਾ ਟੱਬਰ ਐ। ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਬਥੇਰੀ ਸਿਰ ਸੁਆਹ ਪਾਈ, ਪਰ ਭੇਡ ਜਿਵੇਂ ਉਨ ਲਾਹੁਣ 'ਤੇ ਮਸਤੀ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਐ, ਆਏਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੂੰਨੇ ਪੈਣ ਦਿੰਦਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ? ਜੁਆਈ ਵਿਚਾਰੇ ਦਾ ਨਾ ਈ ਸਰਬਣ ਨ੍ਹੀਂ, ਊਂ ਵੀ ਸਰਬਣ ਈ ਐ। ਕਮਲੀ ਮੈਂ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਈ ਦੇਖੀ ਐ।'

'ਗੱਲ ਕੀ ਐ ਵਿਚਲੀ?'

'ਮਿੱਤਰਾ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਫਿਰ ਜ਼ਰਾ। ਇਹ ਕਲਯੁੱਗ ਦਾ ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸੌਂਈਂ।'

'ਜਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪੁਆੜਾ ਐ, ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਐ ਸ਼ਿੰਦੀ। ਇਹ ਦੋ ਭੈਣ ਭਰਾ ਆ। ਪਿਉ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਆ, ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਮਰਿਆ। ਅੱਧਾ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਐ ਇਹ ਦੋਏ ਨਿਆਣੇ ਉਹਦੇ ਹੈ ਈ ਨ੍ਹੀਂ।'

'ਉਹ ਮਰਿਆ ਕਿਉਂ?'

'ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤੀਵੀਂ ਨ੍ਹੀਂ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਆਈ, ਫਿਰ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਿੰਦੀ ਐ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਝੀਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਭੱਜ'ਗੀ; ਮਸੀਂ ਪੰਦਰੀਂ-ਵੀਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਲੱਭ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ। ਮੁੰਡਾ ਬੀਬਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਰਾ ਨੇ ਮਸਟੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੁੱਟਿਆ, ਫਿਰ ਥਾਣੇ ਫ਼ਸਾ'ਤਾ। ਅਸੀਂ ਕਹਿ-ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮਾ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਕੁੜੀ ਠੀਕ ਨ੍ਹੀਂ; ਇਹਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰ ਦਿਓ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਫਿਰ ਨ੍ਹੀਂ ਗੌਲੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਸ਼ੱਈ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਈ। ਫਿਰ ਲੈ ਤਾਂ ਆਂਦੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ, ਪਰ ਪੇ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਮਾਰਾ ਈ ਮਰ ਗਿਆ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ।'

'ਨਾ ਹੁਣ ਦਿਆਲਿਆ, ਇਸ ਜੁਆਈ ਨਾਲ ਕੀ ਰੌਲਾ?'

'ਇਹਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ। ਇਹ ਦੇਵ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਚੁੜੇਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਆ। 'ਕੱਲਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਆ। ਜਿੱਦਣ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ, ਮਾਂ ਤਾਂ ਸੀਗੀ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਵਿਗੜੀ ਨੂੰਹ ਹੱਥੋਂ ਦੁਖੀ ਛੇਤੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਰਬਣ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦੁਬਈ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਿਹਨਤੀ ਸੀ ਵਿਚਾਰਾ। ਰਾਜ ਮਿਸਤਰੀ ਸੀ, ਕਮਾਈ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਹਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਜਦੋਂ ਇਥੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਗਈ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਆਲੇ ਦੱਸਣ, ਪਈ ਇਹ ਜਨਾਨੀ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਪੌਡਰ ਸੁਰਖੀ ਲਾ ਕੇ, ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੀ ਐ ਪਰਸ, ਤੇ ਅੱਡੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹਦੀ ਐ। ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦੈ, ਲਾਰੀ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਆ। ਦੋ ਜੁਆਕ ਨੇ ਇਹਦੇ, ਦੋਵੇਂ ਲੜਕੇ ਆ। ਗੁਆਂਢੀ ਦੱਸਣ ਵਿਚਾਰੇ...ਦੋਵੇਂ ਬੂਹੇ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਘਰੇ ਆਊ ਸਿਰੀ ਦੇਵੀ।'

'ਯਾਰ ਕਮਾਲ ਦਾ ਬੰਦੈ ਸਰਬਣ! ਅੱਗ ਲੱਗੇ ਇੱਦਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ। ਉਹਨੇ ਕਿਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਨਾਵਾਂ ਕਟਾਉਣੈ? ਪਈ ਤੂੰ ਟਿਕਟ ਲੈ, ਇਥੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਦਿਹਾੜੀ ਦੱਪਾ?'

'ਜਤਿੰਦਰ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਿੰਦੀ ਦਾ ਭਰਾ ਆ ਕੈਲਾ...ਇਹ ਪੂਰਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਨਿਕਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਇਹਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨ੍ਹੀਂ ਕੱਢਣ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਕੀ ਵੇਚਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਸਾਲਾ ਸਮੈਕੀਆ...ਪੀਂਦਾ ਵੀ ਤੇ ਵੇਚਦਾ ਵੀ। ਸਰਬਣ ਇਹਨੇ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਖੜਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਊਂ ਸਰਬਣ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਗ਼ਲਤ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਦੁਬਈ ਛੱਡ ਕੇ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਨੱਕ ਦੀ ਚੋਅ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ।'

'ਉਹ ਕਿੱਦਾਂ?'

'ਇਹ ਸ਼ਿੰਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਆਲਿਆਂ ਨੇ ਫੜ ਲਈ। ਹੋਰ ਜਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੰਜਰਖਾਨਾ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਰਹੀ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ, ਤੇ ਨਿਆਣੇ ਰੁਲਣ ਲੱਗੇ; ਤਾਂ ਆਇਆ ਜਾ ਕੇ ਦੁਬਈ ਤੋਂ।'

'ਇਹਦੀ ਲੱਤ ਨ੍ਹੀਂ ਵੱਢੀ ਫਿਰ?'

'ਜਤਿੰਦਰਾ, ਤੈਨੂੰ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਮੁਲਕ ਛੱਡੇ ਨੂੰ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਵਿਗੜਿਓ ਸਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਆ, ਇਹ ਤੀਵੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਗਾੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਡਾਲਰ ਦਿਖਾ ਦਿਖਾ ਕੇ। ਕੁਰਾਹੇ ਪਈ ਔਰਤ ਇਥੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪੈਂਦੀ ਆ ਮੁੜ ਕੇ? ਨਾਲੇ ਜਿਹੜੀ ਥਾਣੇ ਜਾ ਆਵੇ!'

'ਹੁਣ ਕੀ ਸਰਬਣ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਰੱਖਣੀ ਨ੍ਹੀਂ?'

'ਕਾਹਨੂੰ; ਉਹ ਤਾਂ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਲੈਣ ਆਇਆ ਰੁੱਸ ਕੇ ਆਈ ਨੂੰ।'

'ਯਾਰ ਬੰਦਾ ਕਿ ਅਲਾਦੀਨ?'

'ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿਆਣੇ ਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰੇ।'

'ਨਾ ਇਹ ਸਾਲਾ ਭਰਾ ਮਰਿਆ ਹੋਇਐ। ਸਮਝਾ ਨ੍ਹੀਂ ਸਕਦਾ ਭੈਣ ਨੂੰ? ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਰੇ ਇਹਦੇ ਚਾਰ ਟੁਕੜੇ...ਲਾਵੇ ਅੱਗ।'

'ਉਹਦੀ ਹੋਰ ਸੁਣ ਲੈ...ਉਹ ਕੰਜਰ ਦਾ ਆਪ ਤੀਵੀਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਇਆ ਹੋਇਐ। ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਆ। ਕੋਈ ਨਾ ਉਹਦਾ ਵਾਲੀਵਾਰਸ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਆਇਆ। ਪਿੰਡ ਆਲੇ ਤਾਂ ਆਂਹਦੇ ਆ, ਇਹ ਸ਼ਿੰਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਦੀ ਐ...ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮਿਰਚਾਂ ਭੋਰਦੇ ਸੁਣੇ ਆ, ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਆਂ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਰਚਾਂ ਰਗੜਦੀ ਐ।'

'ਜਾਣੀ ਕਿ ਭੱਠਾ ਨ੍ਹੀਂ ਬੈਠਿਆ, ਆਵਾ ਊਤਿਆ ਪੂਰਾ।'

'ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜੂ ਕਿ ਨਹੀਂ?'

'ਲਗਦਾ ਨ੍ਹੀਂ। ਝਗੜਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਆਲਾ ਐ। ਵਿਚਾਰੇ ਸਰਬਣ ਕੋਲ ਹੈਗੀ ਆ ਦੋ ਕਨਾਲ ਨਿਆਈਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ। ਹੋਊ ਕੋਈ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਲੱਖ ਦੀ। ਇਹ ਸਮੈਕੀਆ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ ਤਿਆਰ ਤੇਰੇ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਜਾਣ ਨੂੰ। ਸ਼ਿੰਦੀ ਆਂਹਦੀ ਆ ਸਰਬਣ ਨੂੰ, ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ। ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਤਰਲੇ ਕਰਦੈ, ਕਿ ਦਸ ਕੁ ਮਰਲੇ ਮੈਂ ਵੇਚ ਦਿੰਨਾਂ ਇਹਦੇ ਲਈ; ਬਾਕੀ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੋ ਜੁਆਕਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਣੈ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੀ ਉਥੇ ਕਲੇਸ਼ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਪਰਸੋਂ ਸਮੈਕੀਆ ਗਿਆ...ਨਾਲੇ ਉਹਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਆਇਆ, ਨਾਲੇ ਇਹਨੂੰ ਸਵਿੱਤਰੀ ਸ਼ਿੰਦੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਆਇਆ।'

'ਨਾ ਇਹਨੂੰ ਸ਼ਿੰਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨ੍ਹੀਂ ਦੀਹਦਾ?'

'ਯਾਰ! ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਭੋਲੇ ਦਾ ਭੋਲਾ ਈ ਆਂ। ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਪੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪੈਣ, ਇਹ ਆਪ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਘਰ ਮੁੜ ਆਉਣ, ਪਰ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਤੇਰੀ ਭਰਜਾਈ ਕੱਲ੍ਹ ਦੱਸਦੀ ਸੀ, ਪਈ ਸ਼ਿੰਦੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਆਂਹਦੀ, ਜਿੱਦਣ ਭਰਾ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਨਿਆਣੇ ਲੈ ਕੇ ਪੇਕੇ ਆ ਜਾਣੈ।'

'ਕਿਉਂ?'

'ਨਣਾਨ ਭਰਜਾਈ ਇਕੋ ਪੀਂਘ ਨੂੰ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਹੁਲਾਰੇ ਦੇਣਗੀਆਂ।'

'ਫ਼ਿਰ ਲਾਹਣਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ...ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਫ਼ਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ?'

'ਸਵੇਰੇ ਹੋਊ ਕੁਝ।'

ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਹੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਵਿਚ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ।

ਸਵੇਰੇ ਨੌਂ ਵੱਜਦੇ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਉਠੇ। ਜਤਿੰਦਰ ਦੀ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਡਰਾਇਵਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਆਲ ਨੇ ਸਕੂਲੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

ਨਹਾ-ਧੋ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਫੁਲਕਾ ਛਕ, ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਹਾਲੇ ਵਸੀਵੇਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸਰਬਣ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿੰਦੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਲਰ ਉਲਰ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਉਚੀ ਅੱਡੀ ਦੇ ਸੈਂਡਲ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਦਿਆਲ ਨੇ ਕਿਹਾ-'ਜਤਿੰਦਰਾ ਗੱਡੀ ਰੋਕ। ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਲੰਕਾ ਭਵੀਸ਼ਨ ਨੇ ਉਜਾੜੀ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਲੱਗ ਰਿਹੈ, ਰਾਵਣ ਹੀ ਹੱਥੀਂ ਫੂਕ ਰਿਹੈ।'

ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਜਦੋਂ ਲਾਗੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿੰਦੀ ਨੇ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਸਰਬਣ ਦਾ ਸਿਰ ਖੰਭੇ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ-'ਲੈ ਕਰ'ਤਾ ਇੰਤਕਾਲ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਕਨਾਲਾਂ ਦਾ।'

ਪਿੰਡ ਸਾਰਾ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਭੱਜਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਕਲਯੁੱਗ ਦੇ ਗਧੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖਿਸਕ ਗਏ ਸਨ।

ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਦਿਆਂ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-'ਮਿੱਤਰਾ, ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਣ ਗਿਐ?'

'ਹੈ! ਉਹ ਕਿੱਦਾਂ?' ਸਿੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦਿਆਲ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਤਲ ਕਰਦੀ ਦੇਖੀ ਐ।'

ਸੂਰਜ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਲਗਦੈ, ਤਰਸਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

#

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਦੇ ਹੱਥ

ਚਰਖੇ ਮੂਧੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਟੁੱਟ ਗਏ ਤਾਣੀ-ਤੰਦ।
ਡਾਢਾ ਹੋਇਆ ਕਰੂਪ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਚੜ੍ਹਾ'ਤੇ ਚੰਦ।
ਜਿਹਨੂੰ ਸਾਰੇ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦਾ ਬੜਾ ਬੇ-ਅੰਤ।
ਨਾਲੇ ਲੈ ਗਿਆ ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਆ-ਜੰਤ।
ਕਦੇ ਖੁਆਜਾ ਆਖਦੇ, ਕਦੇ ਜਲਾਂ ਦਾ ਪੀਰ।
ਜਿਹਦੀ ਅੱਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਨ੍ਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਧੀਰ।
ਗੋਰੀ ਕੁੰਡ, ਕੇਦਾਰ ਤੇ ਨਾਲੇ ਬਦਰੀ ਨਾਥ।
ਹੋਏ ਸੱਭੇ ਲਾਚਾਰ ਸੀ ਜਦ ਪੈ ਗਈ ਨ੍ਹੇਰੀ ਰਾਤ।
ਆਪੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਦੈ, ਲਾ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ।
ਵਸਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਨ੍ਹੇਰ।
ਵੜੇ-ਵਿਗਿਆਨ ਫੇਲ੍ਹ ਨੇ, ਨਾਲੇ ਗੜੇ-ਗਿਆਨ।
ਕੁਦਰਤ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਹੋਈ ਵਿਰਾਨ।
'ਭੌਰੇ' ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਦੇ ਹੱਥ।
ਬਚਿਆ ਕੋਈ ਰਥਵਾਨ ਨਹੀਂ, ਖਾਲੀ ਰਹਿ'ਗੇ ਹੱਥ।

ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚਲੀ ਉਡਾਣ

ਪੁਸਤਕ ਪੜਚੋਲ

'ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚਲੀ ਉਡਾਣ' ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਸਚਿੱਤਰ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਸਮਾਣਾ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੋਂ ਹਟਵੀਂ ਹੈ। ਅਸਲੋਂ ਵਿਲੱਖਣ। ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਗਗਨ ਦਾ ਚੰਦ! ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ 270 ਪੰਨਿਆਂ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਹੱਡਬੀਤੀ ਗਲਪਮਈ

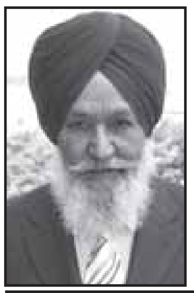

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 905-799-1661

ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ਵਾਂਗ ਮਹਾਂ-ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਪਾਠਕ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਅਸਲੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਥਹੁ ਪਤਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਸੂਸੀ ਨਾਵਲਾਂ ਵਰਗੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਤੇ ਲੂੰਅ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੇਰਵੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਜਾਈਦੈ, ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਜਾਈਦੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਤਲਚੰਮੇ ਵੀਰ ਵਰਿਆਮ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਭਾਣੇ ਵਰਤੇ ਤੇ ਉਹਨੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ? ਮੌਤ ਉਹਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਹ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਗੋਂ ਮਾਰ-ਮਰਾਈ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਦੌਰ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚਲੀ ਉਡਾਣ' ਲਿਖਣ ਲਈ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ! ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਬਲਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨਾਂਮੱਤਾ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਸਰਬਾਂਗੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ। ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਵੀ ਲੰਮਾ ਹੈ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਲੰਮੀਆਂ ਲਿਖਦੈ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਲੰਮੇ ਦਿੰਦੈ! ਪਰ ਨਾ ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲੰਮੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਭਾਸ਼ਣ ਲੰਮਾ। ਉਹਦੇ ਲਿਖਣ ਬੋਲਣ 'ਚ ਟੂਣੇਹਾਰੀ ਖਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਕਲਮ ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨ ਉਤੇ ਸਰਸਵਤੀ ਸਵਾਰ ਐ। ਉਹਦੀ ਗੱਲ-ਕੱਥ 'ਚ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਸ ਹੁੰਦੈ। ਕਰੁਣਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਤੇ ਹਾਸੇ ਮਖੌਲ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ। ਉਹ ਗੱਲ 'ਚੋਂ ਗੱਲ ਕੱਢਦਾ ਢਾਈ ਨਾਲ ਢਾਈ ਮੇਲੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਸੁਨੇਹਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੀ ਦਿੰਦੈ। ਆ ਪਈਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਬਾਰੇ ਆਖਦੈ, "ਕਿਹੜੀ ਆਖ਼ਰ ਆ ਚੱਲੀ ਏ!"

ਮਿਸਾਲ ਅਕਸਰ ਦੀਵੇ ਦੀ ਦਿੰਦੈ ਜਿਹੜਾ ਛਿਪਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਆਖਦੈ, "ਤੇਰੇ ਜਿੰਨਾ ਚਾਨਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਮੇਰੇ ਹਜ਼ੂਰ! ਫਿਰ ਵੀ ਆਖਰੀ ਤੁਪਕੇ ਤਕ ਬਲਾਂਗਾ ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਉਹ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਰਵਰਕ ਉਤੇ ਲਿਖਦੈ, "ਮੈਂ ਅਸਲੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਾਂ। ਛੋਟਾ ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਬੰਦਾ। ਮੂਲੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ। ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਬੰਦਾ ਭਲਾ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਵੱਡੇ ਮਾਅਰਕੇ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵੱਡੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਓਸੇ ਦੇ ਆਸਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਉਲਟ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਲੜ ਸਕਦਾ ਸਾਂ, ਲੜਿਆ ਹਾਂ, ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਉਡ ਸਕਦਾ ਸਾਂ, ਉਡਿਆ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਮਸਾਂ ਆਪਣੀ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚਲੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਡ ਵੀ ਸਕਿਆਂ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਡਣ ਦੀ ਲੋਚਾ ਮਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਊਂਦੀ ਬਚ ਗਈ ਉਡਣ ਦੀ ਇਹ ਲੋਚਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਵਡੇਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ।"

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਸਿਰਜਣਾ' ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਠੇਠ-ਸਠ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਗਰੀਬ ਜਾਪਣ ਵਾਲੀ ਰੁਦਨ ਦੀ ਧੁਨੀ ਸੁਣੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਖਾਨਦਾਨੀ ਚੜ੍ਹਤ' ਵਾਲੀ ਭੂਪਵਾਦੀ ਹਉਂ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ-ਪਿਓ, ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ, ਮਾਮਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿ ਕੇ ਇੰਝ ਪਾਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਯਥਾਰਥਕ ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਆਰਥਕ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਗਏ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛਲਝਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਕੁਰੱਖਤ ਵਤੀਰੇ ਉਤੇ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਗਲਪਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਿਆਮ ਦੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਥਾਰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਸਰੋਕਾਰ ਇਕੋ ਜਿੰਨੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀ ਇਸ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਨੂੰ ਮੈਂ 'ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚਲੀ ਉਡਾਣ' ਤਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਅਵੱਸ਼ ਬੜੀ ਉਚੀ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਹੈ।"

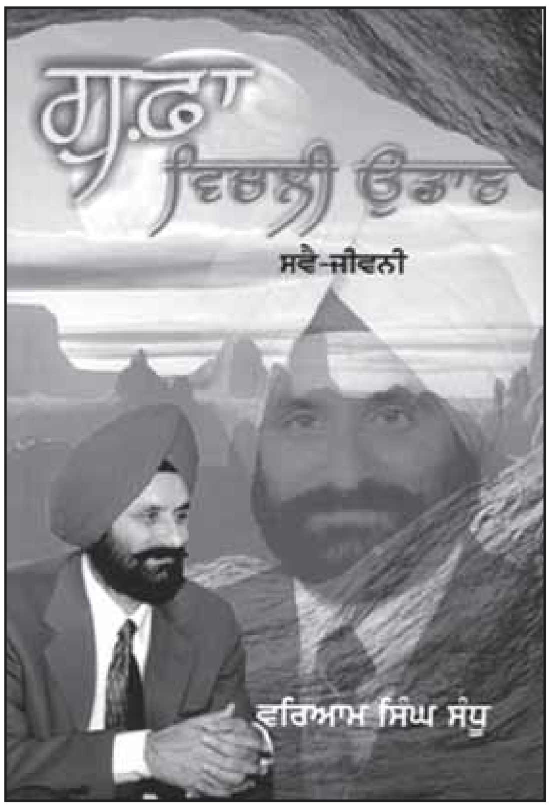

ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਉਪ ਸਿਰਲੇਖ ਹਨ। ਹਰ ਕਾਂਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਬਾਤ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਾਂਡ ਲੜੀਦਾਰ ਬਾਤਾਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਕਾਂਡ 'ਟੋਟਾ ਕੁ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਉਹ ਬਾਤ ਪਾਉਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਮੇਰੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਭਡਾਣਾ ਸੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ। ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੰਜ ਛੇ ਕੋਹ ਦੀ ਵਾਟ 'ਤੇ।

ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਸਨ। ਪਿਤਾ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਧੰਨ ਕੌਰ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ। ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰ ਉਤੇ ਆ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਡਾਢਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਲੇ ਹਕੀਕਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਣਾਨ, ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਧੰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਮੇਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਿਤਾ, ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਵੀਰ ਚੰਦਾ ਸਿਆਂ! ਅੱਜ ਤੋਂ ਗੇਜੋ ਤੇ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਹੋਏ...।"

ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲਟੁੰਬਵਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਮਤਾ ਤੇ ਉਹਦੇ ਜਿਗਰੇ ਦਾ, "ਪਿਓ ਬਿਮਾਰ, ਆਕਸੀਜਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਪਿਓ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣਿਓਂ ਉਠ ਕੇ ਬੀਬੀ ਅਗਲਵਾਂਢੀ ਆ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਓ ਕੋਲ ਮੈਂ ਬੈਠੀ ਹਾਂ, ਠੀਕ ਹੈ ਉਹ। ਤੁਸੀਂ ਰੋਟੀ ਖਾ ਆਓ।' ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਰੋਣ-ਕਰਲਾਉਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਭੁੱਖਣ-ਭਾਣਾ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਵੇ।"

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਾਂਡ ਲੇਖਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਗੋਂਦ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੁੰਦਿਆ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਤੇ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸੀ ਆਈ ਡੀ ਕਰਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਈ ਬਚ ਕੇ ਚੱਲ, ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਆਪਣਾ। ਪਰ ਵਰਿਆਮ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ 'ਗੁਨਾਹ' ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਭੁੱਖ-ਦੁੱਖ, ਅਨਿਆਂ ਤੇ ਬੇਵੱਸੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਭੋਗ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੰਦ-ਖਲਾਸੀ ਲਈ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੀ ਤਾਂ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਿਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਂ ਬੋਲ ਕੇ, ਬੜੇ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਪਰ ਉਹ ਦਿਨ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਬੀ.ਐਡ ਕਰਦਾ ਉਹ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਾਂਡ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਮਨ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਹੋਣੀ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨੀਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਚਿਤਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜੇ।

ਤੀਜੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵੇਲੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੇਲ ਕਰੇਂਦੇ ਨੂੰ ਅਚਿੰਤੇ ਬਾਜ ਆਣ ਪਏ। ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਲਾਤ ਤੇ ਫਿਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਚੌਥੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਕੁੰਭੀ ਨਰਕ ਵਰਗੇ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵੇਧਕ ਵਰਣਨ ਹੈ, "ਅਸਮਾਨ ਚੀਰਦੀ ਚੀਕ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਬੰਦਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਜਣਾ ਉਹਦੇ 'ਤੇ, ਬਿਨਾਂ ਉਹਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤਿਆਂ, ਡਾਂਗਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਬਖ਼ਸ਼ ਲੈ ਮਾਪਿਆ! ਮੈਂ ਨ੍ਹੀਂ ਕੁਝ ਲੁਕਾਇਆ ਤੈਥੋਂ ਮੋਤੀਆਂ ਆਲਿਆ! ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

ਇੰਜ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 'ਬੱਕਰੇ' ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ 'ਕਤਲਗਾਹ' ਵੱਲ ਲਿਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ! ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਵਾਂਗ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਇਹ' ਮੁੱਢਲੀ 'ਦਖ਼ਸ਼ਣਾ' ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਆਪਣੀ 'ਹੋਣੀ' ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਚੰਘਿਆੜਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਡਾਂਗਾਂ ਜਾਂ 'ਪੁਲਿਸੀ ਛਿੱਤਰਾਂ' ਦਾ ਖੜਾਕ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਡਾਂਗਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਡਾਂਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ 'ਬੱਸ ਹੀ ਕਰਨ!' ਤਦ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪੂਰੀਆਂ ਅਠੱਤੀ ਡਾਂਗਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਈਆਂ!

'ਨਰਕ' ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ 'ਪਾਪਾਂ' ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਜ ਹੀ ਕੁਰਲਾਹਟ ਮੱਚਦੀ ਹੋਵੇਗੀ! ਇਹ ਧਰਤੀ ਉਤਲਾ 'ਨਰਕ' ਹੀ ਸੀ।

'ਆ ਬਈ ਵਰਿਆਮ ਸਿਹਾਂ! ਬਾਹਰ ਆ।' ਰਾਤ ਵਾਲਾ ਅਧਖੜ ਅਫਸਰ ਮੇਰੀ ਕੋਠਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਾਵਰਦੀ ਹਵਾਲਦਾਰ ਸੀ...।"

ਇਕ ਕਾਂਡ 'ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਸਿਰ ਕਤਲ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੇਸ ਪੈ ਜਾਂਦੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦੈ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਨਿਹੰਗ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਠ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚਿੱਠੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਚੁਪੇੜ ਜੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, "...ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮਦਰਦਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸਾਂ ਕਿ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੇ 'ਪਟਾਕ' ਕਰਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਥੱਪੜ ਮੇਰੀ ਗੱਲ੍ਹ 'ਤੇ ਜੜ ਦਿੱਤਾ। ਖੜਾਕ ਨਾਲ ਡਿਓੜ੍ਹੀ ਗੂੰਜ ਉਠੀ। ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ ਘੁਰਲ ਹੋ ਗਈ।"

"ਕਚਹਿਰੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੀ ਇਸ ਚਪੇੜ ਦੀ ਗੂੰਜ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਗੁੰਬਦ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੀ ਰਹੀ।" ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਲੇਖਕ ਦੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ!

'ਅਸੀਂ ਕੀ ਬਣ ਗਏ!' ਕਾਂਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ 'ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀਂ' ਵਰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਸੰਧੂ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਚਿਤਰਨ ਦਾ ਵੀ ਧਨੀ ਹੈ, "ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਘੁਸਮੁਸਾ ਅਜੇ ਪਸਰਿਆ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਘੁਸਮੁਸਾ ਇਕ ਦਮ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਸਰ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਹ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਮਰਾਂ ਜਿੰਨੀ ਲੰਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ...।"

'ਕੁੜਿੱਕੀ ਵਿਚ ਫਸੀ ਜਾਨ' ਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਸੰਧੂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਥਾ ਦਾ ਹੋਰ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ, "ਕੰਧ ਉਤੋਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ, ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸਾਂ, ਉਹਦੀ ਵੱਖੀ ਵਾਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਠਕੋਰਿਆ। ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਸੋਚਿਆ; ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅੰਤਮ ਦੀਦਾਰੇ ਹਨ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਖੜਕਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰਦਿਆਂ ਪਤਨੀ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਚਿਟਕਣੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ 'ਪਹਿਲਾ ਵਾਰ' ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਝੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ!"

ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਹੱਡੀਂ ਹੰਢਾਏ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤਾ ਵੇਰਵਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 'ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚਲੀ ਉਡਾਣ' ਵਿਚਲੇ ਬਹੁਤੇ ਵੇਰਵੇ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਆਈਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਰਾਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ! ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਹੋਣ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਤੰਗੀ ਕੱਟਣ, ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੀ 'ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ', ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਦੌਰ, ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਪੈ ਰਹੇ ਕਤਲ, ਬੇਮੁਹਾਰੀ ਮਾਰ ਧਾੜ ਅਤੇ ਸਕੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਟੁੱਟਦੇ-ਜੁੜਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦੈ ਪਈ ਲੇਖਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ 'ਵਰਿਆਮ ਜੋਧਾ' ਨਿਕਲਿਆ। ਵਰਿਆਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਜਵੰਤ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਆਖਰੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੀ ਹੈ, "...ਇਹ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਝੜੀ ਕਰਤੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਖਰੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ...ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਵਕ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਇਹ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹੀ ਹਨ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲੇ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਕਦੇ ਸੀ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਸਭ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸਹਿ ਲਏ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।"

ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ। ਉਡਾਣ ਭਰਨੀ ਨਾ ਭਰਨ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਭਰਨ। 'ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚਲੀ ਉਡਾਣ' ਵਾਂਗ। ਦੀਵੇ ਵਾਂਗ ਜਗਣ ਤੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਣ। ਸੁਪਨੇ ਕਦੇ ਮਰਨ ਨਾ ਦੇਣ। ਖ਼ੈਰ ਇਹ ਤਾਂ ਦਾਲ 'ਚੋਂ ਦਾਣਾ ਚੱਖਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਭੇਤ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦੈ।

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਦਿੱਲੀ

ਕਦੋਂ ਸਮਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਊਗੀ
ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

ਬਿਜਲੀ ਲੈ ਗਈ, ਪਾਣੀ ਲੈ ਗਈ
ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲੈ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।
ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਲੈ ਗਈ, ਕਾਰੀਗਰ ਲੈ ਗਈ
ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕਹਿ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

ਸਭਿਅਤਾ ਲੈ ਗਈ, ਬੋਲੀ ਲੈ ਗਈ
ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਪਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।
ਸੁੱਖ ਵੀ ਲੈ ਗਈ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਲੈ ਗਈ
ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਲਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

ਸ਼ਰਮ ਹਯਾ ਵੀ ਲੈ ਗਈ ਲੁੱਟ ਕੇ
ਫੇਰ ਮਿਲਾਂਗੇ, ਕਹਿ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।
ਲਿਬਾਸ ਲੈ ਗਈ, ਮਿਲਾਪ ਲੈ ਗਈ
ਅਣਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਹਿ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

ਨਸ਼ੇ ਤੰਬਾਕੂ ਛੱਡ ਗਈ ਇਥੇ
ਦੁੱਧ ਮਲਾਈਆਂ ਲੈ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।
ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੰਘ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣਾ ਸੀ
ਲੂਣ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

ਨੀਂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਤਵੀਆਂ ਉਤੇ,
ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।
ਖੋਪਰੀਆਂ ਲਾਹ ਗਈ, ਚਰਖੜੀਆਂ ਤੇ
ਉਬਲਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
ਦਾ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।
ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੁੱਖ ਕੀ ਕੀ ਦੱਸੀਏ,
ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਪੁੱਤ ਮਰਵਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ
ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਢਾਹ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।
ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਜਾਈਏ
ਜਿਹੜੀ ਭਾਜੀ ਪਾ ਗਈ ਦਿੱਲੀ।

-ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 408-449-3662

ਤੂੰ ਲੀਹ ਨਵੀਂ ਪਾ

ਸਹੁਰੇ ਨਾ ਤੂੰ ਨਿੰਦ, ਪੇਕੇ ਲੱਖ ਤੂੰ ਸਲਾਹ।
ਚੱਲ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ, ਤੂੰ ਲੀਹ ਨਵੀਂ ਪਾ।

ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਰੋਧ।
ਐਵੇਂ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ ਵਿਰੋਧ।
ਦਿਲ ਨੂੰ ਟਿਕਾਣੇ ਰੱਖ ਮਨ ਸਮਝਾ।

ਛੱਡ ਪਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਸਭ, ਕੀਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀਆਂ।
ਛੱਡ ਬੀਤੇ ਕਿੱਸੇ ਅਤੇ ਬੀਤੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ।
ਭਰਾਂ ਮੈਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਬਾਤ ਨਵੀਂ ਕੋਈ ਸੁਣਾ।

ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਨਾ ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਨਿਰਾ ਧੋਖਾ,
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖ ਆਪਣੇ ਤੂੰ ਮਨ ਦਾ ਝਰੋਖਾ,
ਕਰ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਵਿਸ਼ੇ ਨਵੇਂ ਲੈ ਕੇ ਆ।

ਤਕ ਤੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜੋ ਨਿਘਾਰ,
ਜੰਮਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਧੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਮਾਰ,
ਕੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਜੋ ਭੁਚਾਲ ਤੂੰ ਹਟਾ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਟੋਲੀਆਂ,
ਨਿੱਤ ਕਈ ਪੱਗਾਂ ਜਾਣ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲੀਆਂ,
ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਬਣਨਾ ਸਿਖਾ।

ਤੰਦ ਨਹੀਂ 'ਕੱਲਾ ਪੂਰੀ ਉਲਝੀ ਏ ਤਾਣੀ,
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬੁਣਤੀ ਨਾ ਜਾਂਦੀ ਏ ਪਛਾਣੀ,
ਤਾਣ ਨਵੀਂ ਤਾਣੀ ਅੱਡਾ ਮੁੜਕੇ ਗਡਾ।

-ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
ਫੋਨ: 510-502-0551

ਹਾਇਕੂ

ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਫੇਲ
ਸਾਇਕਲ ਨਕਾਰਾ
ਹੱਸਣ ਬੱਚੇ।

-ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਰਿਬੇਰੋ ਦੀ ਆਪਬੀਤੀ (4)

ਬੁੱਲਟ ਫਾਰ ਬੁੱਲਟ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਜੂਲੀਓ ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਉਪਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੇਟ ਅਫਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਟੇਟ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਹਨ ਪਰ ਰਿਬੇਰੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਉਹ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਦੀ ਹੈ। ਰਿਬੇਰੋ ਦੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਕੀ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ, ਕੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ! ਰਿਬੇਰੋ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਬੁੱਲਟ ਫਾਰ ਬੁੱਲਟ' ਦੇ ਕੁੱਝ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਉਘੇ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਕ ਵਿਚ ਰਿਬੇਰੋ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਮੁਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਬਣ-ਵਿਗਸ ਰਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ (ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ) ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬਲੂਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦਾਦਰ ਅਤੇ ਪਾਰਿਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਕੱਢੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਫੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਖਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਵੀ ਸੀਮਾ ਉਲੰਘ ਕੇ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਪਾਸੇ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੁਲਿਸ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਾਂਪ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸੋ, ਫਟਾਫਟ ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਉਸ ਪਾਸਿਉਂ ਦੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਧਰ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਲੂਸ ਦਾ ਰੂਟ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਠੀਕ ਹੈ ਜਿਧਰ ਦੀ ਜੀ ਕਰਦੈ ਜਾਓ; ਪਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਿਭਾਇਆ।

ਜੂਲੀਓ ਰਿਬੇਰੋ

ਅਨੁਵਾਦ: ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਫੋਨ: 91-94642-51454

ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਵਿਚ ਆਰਮੀ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਪਰਤ ਗਏ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਫੌਜੀ ਐਕਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਅਵਾਕ ਰਹਿ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਅਗੇਤੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਕੁਝ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ।

ਪੰਨਾ 250: ਅਪਰੈਲ 1985 ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਆਰ.ਡੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੋ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਟਾਟਾ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੈ, ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਗੋਆ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕੁੱਝ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੀ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 2 ਤੋਂ 31 ਮਈ ਤੱਕ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਦਿੱਲੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਲਈ ਟ੍ਰਾਈ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਇਨ ਕਰ, ਫਿਰ ਛੁੱਟੀ ਚਲਾ ਜਾਈਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਮੰਗੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਚੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਜਾਇਨ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ? ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੈਂਸਿਟਿਵ ਡਿਊਟੀ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਟਰੱਕ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂ.ਟੀ. ਕੇਡਰ ਦੇ ਵੇਦ ਮਰਵਾਹ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਜਾ ਕੇ ਮਰਵਾਹ ਨੂੰ ਮੈਂ ਰਿਲੀਵ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ। ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਖਾਲੀ ਪਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਮਾਨ ਵਾਲਾ ਟਰੱਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਇਕ ਹਫਤਾ ਜਾਇਨਿੰਗ ਟਾਈਮ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਸੋ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ 6-7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਜਾਇਨ ਕਰਲਾਂ'ਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਫੋਨ ਫਿਰ ਆਇਆ ਕਿ ਮਰਵਾਹ ਨੇ ਇਸੇ ਪੋਸਟ ਉਪਰ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਕਰ ਲਿਐ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ, ਇਸ ਖਬਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਅੱਪਸੈਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਐ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੁਪਰਕੌਪ ਰਿਬੇਰੋ ਨੂੰ ਮਰਵਾਹ ਦੀ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਬੜਾ ਘਬਰਾਇਆ।" ਮੇਰੀ ਘਬਰਾਹਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਲਾ ਲਿਆ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਬਰਾਹਟ ਤਾਂ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਤੱਕ ਖਬਰ ਪੁਚਾਣ ਵਾਲਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਤੌਖਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਨਾ ਕਰੀਂ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਘਬਰਾਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਦੁੱਖ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਰੋਏ।

ਪੰਨਾ 251: ਗੱਲ ਮੁਕਾਵਾਂ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਹੀ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦਾ ਚੀਫ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਐ, ਬੱਸ ਉਸ ਥਾਂ ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਦੇਹ, ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਾਲਾ ਆਰਡਰ ਕੈਂਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਚੀਫ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਨਾ 252: 4 ਮਾਰਚ 1987 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਰਿਬੇਰੋ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੌਸਲੇ, ਸਿਰੜ ਵਾਸਤੇ ਵਧਾਈ ਦੇਈਏ। ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਔਖਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਰਿਬੇਰੋ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਬੇਰੋ ਵਰਗਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਬੇਰੋ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਲਿਜਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਧੀਆ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਸਖਤ ਸਵਾਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਓ।"

ਪੰਨਾ 272: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂਵਾਦ, ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਜਨਬੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਆਪਣੀ ਸਰਵਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਨਵੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਕਫੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਤੋਂ ਵਾਕਫ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਮਰਾਠਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਰੂਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਹੁਤ ਹਿੰਮਤੀ ਹਨ ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ 'ਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਧੱਕੜਸ਼ਾਹ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾਉ, ਲੱਸੀ ਜਾਂ ਚਾਹ ਪੀਤੇ ਬਗੈਰ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੋਂ ਵਧੀਕ ਚਾਹ ਪੀ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪੰਜਾਬੀ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾਉ ਹੀ ਨਾ। ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਦਏਗਾ ਹੀ ਦਏਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਧੀਆ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ। ਲੜਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ, ਭਾਵੇਂ ਜਿਸ ਮਰਜ਼ੀ ਸਾਈਡ ਤੋਂ ਲੜਾ ਲਵੋ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਰਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਪੂਰੇ ਵਫਾਦਾਰ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਸਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਯਾਨਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਈਡ ਤੋਂ ਲੜੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਵਸੋਂ ਵਿਚਲੀ ਧੜੇਬਾਜ਼ੀ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਬਦਲਾ ਆਦਿਕ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਮਰਾਠੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣਗੇ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ (ਖੱਬੇ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਜੂਲੀਓ ਰਿਬੇਰੋ (ਸੱਜੇ) ਨੂੰ ਮੰਗ ਕੇ ਲਿਆ

ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕਦਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਕੰਮ ਉਹ ਆਪੇ ਨਿਬੇੜਦੇ ਹਨ।

ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਜਨਬੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਿਝਿਆ ਸਾਂ-ਹਿੰਸਕ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਕਲਰਕੀ ਅਪਰਾਧ, ਪਰ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਪੂਰਨ ਨਵਾਂ ਅਜੂਬਾ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਆਤੰਕਵਾਦ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਖਾੜਕੂ ਦਹਿਲ ਪਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰਦਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਵਾਰਦਾਤ ਕਿ ਲੋਕ ਸੋਚ ਵੀ ਨਾ ਸਕਣ। ਅਚਾਨਕ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਫੈਲ ਜਾਏ। ਅਚਾਨਕ ਬੇਵਕਤੇ ਹਮਲੇ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਅਗਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੌਣ ਹੋ ਜਾਏ। ਵਿਆਪਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਛਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫੁੰਡਣੇ ਆਸਾਨ ਹਨ।

ਭੈਅ-ਭੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ, ਸਰਕਾਰ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਿਉਂ ਨ੍ਹੀਂ ਕਰਦੀ? ਸਰਕਾਰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਠ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਇਛੁਕ ਸਨ। ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹੋ ਇਲਾਜ ਬਚਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਉਣ। ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਫੁੰਡੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਖਾੜਕੂਆਂ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਜਾਂ ਤਾਂ ਛੁੱਟੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਬਦਲੀ ਲਈ ਤਰਲੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਸਦਕਾ ਆਤੰਕਵਾਦ ਪਨਪਿਆ, ਉਹ ਡਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਜਿਧਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੁੰਦਾ। ਫਲਸਰੂਪ ਮੈਦਾਨ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਫ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਯਾਨਿ ਪੁਲਿਸ।

ਪੰਨਾ 274: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਦਿਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਚਾਰਜ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਤ੍ਰਹਿੰਦੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ-ਹਾਂ ਸਹੀ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣਾ ਹੈ? ਪੁਲਿਸ ਵਾਸਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਘੁੰਮਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਰੁਕ ਜਾਣ ਲਈ, ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖਾੜਕੂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਵੰਗਾਰਨ ਦੇ ਰਾਤੀਂ ਸ਼ੱਕੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਮਿਆਂ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਖੇਤੀਂ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਹੀਏ ਕਿ ਰਾਤੀਂ ਫਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰੇ, ਤਦ ਪੁਲਿਸਮੈਨ ਗੋਲੀ ਖਾ ਬੈਠੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁਲਸੀਏ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਪੰਨਾ 275: ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਗਜ਼ ਖਪਾਈ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਰਸਤਾ ਕੱਢਿਆ। ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਾਤੀਂ ਪੁਲਿਸ, ਸਿਵਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਗਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਠਾਣਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਸਤੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ-ਅਫਜ਼ਾਈ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਕ ਹਿਸਾਬ ਠੀਕ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਰੁਣ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ। ਫਿਰ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰ ਦਿਆਲ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ। ਉਪਰੰਤ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸੌਣ ਵਾਸਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਦੋ ਵਜੇ ਸਿੱਖ ਗਾਰਡ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਾਰਦਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਰਤ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ, ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਉਥੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ ਮੈਂ ਜਲੰਧਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਮਿਲਿਆ। ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦਾ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ ਦੇ ਆਉਣ ਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰਦਾਤ ਹੱਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਾਲ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿਥੋਂ ਖਾੜਕੂ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਉਥੇ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਥਾਣੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਫੜੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਹੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਹੌਸਲਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ।

ਅਜੇ ਹਫਤਾ ਨਹੀਂ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਾਰਦਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਬੜੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸੁੱਖੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਮ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਹੈਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੀ। ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚੋਂ ਡਿਸਮਿੱਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਖਾੜਕੂ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਖਾ ਸਿਪਾਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਟੁਕੜੀ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਸੱਤ ਦੇ ਸੱਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਸੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਜਣਾ ਵੀ ਗੋਲੀ ਨਾ ਚਲਾ ਸਕਿਆ। ਸੁੱਖਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਣੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੱਤ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ! ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ 80 ਫੀਸਦੀ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਖੱਤਰੀ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਹਨ ਪਰ ਹੇਠਲੇ ਰੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਪੰਨਾ 276: ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਜਮਘਟ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਇਕੋ ਸਵਾਲ-ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਫਿਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ-ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਿਰੁਧ ਹੁਣ ਕੀ ਪਲੈਨ ਹੈ? ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਿਖਾਵਾਂਗਾ। ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਕਾਂਡ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਸਿਖਾਵਾਂਗਾ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਜਵਾਬ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਛਾਪ ਦਿੱਤੇ।

10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਇਕ ਨਾਮਾਨਿਗਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਬੁੱਲਟ ਫਾਰ ਬੁੱਲਟ' (ਗੋਲੀ ਬਦਲੇ ਗੋਲੀ) ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ

ਸੁੱਖਾ ਸਿਪਾਹੀ ਉਰਫ ਜਨਰਲ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰੋਂ ਛੁਡਵਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਛਾਪੇ। ਮੈਂ ਕਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰਿਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਛਾਪਣੇ ਸਨ। 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਫੋਰਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਜੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਕੋਲ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟ ਅਤੇ ਹਿੱਟ ਸਕੁਐਡ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਵੀ ਲਿਸਟ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਾੜਕੂ ਗਰੋਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਰੁਟੀਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਏ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 29 'ਤੇ)

ਦਿਸਦਾ-ਅਣਦਿਸਦਾ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ:91-11-65736868
E-mail: bhullargs@gmail.com

ਗਾਰਗੀ-2

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ 'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਮਹਾਂ-ਗਿਆਨੀ!

ਗਾਰਗੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਜਨਮ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਉਸ ਕਿਲ਼ੇ ਦੀ ਛਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੁਲਤਾਨ ਰਜ਼ੀਆ ਰੱਸੇ ਨਾਲ ਲਮਕ ਕੇ ਬਚ ਨਿਕਲੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ 'ਸੁਲਤਾਨ ਰਜ਼ੀਆ' ਨਾਟਕ ਲਿਖਿਆ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਉਹਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਆਮ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਮੌਕੇ ਹਾਸਲ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਾਲਜੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ. ਏ. ਉਹਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਐਮ. ਏ. ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਐਫ. ਸੀ. ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਲਾਹੌਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਹਿਤ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਸੀ। ਕਹਾਵਤ 'ਜਿਸ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਜੰਮਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ' ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜੋ ਦੇਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੀ ਮਾਰ ਕਾਰਨ ਆਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗਾਰਗੀ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਜੰਨਤ

ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਐਮ. ਏ. ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਗਦਾ, ਕਿਤੇ ਤਸੀਲਦਾਰ ਲਗਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਚੁਣੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਕਦਰਜੋਗ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਈ ਸਗੋਂ ਕੁੱਲ-ਵਕਤੀ ਲੇਖਕ ਬਣ ਕੇ ਇਸੇ ਸਹਾਰੇ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਚੁਣਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ-ਭਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਇਲਟੀਆਂ ਤੇ ਟੁੱਟਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਵੀ ਬਥੇਰੀ ਭੋਗੀ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤੰਗੀ-ਤੁਰਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਦੌਰ ਉਹ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਜੀਨੀ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਸਰੀਰੀ ਪੱਖ ਜੱਗ-ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਜੀਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਉਜੜ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਵੁਕ ਤੇ ਮਾਇਕ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬੇਵਸੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਸ ਆਲਮ ਵਿਚ ਕੁਛ ਵੀ ਲਿਖਣੋ ਜਾਂ ਕਰਨੋ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਝਿਜਕ ਹੋ ਕੇ 'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਆਖਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਬੋਲੀ ਇਸ ਲਈ ਵਰਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਟਕ 'ਲੋਹਾ ਕੁੱਟ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਉਹਨੇ ਸਵਾਏ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ' ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ! ਇਸ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ, ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਭਰਪੂਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ ਅਲੋਕਾਰ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕੇਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਵੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿੰਨੇ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ? ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ।

'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਗਾਰਗੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਏਨੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਜਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬੀ 'ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ' ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਵਿਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਮਘਦੀ-ਦਗਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿੱਘ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚਾਨਣ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਿੱਖਣ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੇਤੇ ਉਤੇ ਡਾਂਗ ਨਾਲ 'ੳ' ਪਾ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਭੁੰਜੇ ਬੈਠੇ ਗਾਰਗੀ ਨੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੰਮੇ-ਉਚੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਉਹਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਦੁਮਾਲਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ 'ੳ' ਜਾਪਿਆ। ਅਗਲੇ ਪਾਠ ਵਜੋਂ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਕੇ ਰੇਤੇ ਉਤੇ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਏਕਾ ਤੇ ਊੜਾ ਇਕਓਂਕਾਰ ਪਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਸਾਰੇ ਅੱਖਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁਸ਼ ਯਾਦ ਹੋ ਜੂ। ਸਾਡੇ ਬਚਨ ਬਲਾਸ ਯਾਦ ਰੱਖੀਂ। ਗੁਰੂ ਭਲੀ ਕਰੂ।" ਗੁਰੂ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭਲੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪਾਠਾਂ-ਸਿਰ-ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਰਹੀ! ਉਹਨੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਪਾਠ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁਲਾਇਆ ਤੇ ਇਸੇ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚ ਇਨੇ ਉਚੇ ਮਰਾਤਬੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕੱਕੇ ਰੇਤੇ ਨਾਲ ਖੇਡਦਿਆਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਪਿਆਰ ਗਾਰਗੀ ਨੇ ਅੰਤਲੇ ਸਾਹ ਤੱਕ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸੇ ਕੱਕੇ ਰੇਤੇ ਉਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਂਗ ਨਾਲ 'ੳ' ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਫੇਰ ਇਹਦੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ 'ਏਕਾ ਊੜਾ ਇਕਓਂਕਾਰ' ਪੁਆ ਕੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਪਿਆਰ-ਤੰਦਾਂ ਅਟੁੱਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸੇ ਮੋਹ ਸਦਕਾ ਹੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਂ 'ਕੱਕਾ ਰੇਤਾ' ਰੱਖਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਬਠਿੰਡੇ ਦਾ ਗੇੜਾ ਨਾ ਮਾਰ ਸਕਦਾ, ਉਹਦੇ ਪੈਰ ਇਸੇ ਰੇਤੇ ਉਤੇ ਹੀ ਤੁਰਦੇ! ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਮਾਸਕੋ, ਪੈਰਿਸ ਤੇ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਇਹੋ ਰੇਤਾ ਵਿਛਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ! ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 17 ਸਤੰਬਰ 1997 ਨੂੰ ਮੰਨੂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਟਾਈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖੀ 'ਵਸੀਅਤ' ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅੰਤਿਮ ਠਾਹਰ ਇਸੇ ਕੱਕੇ ਰੇਤੇ ਨੂੰ ਥਾਪਦਾ ਹੈ, "ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਕੋਈ ਰੋਣਾ-ਪਿੱਟਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਸਕੇ-ਸਨੇਹੀ ਬੱਸ ਡਿਨਰ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲ ਬੈਠਣ। ਮੇਰੀ ਰਾਖ ਮੇਰੀ ਜਨਮਭੂਮੀ ਬਠਿੰਡੇ ਦੀ ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਵੇ, ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੇਤੇ ਵਿਚ ਖੇਡਿਆ!"

ਨਿਹੰਗ ਦੇ ਡਾਂਗ ਨਾਲ ਰੇਤੇ ਉਤੇ ਪਾਏ 'ੳ' ਤੱਕ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹੇ ਗਾਰਗੀ ਦਾ ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ-ਭੰਡਾਰ ਦੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗਾਰਗੀ ਏਨੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਪੰਜਾਬੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਫਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਦੋਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਚੇਲੇ-ਚਾਟੜੇ ਤੋਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਉਤਾਰਾ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਜਨਮ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਗਾਰਗੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਠਿੰਡਾ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਹਿਣਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਜਿਥੇ ਉਹਦਾ ਪਿਤਾ, ਸ਼ਿਵ ਚੰਦ ਗਰਗ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਤਾਰ-ਬਾਬੂ ਸੀ। ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਉਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ। ਫੇਰ ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਬਠਿੰਡੇ ਰਿਹਾ-ਪੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਲਾਹੌਰ, ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਪਰਦੇਸੀਂ ਰਿਹਾ। ਕੱਚੀ ਉਮਰ ਦੇ ਗਿਣਵੇਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੰਜੂਸ ਬਾਣੀਏ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੂੰਜੀ ਜੋੜ ਲਿਆਇਆ, ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਹੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਂ, ਜੋ ਆਪ ਸਕੂਲੀ ਪੱਖੋਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸੀ, ਪਰ ਜੀਹਨੂੰ ਏਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਗਾਰਗੀ ਬੋਲੀ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਤੇ ਘੁੰਡੀਆਂ ਉਹਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕੇ, ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਲੰਤ ਆਖ ਕੇ ਹੀ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਜੇ ਉਹ ਹੋਰ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਦੇਖਦੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤ ਉਹਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਕੇ ਚਲੋ-ਚਾਲ ਚਲਦਾ ਚਲਦਾ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਤੇ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਕਿਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ, ਉਹ ਬਲੰਤ ਨੂੰ ਚਲੰਤ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ। ਨਾਲੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਨਵਾਂ ਪਾਣੀ ਪੈਂਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਰੋਵਰ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਭੰਡਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੀ ਨਿਤ-ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਗਾਰਗੀ ਇਸ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ।

ਬੋਲੀ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮਿਸਾਲ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ। ਨਵਯੁਗ ਪ੍ਰੈਸ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਦੂਤਾਵਾਸੀ ਪੱਤਰ 'ਸੋਵੀਅਤ ਦਰਪਨ' ਨੂੰ ਮੈਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਛੇਕੜਲੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇਖ ਕੇ ਛਪਣਾ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਪਾ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, "ਕਿਥੇ ਮੁੰਡਾ ਪਰੂਫ ਲੈ ਕੇ ਆਊ, ਯਾਰ ਤੂੰ ਇਧਰੇ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰ। ਨਾਲੇ ਮੇਲ-ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।" ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਮਿਲ ਪੈਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਹੁੰਦਾ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, "ਭੁੱਲਰ ਜੀ, ਬੜੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋ, ਥੋਡੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਛਪ ਰਹੀ ਐ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ, ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ, ਜੇ ਕੁਛ ਦਿਨ ਨਾ ਆਈਏ, ਇਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਿੱਤਰ-ਦੋਸਤ ਰਿਹਾੜ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਜ਼ਰੂਰ ਆਓ, ਜ਼ਰੂਰ ਆਓ!" ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਬੋਲੇ, "ਰਿਹਾੜ! ਰਿਹਾੜ! ਭੁੱਲਰ ਜੀ, ਮੁੱਦਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਇਹ ਆਪਣਾ ਸ਼ਬਦ ਰਿਹਾੜ ਸੁਣਿਆਂ-ਵਰਤਿਆਂ।"

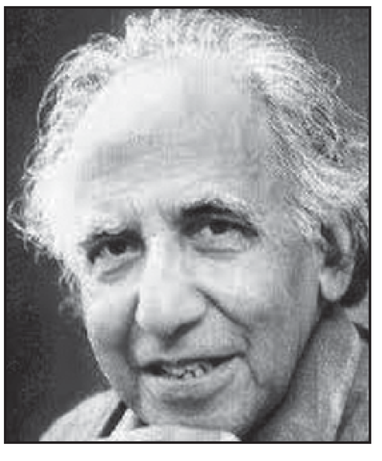

ਅਭੀ ਤੋ ਮੈਂ ਜਵਾਨ ਹੂੰ...

ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਛੇ ਮਾਰੇ ਖਰੜੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ ਉਤੇ ਰਿਹਾੜ ਲਿਖ ਲਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ ਬੋਲੀ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤੂਰ ਕਿ ਇਹ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਮਹਾਂਗਿਆਨੀ ਉਤੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 60-70 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣੇ-ਬੋਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਰਹਿਣਾ ਗਾਰਗੀ ਦੀ ਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਮਿੱਤਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਗਾਰਗੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ ਮੇਰੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕਿਰ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਖਣਾ ਜਾਂ ਅਜਮਾਉਣਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹਾਂ, ਉਹ ਪਰਤਿਆਉਣਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਲੱਕੜ ਵਿਚ ਛੇਕ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਹ ਸੱਲ ਕੱਢਣਾ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੋਛਣ, ਟੀਕੇ ਨੂੰ ਸੂਆ ਤੇ ਚੌਥਾ ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਚੌਥਾ ਸੂਆ ਪੈਣਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਠਕ ਦੇ ਸਵਾਲ "ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬੈਠੇ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਦੇ ਓ" ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਜੱਫੀਆਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ। ਇਕ ਵਾਰ ਬੰਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦੇਵੋ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਡੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਹੱਡਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।"

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪਾਰਖੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਗੜ ਕੇ ਚੰਗਿਆੜੇ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਰਵਾ ਵੀ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਇਕ ਹਥੇਲੀ ਉਤੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭਾਰ ਪਾ ਕੇ ਉਲਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਉਤੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। 'ਕੜਾਕਾ ਸਿੰਘ' ਕਹਾਣੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ਰਨ' ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਡਰਾਕਲ ਆਸ਼ਕ ਨਾਲ ਉਧਲੀ ਰਤਨੀ ਘਰ-ਦਿਆਂ ਦੇ ਗੰਡਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਕੜਾਕਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਡੁਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗਜਦਾ ਹੈ, "ਤੁੜਵਾ ਆਈਂ ਐਂ ਮੋਰਚਾ?... ਚਾਲੇ ਪਾ ਏਥੋਂ, ਕੁੱਤੀ!...ਜਾ ਐਥੋਂ!" ਪਰ ਜਦੋਂ ਰਤਨੀ ਆਖਦੀ ਹੈ, "ਮੈਂ ਥੋਡੀ ਸ਼ਰਨ ਆਈ ਆਂ", 'ਅੜੇ ਸੋ ਝੜੇ, ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਸੋ ਤਰੇ' ਦੀ ਅਟੱਲ-ਅਡੋਲ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਨਿਹੰਗ ਕੜਾਕਾ ਸਿੰਘ ਇਕਦਮ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਝੂਠੀ ਕਹਾਣੀ ਘੜਨ-ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਤਨੀ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵੱਢਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਘਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗਾਰਗੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਉਡਦੇ ਟਟਿਆਣੇ ਫੜਨ ਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਜਗਦੇ-ਬਲਦੇ ਦੀਵੇ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮਾਲ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਪੁਸਤਕ 'ਨਿੰਮ ਦੇ ਪੱਤੇ' ਵਿਚਲੇ ਲੇਖ 'ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਕੁਠਾਲੀ' ਵਿਚ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜੰਮਣ-ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜੋ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਗਾਰਗੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; 'ਬਹੁਤ ਅਲੌਕਿਕ ਅਨੰਦ' ਵਾਲੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਇਹ ਜਾਦੂਗਰੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਉਕਾ ਨੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਤੀਵੀਂ ਬੱਚਾ ਜੰਮਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰਤਾ ਕੁ ਓਹਲਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਰਚਣ ਲਈ ਰਤਾ ਕੁ ਓਹਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਵਿਤਾ ਰਚਣੀ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਕਲਾਕਾਰ ਹੀ...ਇਹ ਜਿਗਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।...ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਰਚਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ।" ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਕਵੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾ ਰਚਣ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਜੰਮਣ-ਪੀੜਾਂ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ "ਔਂਟਲੀਆਂ ਖ਼ਿਆਲ-ਤੰਦਾਂ, ਟੁੱਟੇ-ਭੱਜੇ ਸ਼ਬਦ-ਚਿਤਰ ਤੇ ਅਧੂਰੇ ਬੰਦ" ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਵੀ ਕੋਈ ਗਾਰਗੀ ਵਰਗਾ ਵੱਡਾ ਕਲਮਕਾਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ!

ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਦੀ ਅਮਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉਹਨੇ ਕਾਂਗੜਾ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਵਸੀ ਨੋਰਾ ਰਿਚਰਡਜ਼ ਤੋਂ ਲਈ ਜੋ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਜਨਮਦਾਤੀ ਸੀ। 1876 ਵਿਚ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜੰਮੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਨਾਟ-ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਨਾਟ-ਕਲਾ ਦੀ ਗਿਆਤਾ ਨੋਰਾ 1911 ਵਿਚ ਪਤੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਈ. ਰਿਚਰਡਜ਼ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚੀ, ਜੋ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਗਾਰਗੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਨੋਰਾ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਨਾਟਕ ਲਿਖਣੇ ਤੇ ਖੇਡਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।" ਉਹਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ "ਪੰਜਾਬੀ ਵਲਵਲੇ ਤੇ ਬੋਲੀ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

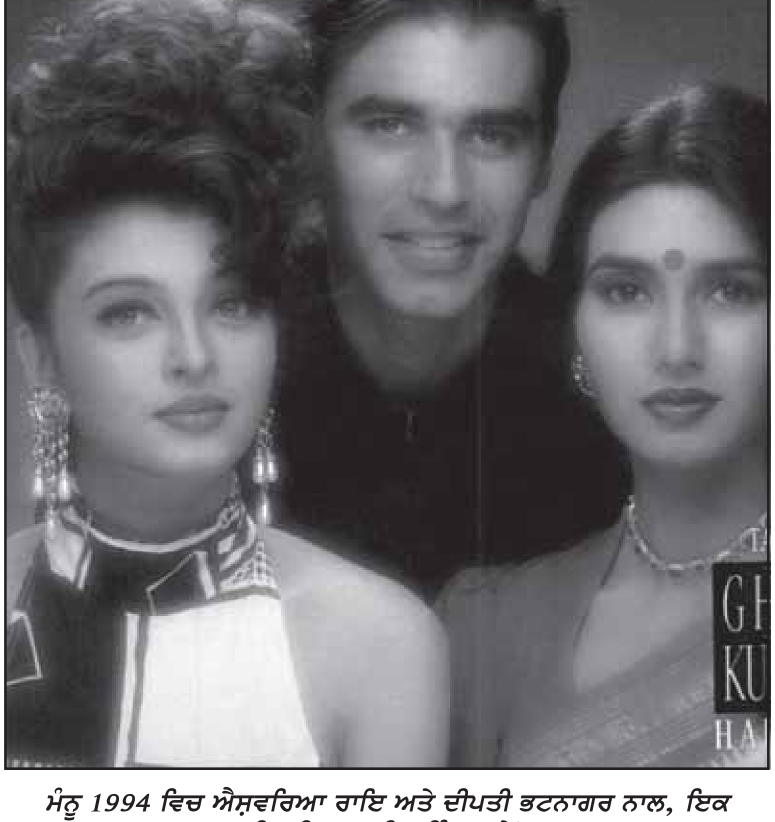

ਮੰਨੂ 1994 ਵਿਚ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਇ ਅਤੇ ਦੀਪਤੀ ਭਟਨਾਗਰ ਨਾਲ, ਇਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਸਮੇਂ।

ਹਾੜ੍ਹ ਕਢਾਵੇ ਹਾੜੇ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ
ਫੋਨ: 734-259-9353

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾੜ੍ਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਮਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਜੇਠ-ਹਾੜ੍ਹ ਹੈ। ਅਖਾਣ ਕਦੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ, ਇਸ ਲਈ "ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਕੁੱਖੀਂ, ਸਾਉਣ ਭਾਦੋਂ ਰੁੱਖੀਂ" ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਏਨੀਆਂ ਲੋਆਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਸਿਆਣਪ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਸਰਦੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਹ ਕੰਬਣੀ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, "ਗ੍ਰੀਖਮ ਰੁਤਿ ਅਤਿ ਗਾਖੜੀ ਜੇਠ ਅਖਾੜੈ ਘਾਮ ਜੀਉ।" 'ਤੱਤੀ ਵਾਅ' ਮੁਹਾਵਰਾ ਇਸੇ ਅਨੁਭਵ 'ਚੋਂ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਹਾੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅੱਖ ਨਿਕਲਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਾੜ੍ਹ ਹੀ ਐਸਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਪੈਂਦੀ ਸੌ ਭਠ ਗਰਮੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋਕ-ਜੁਗਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਤਿਤਾਈ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ,

ਆਸਾੜੁ ਭਲਾ ਸੂਰਜੁ ਗਗਨ ਤਪੈ॥
ਧਰਤੀ ਦੂਖ ਸਹੈ ਸੋਖੈ ਅਗਨ ਭਖੈ॥
ਅਗਨ ਰਸੁ ਸੋਖੈ ਮਰੀਐ
ਧੋਖੈ ਭੀ ਸੋ ਕਿਰਤੁ ਨ ਹਾਰੈ॥
ਰਥੁ ਫਿਰੈ ਛਾਇਆ ਧਨ ਤਾਕੈ
ਟੀਡੁ ਲਵੈ ਮੰਝਿ ਮਾਰੈ॥

ਆਖਰੀ ਤੁਕ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾੜ (ਹਾੜ੍ਹ) ਮਹੀਨੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰਥ ਰੂਪੀ ਤਪੇ ਹੋਏ ਗੋਲੇ ਦਾ ਇੰਨਾ ਕਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮਾੜੇ-ਧੀੜੇ ਲੋਕ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਭਾਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਬੀਂਡੇ ਵੀ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਗਰਮੀ ਦੇ ਸਤੇ ਹੋਏ ਟੀਂ-ਟੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਕੀਟ-ਪਤੰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹਾੜ੍ਹ ਬੋਲਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪਾਠ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਲਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮਿਥਾਂ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸੱਤ ਘੋੜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿਚਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਥ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਕੋਨਾਰਕ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੂਰਜ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਇਕ ਰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਤਰਾਸ਼ਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿਰਵਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕੌਸ਼ਲਤਾ ਦਾ ਹੀ ਕਮਾਲ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਜਗਨ ਨਾਥ ਪੁਰੀ ਦੇ ਰਥ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਜਗਨ ਨਾਥ, ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਬਲਭਦਰ ਅਤੇ ਭੈਣ ਸੁਭਦਰਾ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਰੱਥ ਵਿਚ ਬਰਾਜਮਾਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਰਥ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਭਗਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਖਿਚਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਇਸ ਦੇ ਪਹੀਆਂ ਹੇਠ ਦਰੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਤੋਂ car of juggernaut ਮੁਹਾਵਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਥੇ ਜਗਰਨੌਟ ਜਗਨ ਨਾਥ (ਜਗਤ

ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਹਾਵਰਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ, ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਹੂੰਝਾ-ਫੇਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ-ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜਕੜਬੰਦ ਦੇ ਕਠੋਰ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਰਸ ਪਰਿਣਾਮ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਖੁਦ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਜਗਨਨਾਥ ਦੇ ਰਥ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗਲਬਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇਕ ਸਫਰਨਾਮੇ "ਸਰ ਜੌਨ ਮੈਂਡਵਿਲ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ" ਵਿਚ ਪੁਰੀ ਦੀ ਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਬਲਿਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਥ ਦੇ ਪਹੀਆਂ ਹੇਠ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੌ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਏ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਅਸਾੜ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਹਾੜ੍ਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤਾਈਂ ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਫਸਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾੜ੍ਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਢੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਉਣੀ ਬੀਜ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜੱਟ ਬੁਧੀ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾੜ ਵਿਚ ਸਮੇਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਹਾੜ੍ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੇ ਮਹੀਨੇ ਸਾਵਣ ਵਿਚ ਬੀਜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਸਾਉਣੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਬੀ ਸਮੇਟਣ ਅਤੇ ਖਰੀਫ ਬੀਜਣ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾੜੀ-ਸਾਉਣੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੋ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਬੀ ਤੇ ਖਰੀਫ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਜੋਂ ਰੂੜ ਹੋ ਗਏ। ਉਂਜ ਜੇਠ-ਹਾੜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾੜ੍ਹ-ਸੌਣ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾੜ੍ਹ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੌਣ ਦਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਮੌਸਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਹਾੜੀ-ਸਾਉਣੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। "ਨਾ ਹਾੜ ਸੁੱਕੇ ਨਾ ਸਾਉਣ ਹਰੇ" ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਲਾਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਟਕਰਾਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾੜ ਮਹੀਨੇ ਧਰਤੀ ਰੱਕੜ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਦੀ ਤਸ਼ਬੀਹ ਦੇਖੋ, "ਧਾਰਤੀ ਵਿਚ ਪਏ ਡੱਬ ਹਾੜ ਮਹੀਨੇ ਖੇਤ ਖੜ੍ਹੀ ਇੱਟਸਿੱਟ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ।"

ਹਲ ਵਾਹੁਣਾ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਪਰ ਰੱਕੜ ਭੋਇੰ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਹਲ ਵਾਹੁਣਾ ਅੱਸੂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੌ ਵਾਰੀ ਵਾਹੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, "ਹਾੜ ਦਾ ਇਕ, ਸਾਵਣ ਦੇ ਦੋ, ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਤ੍ਰੈ ਤੇ ਅੱਸੂ ਦਾ ਸੌ।" "ਹਾੜ ਨਾ ਵਾਹੀ ਹਾੜੀ, ਫਿਟ ਭੜੂਏ ਦੀ ਦਾਅੜੀ" ਭਾਵ ਜਿਸ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਹਾੜ ਵਿਚ ਪੈਲੀ ਨਹੀਂ ਵਾਹੀ, ਉਹ ਵਧੀਆ ਝਾੜ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਹਾੜ ਤੋਂ ਹੀ ਹਾੜੀ ਸ਼ਬਦ ਰਬੀ ਦੀ ਫਸਲ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਫਸਲ ਅੱਸੂ ਕੱਤਕ ਵਿਚ ਬੀਜੀ ਜਾਏ। ਹਾੜੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਹਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾੜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਠ ਤੇ ਹਾੜ ਦੇ ਕਹਿਰ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ 'ਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਧਨੀ ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਦਾ ਕਲਾਮ ਹੈ,

ਅੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼, ਲਾਉਣ ਨਾ ਮੇਜ਼।
ਗੇਟਾਂ ਨੂੰ ਜੰਦਰੇ, ਹਾੜ ਨੂੰ ਅੰਦਰੇ।

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 'ਲੂਣਾ' ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਬਿਆਨਣ ਲਈ ਕਿੱਡਾ ਅਨੋਖਾ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾਵੀ ਬਿੰਬ ਵਰਤਿਆ ਹੈ,

ਇਕ ਛਾਤੀ ਮੇਰਾ ਹਾੜ ਤਪੰਦਾ,
ਇਕ ਤਪੰਦਾ ਜੇਠ।
ਮੈਂ ਅੱਗ ਤੁਰੀ ਪਰਦੇਸ,
ਨੀ ਮੈਂ ਅੱਗ ਤੁਰੀ ਪਰਦੇਸ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਸ ਹਾਇਕੂ ਯੁਗ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਾੜ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਕਲਾਮ ਦੇਖੋ,

ਹਾੜ ਹਠੀਲਾ
ਆ ਵੇ ਸਾਉਣ ਵੀਰਾ
ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਦੀ
ਰੁਖ ਹਰਿਆ ਨਾਹੀਂ
ਛਾਂਵਾਂ ਗੁੰਮੀਆਂ।

ਧਰਤ ਤ੍ਰੇਹੀ
ਝੋਲੀ ਖਾਲੀ ਕਾਮੇ ਦੀ
ਰੱਬਾ ਮੀਂਹ ਦੇ।

ਲੋਕ ਰਾਜ ਹਾੜ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਚਿਤਰ ਖਿਚਦਾ ਹੈ,

ਹਾੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਤ
ਛੱਤ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਮੰਜੇ
ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ।

ਉਂਜ ਹਾੜ੍ਹ ਜਦੋਂ ਅੱਧਾ ਕੁ ਟੱਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕੋਠੇ ਭੁੰਨੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਲੇਖਕ ਮੋਹਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਚਨਾ, "ਅਸਾੜ ਕਾ ਏਕ ਦਿਨ" ਵਿਚ ਹਾੜ ਨੂੰ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਹ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੇ ਨਾਟਕ "ਮੇਘਦੂਤ" ਦੀਆਂ ਅਰੰਭਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਾੜ੍ਹ ਦੀ ਪੁੰਨਿਆ ਨੂੰ ਪਵਿਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁੰਨਿਆ ਉਤਰ ਆਸ਼ਾੜ ਨਛੱਤਰ ਦੌਰਾਨ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪੂਜਾ ਅਰਚਨਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੁਧੀ ਬਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵਤਾ ਹਾੜ੍ਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕਰਨ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਚਤੁਰਮਾਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗਰਮੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੰਗਲ ਕਾਰਜ ਵਿਵਰਜਿਤ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹਾੜ੍ਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖਾੜ, ਅਸਾੜ ਅਤੇ ਅਹਾੜ ਰੂਪ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, "ਫਸਲ ਅਹਾੜੀ ਏਕ ਨਾਮੁ ਸਾਵਣੀ ਸਚੁ ਨਾਉ" (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)। ਭਾਵ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਹਾੜੀ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਅਸਾੜ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, "ਅਸਾੜੁ ਸੁਹੰਦਾ ਤਿਸੁ ਲਗੈ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਹਰ ਚਰਣ ਨਿਵਾਸ" ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾੜ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਵੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਹਾੜ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ 'ਅਸਾਢ'। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੁੰਨਿਆ ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ ਇਸੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਛੱਤਰ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਆਸਾੜ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਾਲੀ ਵਿਚ ਅਸਾਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਡੋਗਰੀ ਵਿਚ ਆੜ ਰੂਪ ਵੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਲਹਿੰਦਾ ਵਿਚ 'ਸਾਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਖੁਰਮਾਨੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ-ਸਮੁੰਦਰ ਹੰਘਾਲਾਂਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ 'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਮਹਾਂ-ਗਿਆਨੀ!

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ।" ਉਹਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਲਿਖਣ ਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿਖਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੇਸੀ ਵਿਸ਼ਾ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਗਿੰਨੀ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਮੌਲਿਕ ਨਾਟਕ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਟਕਕਾਰ ਬਣੇ ਆਈ. ਸੀ. ਨੰਦਾ ਨੇ 'ਦੁਲਹਨ' ਲਿਖ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਨੰਦਾ ਨੇ 'ਬੇਬੇ ਰਾਮ ਭਜਨੀ' ਲਿਖ ਕੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। 1914 ਵਿਚ ਨੋਰਾ ਨੇ 'ਦੁਲਹਨ' ਆਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਖੇਡਿਆ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟ-ਮੰਚ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖੀ। 1920 ਵਿਚ ਚੁਤਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈ ਨੋਰਾ ਨੇ ਕੁਛ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਫੇਰੀ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗੜਾ ਵਾਦੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅੰਦਰੇਟਾ ਵਿਚ 15 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਲਾਇਤ ਮੁੜਦੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੋਂ ਖ਼ਰੀਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਛੱਪਰ ਦੀ ਛੱਤ ਵਾਲਾ ਕੱਚਾ ਘਰ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕੱਚਾ ਮੰਚ ਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੱਚੀਆਂ ਕੁੱਲੀਆਂ ਉਸਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਸਤੇ ਅਡੋਲ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹ ਪੇਂਡੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੇਂਡੂ ਬਣ ਕੇ ਖੱਦਰ ਪਾਉਂਦੀ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿਚ ਪਕਾਉਂਦੀ-ਖਾਂਦੀ। 1911 ਤੋਂ 1971 ਤੱਕ ਦੇ ਸੱਠ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਮੰਚ-ਤਪੱਸਵੀ 3 ਮਾਰਚ 1971 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਹਦੇ ਜਿਉਂਦੇ-ਜੀਅ 1970 ਵਿਚ ਡੀ. ਲਿਟ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਉਂ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨੰਦਾ ਨੂੰ ਮੋਢੀ ਨਾਟਕਕਾਰ, 'ਦੁਲਹਨ' ਨੂੰ ਮੋਢੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਨੋਰਾ ਨੂੰ ਮੋਢੀ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਗਾਰਗੀ ਨੋਰਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਨਕੜਦਾਦੀ' ਆਖਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਦਾਦੀ-ਪੜਦਾਦੀ ਤੋਂ ਇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੋਰ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਕੇ ਨੋਰਾ ਨੂੰ ਨਕੜਦਾਦੀ ਐਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਟੁਣਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਸੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਨਕੜਦਾਦੀ। ਉਹਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੈ ਦਿਆਲ ਸੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਉਹਦਾ ਸ਼ਿਸ਼ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੋਰਾ ਦਾ ਪੋਤਰਾ-ਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਵਾਂਗ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਪੋਤਰਾ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਵੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਥੀਏਟਰ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਿਆ। ਨੋਰਾ ਇਉਂ ਗਾਰਗੀ ਦੇ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਨਾਟ-ਐਕਟਰਾਂ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਦੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਦਾਦੀ, ਭਾਵ ਨਕੜਦਾਦੀ ਹੀ ਤਾਂ ਹੋਈ!

ਗਾਰਗੀ ਮੰਚ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਫਾਟ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਸਫਲ ਨਾਟਕਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੀ। ਨਾਟਕ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਘਾਲਨਾ ਵੀ ਬੜੀ ਘਾਲੀ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਚੁਣਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕਧਾਰਾ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਯਥਾਰਥ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹਦਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉਤੇ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾਟਕ ਦੀ ਸੌਖੀ ਸਫਤਾ ਲਈ ਕਾਮ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤੂ ਦੇ ਮੇਲ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਜੁਗਤ ਬੜੀ ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਸੁਲਤਾਨ ਰਜ਼ੀਆ', 'ਸੌਕਣ', 'ਅਭਿਸਾਰਕਾ', ਆਦਿ ਨਾਟਕ ਉਹਦੀ ਇਸੇ ਸੋਚ ਦੀ ਉਪਜ ਸਨ। ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਮੰਚ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਲਈ ਉਹਦਾ ਆਧਾਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬੜੀ ਨਿੱਗਰ ਪਰੰਪਰਾ ਵਾਲਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਟ-ਸੰਸਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਸਾਰ-ਪ੍ਰਸਿਧ ਆਧੁਨਿਕ ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੰਚ-ਤਜਰਬੇ ਸਨ।

ਆਪਣੇ ਨਾਟਕੀ ਆਧਾਰ, ਉਸਾਰ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨੇ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਰੰਗ ਮੰਚ' ਤੇ 'ਲੋਕ ਨਾਟਕ' ਲਿਖੀਆਂ। 'ਰੰਗ ਮੰਚ' ਸਦਕਾ ਉਹਨੂੰ 1962 ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰਿਆ। 'ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ' ਨੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਨਾਟ-ਕਲਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੱਖ ਦੀ ਥਾਂ 1998 ਵਿਚ ਨਾਟ-ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਹੀ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਨਾਟ-ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਹਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1993 ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁਕਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਗਾਰਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਰਫ 2 ਹੋਰ ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਤੇ ਆਤਮਜੀਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਟ-ਲੇਖਕਾਂ ਵਜੋਂ 2006 ਤੇ 2009 'ਚ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾਟ-ਲੇਖਕਾਂ ਵਜੋਂ ਹੀ 2005 ਤੇ 2010 ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਗਾਰਗੀ ਨੂੰ 1972 ਵਿਚ ਪਦਮਸ੍ਰੀ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਦੇਸੀ-ਪਰਦੇਸੀ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ।

ਇਹ ਸਿਹਰਾ ਇਕੱਲੇ ਗਾਰਗੀ ਦੇ ਸਿਰ ਬਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਛਾਣ ਦੁਆਈ। ਅਜੋਕੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਕੇ ਛਪੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ' ਕਹਿਣ-ਕਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਤਾਬ ਉਹਦੀ ਭਾਵੇਂ ਪਟਿਆਲੇ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨਾ ਲੰਘ ਸਕੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗਾਰਗੀ ਦੇ ਨਾਟਕ ਹੀ ਸਨ ਜੋ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦੇ ਅਨੇਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਰੂਸ, ਜਰਮਨੀ, ਪੋਲੈਂਡ, ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖੇਡੇ ਤੇ ਸਲਾਹੇ ਗਏ। ਉਹ ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾਟਕ ਦਾ ਚਿੰਤਕ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ 1966-67 ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਨਾਟਕ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਭਵਿੱਖੀ ਪਤਨੀ ਜੀਨੀ ਮਿਲੀ। ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਇਕ ਦਰਜਨ ਪੱਛਮੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਟਕ, ਨਾਟ-ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਨਾਟ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਬਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਪਰਚਮ ਝੁਲਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਥੀਏਟਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਬਾਨੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹਦੇ ਪੜ੍ਹਾਏ-ਸਿਖਾਏ ਹੋਏ ਅਨੁਪਮ ਤੇ ਕਿਰਨ ਦੀ ਖੇਰ ਜੋੜੀ, ਪੂਨਮ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਤੀਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਅਮਰੀਕ ਗਿੱਲ ਜਿਹੇ ਕਈ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮੰਚ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਬੁੱਲਟ ਫਾਰ ਬੁੱਲਟ

(ਸਫਾ 27 ਦੀ ਬਾਕੀ)

11 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਅਖਬਾਰ 'ਬੁੱਲਟ ਫਾਰ ਬੁੱਲਟ' ਦੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਤ ਬੈਠਦੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ; ਕਿਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਰਨ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੋਲੀ ਬਦਲੇ ਗੋਲੀ ਲਫਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸਨ। ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਸੁਰਖੀ ਸੀ- "ਰਿਬੇਰੋ ਦੇ ਸਟੇਂਡ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਬੇਚੈਨ।" ਮੇਰੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵਲੋਂ ਹੋਈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜੱਜ ਸੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਆਪੇ ਬਣਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ। ਜੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਕੋਲ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਵੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਟੇਟ ਟੈਰਰਿਜ਼ਮ ਹੈ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੈਂਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਰੀਵਿਊ ਕਰੇ ਤੇ ਦੱਸੇ ਕਿ ਬੇਕਸੂਰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ। ਬੈਂਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸਿੱਖ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਉਪਰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮੁੜ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਲਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ 'ਬੁੱਲਟ ਫਾਰ ਬੁੱਲਟ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ! ਮੈਂ ਬਥੇਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਬੋਲ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨਹੀਂ।

(ਚੱਲਦਾ)

ਕਹਾਣੀ

ਨਿੱਕੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦੀਬ ਇਕਬਾਲ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਬਾਪ-ਬੇਟੀ ਦੀ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ 'ਨਿੱਕੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ' ਉਸਾਰੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਜਿੰਨੀ ਸਾਧਾਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਹੈ। ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਲਈ ਫਿਕਰ ਤੋਂ ਭਲਾ ਕੌਣ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਫਿਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ? ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ, ਪਾਠਕ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਉਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬਗਦਾਦ ਉਤੇ ਬਾਰੂਦ ਡਿਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਇਕਬਾਲ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਟੋਰਾਂਟੋ
ਫੋਨ: 905-792-7357

ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਵਖ਼ਤੇ ਉਠਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅੱਠਵੀਂ ਵਾਲੀ ਟੀਚਰ ਮਿਜ਼ ਹਾਲੈਂਡ ਨੇ ਬੱਜੀ ਬਰਡਜ਼ (ਨਿੱਕ-ਅਕਾਰੀ ਤੋਤਿਆਂ) ਦਾ ਜੋੜਾ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਵੇਲ਼ੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿੱਠਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਿਰ ਗਏ ਖੰਭਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣੈਂ, ਕਿੰਨੂੰ ਅਤੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿੱਲੀ ਲੀਰ ਨਾਲ ਰਗੜ-ਰਗੜ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨੈਂ। ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਰਾਂ 'ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਲਟਕਾਈ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਪਿਆਲੀ ਨੂੰ ਤੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ ਉਤੇ ਰੱਖੀ ਬਰਡ-ਫ਼ੀਡ ਵਾਲੀ ਕੌਲੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਟੋਲ ਨਾਲ ਧੋਣੈਂ: ਇਨਫ਼ੈਕਸ਼ਨ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਰਤਨਾਂ 'ਚੋਂ ਈ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਜਰੇ ਅੰਦਰ ਲਟਕਾਏ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਉਪਰ ਬੱਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੀਆਂ ਚੁੰਝਾਂ ਕਾਰਨ ਜਿਹੜਾ ਮੁਆਦ (ਤਰਲ ਰਸ) ਨਿੱਕਲ਼ਦੈ, ਉਹ ਜੇ ਸਾਫ਼ ਨਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕ ਉਭਰ ਆਉਂਦੈ ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦੈ।

ਮੰਮੀ ਜੀ, ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਮਿਜ਼ ਹਾਲੈਂਡ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰੋ ਕਿਸੇ ਦਿਨ; ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੱਜੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ ਕਿੰਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਆਥਣੇ; ਜੀ ਪਰਚਿਆ ਰਹਿੰਦੈ ਏਹਦਾ!

ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਏ ਬੱਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਕਿੰਨੂੰ ਆਖ ਰਹੀ ਸੀ: ਮੰਮੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਦੀਏ, ਮਿਜ਼ ਹਾਲੈਂਡ ਨੂੰ!

ਹੈਂਅ? ਮੰਮੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਚਾਹ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਡਗਮਗਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚੋਂ ਸੰਘਣੀ ਨਮੀ ਸਿੰਮਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਾਲ਼ੇ ਈ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆਂ ਸਵੇਰੇ-ਆਥਣੇ! ਉਹ ਢਿਲ਼ਕੇ ਹੋਏ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਫੇਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਰੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਆਂ; ਪਿੰਜਰੇ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਦੀ ਆਂ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਲਕ ਦੇ ਪੱਤੇ ਖੁਆਉਂਦੀ ਆਂ ਬੈਕਯਾਰਡ 'ਚੋਂ ਤੋੜ ਕੇ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਣੇ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਆਂ।

ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਦੀ ਈ ਆਂ ਹਰ ਰੋਜ਼।

ਪਰ... ਤੇ ਕਿੰਨੂੰ ਦਾ ਸਿਰ ਖੱਬੇ-ਸੱਜੇ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ 'ਪਰ...' ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਹੋਈ ਮੰਮੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਗੇੜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਝਾਕਣ ਲੱਗੀ ਸੀ: ਦਿਲ ਭਰ ਗਿਆ ਬੱਜੀਆਂ ਤੋਂ ਐਡੀ ਛੇਤੀ, ਕਿੰਨੂੰ?

ਦਿਲ ਨੀ ਭਰਿਆ, ਮਾਮ!

ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਫ਼ਿਰ ਦਸਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਈ?

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਲਿਜਾਂਦੀ ਆਂ ਮਾਮ, ਇਹ ਤਾਂ 'ਫ਼ੁਰਕ' ਦੇਣੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਐ, ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਫਸਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਐ ਤਾਰਾਂ 'ਚ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ ਹੋਵਾਂ!

ਅੱਛਾ? ਮੰਮੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਲਮਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕਰਨਾ ਵੀ ਠੀਕ ਨੀ ਲਗਦਾ, ਕਿੰਨੂੰ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਐ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ਼ 'ਚ, ਮਾਮ!

ਮੰਮੀ ਨੇ ਚਾਹ ਦੀ ਘੁੱਟ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲਈਆਂ ਸਨ।

ਇਹ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਇਕੱਲੇ ਈ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਐ, ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ 'ਚ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਨੂੰ ਐਥੇ ਲੈ ਆਇਆ ਕਰੋ, ਫ਼ੈਮਿਲੀ ਰੂਮ 'ਚ। ਔਥੇ ਟੀ ਵੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਰੱਖ ਦਿਆ ਕਰੋ ਪਿੰਜਰੇ ਨੂੰ ਤੇ ਹਲਕੇ ਹਲਕੇ ਮਿਊਜ਼ਕ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਚੈਨਲ ਲਾ ਦਿਆ ਕਰੋ।

ਛੇ ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਬੱਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਬੈਡਰੂਮ 'ਚ ਆਇਆਂ, ਤੇ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ: ਸਕੂਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ, ਕਿੰਨੂੰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਘਰ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀ, ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ 'ਚ ਟੀ ਵੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਟਿਕਾਏ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ ਕਿਚਰ-ਕੂੰ, ਕਿਚਰ-ਕੂੰ ਤੇ ਚਿਰੜ-ਚਿਰੜ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਮੱਚ ਉਠਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਨਿਆਣੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਤੂੰਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਉਪਰ ਚਮਚੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਮੈਲ ਆ ਜਾਂਦੀ ਐ ਅੰਦਰ ਵੜਦੀ ਦੀ, ਤੇਜ਼-ਕਦਮੀਂ ਫ਼ੈਮਿਲੀ ਰੂਮ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਿੰਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦੀ।

ਫ਼ੈਮਿਲੀ ਰੂਮ 'ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬੈਕਪੈਕ ਸੋਫ਼ੇ ਉਪਰ ਸੁੱਟਦੀ, ਦੋਵੇਂ ਬੱਜੀ ਚਿਕਣ-ਚਿਕਣ, ਗਟੂੰ-ਗਟੂੰ ਨਾਲ ਪਿੰਜਰੇ ਨੂੰ ਹਿੱਲਣ ਲਾ ਦਿੰਦੇ: ਉਹ ਕਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੀ ਐਸ ਕੰਧ ਵੱਲੀਂ ਉਡਦੇ ਤੇ ਕਦੀ ਔਸ ਵੱਲੀਂ। ਅਗਲੇ ਪਲੀਂ ਉਹ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ ਟੰਗੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਉਪਰ ਚੁੰਝਾਂ ਘਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਖੰਭ ਫੜਕਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਡੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਤਾਰਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ; ਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ ਵੱਲ ਨੂੰ; ਤੇ ਫਰਸ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵੱਲ ਨੂੰ- ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ।

'ਓ ਮਾਈ ਬੇਬੀਜ਼' ਆਖ ਕੇ ਕਿੰਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵੇਂ ਪੰਛੀ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ, ਲਗਾਤਾਰ ਖੰਭ ਫ਼ੜਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਹ਼ਲੀ ਕਾਹ਼ਲੀ ਧੌਣਾਂ ਤੇ ਚੁੰਝਾਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇ-ਸੱਜੇ, ਉਪਰ-ਨੀਚੇ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਭੁੜਕਦੇ ਹੋਏ, ਜੀਕਣ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹੋਵਣ।

ਰਿਲੈਕਸ, ਮਾਈ ਬੇਬੀਜ਼; ਰਿਲੈਕਸ ਨਾਓ! ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਿੱਖੀਆਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ। ਚੁੱਪ ਕਰਜੋ ਹੁਣ! ਓ ਕੇ? ਉਹ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਦੰਦ ਕਿਰਚਦੀ।

ਫ਼ਿਰ ਉਹ ਪਿੰਜਰੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੈਡਰੂਮ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ। ਪਿੰਜਰੇ ਨੂੰ ਟੇਬਲ ਉਪਰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਲੂਪ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਦੀ: ਦੋਵੇਂ ਬੱਜੀ ਛਾ਼ਲ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿੰਨੂੰ ਦੀਆਂ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਉਂਗ਼ਲਾਂ ਉਪਰ ਜਾ ਬੈਠਦੇ। ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਜਾ ਕੇ, 'ਓ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ! ਓ ਮੇਰੇ ਮਿਠੂ' ਗੁਣ-ਗੁਣਾਉਂਦੀ। ਦੋਵੇਂ ਪੰਛੀ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁੰਝਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ। ਕਿੰਨੂੰ ਦੀ 'ਮੂਅਚ, ਮੂਅਚ' ਸੁਣ ਕੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਕਿੰਨੂੰ ਦੀਆਂ ਕਲ਼ਾਈਆਂ ਵੱਲ ਛਾ਼ਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਚਰ-ਕਿਚਰ, ਚੁਰੜ-ਚੁਰੜ 'ਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

ਬੀਤੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੋਮਵਰਕ ਡਾਈਨਿੰਗ ਟੇਬਲ ਉਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਟਡੀ-ਡੈਸਕ ਆਪਣੇ ਬੈਡਰੂਮ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਡੈਡੀ ਨੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਚਾਰ-ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਪਰਤਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਹੀ ਭੇੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਡੈਡੀ ਆਪਣੇ ਬੈਡ ਰੂਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਕਿੰਨੂੰ ਵਾਸ਼ਰੂਮ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਬੂਹਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦੀ। ਡੈਡੀ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਮੇਲ ਕਿਤੇ ਹੋ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 'ਹਾਏ ਡੈਡ' ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਪੌੜੀਆ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿੰਨੂੰ ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਡੰਡੇ ਉਪਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਘਰ 'ਚ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸਭ ਹੁਣ ਨਾ਼ਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਸੀ: ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਪਿਛਾੜੀ ਬੈਠੇ ਡੈਡ ਹੁਣ ਵਾਂਙੂੰ ਹੀ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਉਦਾ਼ਲੇ ਲਪੇਟਦੇ। ਸਵਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਆਰਡਰ ਮਗਰੋਂ ਮਿ਼ਲਦਾ, ਗੀਅਰ ਸ਼ਾਫ਼ਟ ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਪਹਿਲਾਂ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਈਵੇ ਉਪਰ ਭੁੱਖੀ ਮੱਛੀ ਵਾਂਗ ਕਦੇ ਸੱਜੀ ਲੇਨ 'ਚ ਤੇ ਕਦੀ ਖੱਬੀ 'ਚ ਝਕਾਨੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਡੈਡੀ ਦੀ ਟੈਕਸੀ, ਮਾਰੋ-ਮਾਰ ਭਜਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ-ਖਿੱਚ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਧਕਦੀ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ਾਮੀ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਧੀਮੀ ਚਾਲ 'ਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ-ਟਿਕਾਣੇ ਦੇ ਐਨ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ, ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਵਾਂਙੂੰ।

ਗੱਡੀ 'ਚੋਂ ਉਤਰਨ ਸਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਹ਼ਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ੈਮਿਲੀ ਰੂਮ ਵਿਚ, ਜੱਤ਼ਲ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੀ ਕਿੰਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਲਈ, ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿੱਜ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਥਮਲੇ ਉਪਰ ਜੜੇ ਕੀ-ਹੋਲਡਰ ਉਤੇ ਟੰਗ ਕੇ, ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ 'ਚ ਸੋਫ਼ੇ ਉਪਰ ਜਾ ਬੈਠਦੇ।

'ਹਾਏ, ਡੈਡ' ਆਖ ਕੇ ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਾਲੜਾ ਜਿਹਾ ਅੰਗੂਠਾ ਟੀ ਵੀ ਰੀਮੋਟ ਦੇ 'ਪਾਵਰ ਆਫ਼' ਬਟਨ ਉਪਰ ਦਬਾ ਦਿੰਦੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਉਹ ਉਸੇ ਜੱਤ਼ਲ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਖਿਚਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ: ਹਾਏ, ਮਾਈ ਟਾਮੀ! ਆਰ ਯੂ ਹੰਗਰੀ, ਸਵੀਟੀ? ਫ਼ਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਠੋਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਪਰੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਹਿਲਾ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ 'ਹਾਂ' ਅਖਵਾ ਲਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੈਨੂੰ ਹੱਡੀਆਂ ਨੀ ਮਿਲਣੀਆਂ, ਟਾਮੀ! ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗ਼ਲ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਧੀ ਕਰ ਕੇ ਜੱਤ਼ਲ ਨੂੰ ਤਾੜਨ ਲੱਗੀ। ਮੀਟ ਨੀ ਖਾਈਦਾ! ਓ ਕੇ?

ਹੁਣ ਉਹ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਬੂਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਥਪੇੜਨ ਲੱਗੀ, ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜੱਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ-ਪਤਲੀਆਂ ਉਂਗ਼ਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਘੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਫ਼ਿਰ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲਟਕਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਆਈ ਵਾਨ ਅ ਰੀਅਲ ਡਾਗੀ, ਡੈਡ!

ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾ ਵੀ ਸੱਚੀਂ-ਮੁੱਚੀਂ ਦਾ ਈ ਲਗਦੈ, ਕਿੰਨੂੰ! ਡੈਡੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਉਪਰ ਉਂਗ਼ਲਾਂ ਫੇਰਦੇ ਬੋਲੇ। ਪਤਾ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਐਸ ਡਾਗੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ?

ਨਹੀਂ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਸੱਜੇ ਝਟਕਿਆ।

ਲੈ ਸੁਣ ਲੈ ਫ਼ੇ, ਡੈਡੀ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰਦਿਆਂ ਬੋਲੇ। ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਕਿਚਨ 'ਚ ਆਇਆ, ਕਿੰਨੂੰ। ਥਰਮੋਸ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਸਿੰਕ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਐਧਰ ਫ਼ੈਮਿਲੀ ਰੂਮ ਵੱਲ ਝਾਕਿਆ ਤਾਂ ਹਾ ਤੇਰਾ ਜੱਤ਼ਲ ਸੋਫ਼ੇ ਦੀ ਲਵ ਸੀਟ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਇਹਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਤ੍ਰਭਕ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਪਈ ਆਹ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਂਦਾ? ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆ ਵੜਿਆ ਆਪਣੇ ਘਰ! ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੋਫ਼ੇ ਉਪਰ ਕਿਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ? ਤੇਰੀ ਮੰਮੀ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿੱਕ਼ਲ ਗਿਆ: ਕਹਿੰਦੀ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖੋ ਜ਼ਰਾ!

ਪਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ ਪਈ ਜੀਂਦਾ ਕੁੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਡੈਡ, ਕਿੰਨੂੰ ਜੱਤ਼ਲ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉਪਰ ਪੋਲੀਆਂ ਪੋਲੀਆਂ ਮੁੱਕੀਆਂ ਮਾਰਦਿਆਂ ਬੋਲੀ। ਬੈਕਯਾਰਡ 'ਚ ਦੌੜ ਕੇ ਗੇਂਦ ਚੁੱਕਣ ਜਾਵੇ ਗਗਨ ਤੇ ਰਮਨ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਙੂੰ।

ਜੱਤ਼ਲ ਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਉਪਰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਉਹ ਡੈਡੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿਸਕ ਗਈ ਸੀ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਡੈਡੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡੈਡੀ ਨੇ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਗ਼ਲ ਉਦਾ਼ਲੇ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਵਗ਼ਲ ਲਈ, ਪਰ ਕਿੰਨੂੰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਇੱਕ ਦਮ ਪਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ।

ਥੋਨੂੰ ਗੱਲ ਕਹਾਂ ਇੱਕ, ਡੈਡ? ਉਹ ਨੱਕ ਨੂੰ ਸੁੰਗੇੜ ਕੇ ਬੋਲੀ ਸੀ।

ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿੰਨੂੰਆਂ!

ਕੰਮ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਵਰ ਲਿਆ ਕਰੋ!

ਪਰ ਅੰਦਰ ਵੜਨ ਸਾਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਐਂ, ਕਿੰਨੂੰ?

ਬੋਅ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਈ, ਡੈਡ!

ਸ਼ਰਾਬੀ ਢੋਈਦੇ ਐ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ 'ਚੋਂ, ਕਿੰਨੂੰ! ਡੈਡੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ ਵੱਲੀਂ ਗੇੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਮੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁੰਘਿਆ। ਸਾ਼ਲੇ ਬੈਠਣ ਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਡੱਬੀ ਤੇ ਲਾਈਟਰ ਕੱਢਦੇ ਐ!

ਕਿੰਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਉਪਰ ਪਏ ਜੱਤ਼ਲ ਵੱਲ ਝਾਕਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ।

ਦੇਖ ਲੋ, ਡੈਡ, ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਕੁੱਤੇ ਬਿੱਲੀਆਂ ਈ ਸਿਆਣੇ ਐਂ: ਗਗਨ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਬੱਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਰਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਐ... ਹਿਊਮਨਜ਼ ਕਿਉਂ ਨੀ ਹਟਦੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਪੀਣੋਂ ਡੈਡ?

ਡੈਡੀ ਹੁਣ ਆਪਣੀਆਂ ਜੁਰਾਬਾਂ ਉਤਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ।

ਕਿੰਨੂੰ ਨੇ ਜੱਤ਼ਲ ਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਤੋਂ ਉਠਾਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਲਿਆ।

ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਉਠਦੇ ਹੁੰਨੇ ਐਂ, ਡੈਡੀ?

ਪਗੜੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ-ਟੇਬਲ ਉਪਰ ਧਰਦਿਆਂ ਡੈਡੀ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ: ਇਹ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਕਿੰਨੂੰ ਹਰ ਚੌਥੇ ਕੁ ਦਿਨ ਈ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੀ ਐਂ!

ਵਿੰਟਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮਰ, ਕਿੰਨੂੰ; ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੜਕਸਾਰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਚਾਹ ਦੀ ਪਤੀਲੀ ਸਟੋਵ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੰਨਾਂ, ਤੇ ਥਰਮੋਸ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਟਰੇਅ 'ਚੋਂ ਉਠਾ਼ਲ ਕੇ ਸਟੋਵ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੰਨਾਂ!

ਆਪਣੀ ਉਬਾਸੀ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗ਼ਲਾਂ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਝੱਲ ਕੇ ਡੈਡੀ ਅਗਾੜੀ ਭੰਨਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ।

ਐਨੀ ਸਵਖ਼ਤੇ, ਡੈਡ?

ਚਾਰ ਵਜੇ ਆਡਰ ਚੁੱਕਣਾ ਹੁੰਦੈ, ਕਿਰਨਪਾਲ ਜੀ! ਪੱਕਾ ਰਨ ਐ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦਾ!

ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਟੂਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜੱਤ਼ਲ ਨੂੰ ਕੁਤਕੁਤਾੜੀਆਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ।

ਕਿੰਨੇ ਡਾਲਰ ਬਣ'ਗੇ ਅੱਜ, ਡੈਡ? ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਬੋਲ ਉਠੀ ਸੀ।

ਜਿੰਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕਲ੍ਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੰਦਰਾਂ ਜੋੜ ਲਾ!

ਪਤਾ ਕੀ, ਡੈਡੀ ਜੀ?

ਦੱਸੋ ਜੀ, ਕਿੰਨੂੰ ਜੀ!

ਅੱਜ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪਤਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੀਤਾ?

ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤ ਤਾਂ ਨੀ ਕਰ'ਤੀ ਟੀਚਰ ਨਾ਼ਲ? ਡੈਡੀ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਉਪਰਲੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਸੁੰਗੇੜ ਕੇ, ਟੇਢੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕਿੰਨੂੰ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ।

ਨੋਅਪ! ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਗੇੜਨ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਜਾਂ ਫ਼ਿਰ... ਅਵਾਰਡ ਜਿੱਤਿਆ ਹੋਊ!

ਨੋਅਪ!

ਹੋਰ ਫ਼ਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸਕੂਲ 'ਚ ਤੁਸੀਂ?

ਝੰਡੇ ਬਣਾਏ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ!

ਝੰਡੇ?

ਹਾਂ, ਡੈਡ, ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ!

ਅੱਛਾ? ਡੈਡੀ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ-ਟੇਬਲ ਉਪਰ ਪਏ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਉਠਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਤਾ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਡੈਡ?

ਦੱਸੋ ਜੀ? ਡੈਡੀ, ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀਆਂ ਹੈਡਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਗੇੜਦਿਆਂ ਬੋਲੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਿਕਚਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ, ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ!

ਸੱਚੀਂ, ਕਿੰਨੂੰ?

ਹਾਂ, ਡੈਡ, ਤੁਹਾਡੀ ਪਿਕਚਰ!

ਵਾਹ ਓ ਤੇਰੇ, ਕਿੰਨੂੰਆਂ!

ਹੋਰ ਪਤਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਮੈਂ, ਡੈਡ?

ਉਹ ਵੀ ਦਸ ਦਿਓ ਜੀ!

ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ'ਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ!

ਸੱਚੀਂ, ਕਿੰਨੂੰ?

ਤੇ ਹੱਥ 'ਚ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤਾ ਕੀ ਫੜਾ'ਤਾ?

ਤੂੰ ਫੜਾਇਆ ਹੋਊ... ਫੜਾਇਆ ਹੋਊ... ਪਤਾ ਨੀ, ਕਿੰਨੂੰ, ਕੀ ਫੜਾ'ਤਾ ਹੋਊ!

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜਾ'ਤਾ ਤਿਰੰਗਾ ਝੰਡਾ!

ਤਿਰੰਗਾ? ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ, ਕਮਲੀਏ, ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਜੰਮੀ ਐਂ!

ਪਰ ਮੈਂ ਇੰਡੀਅਨ ਵੀ ਆਂ ਡੈਡ, ਇੰਡੀਅਨ!

ਡੈਡੀ ਨੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਸਫ਼ਾ ਪਲਟ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮਿਜ਼ ਹਾਲੈਂਡ ਨੇ ਪਤਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਡੈਡ?
ਗੁੱਸੇ ਹੋਗੀ ਹੋਊ, ਹੋਰ ਕੀ!
ਨਾਅ!
ਡੈਡੀ ਨੈਪਕਿਨ ਨਾਲ ਐਨਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।
ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਊ ਦੋਬਾਰਾ ਬਣਾ ਇਕੱਲੇ ਭੰਡੇ ਦੀ ਪਿਕਚਰ!
ਉਹ ਪਿਕਚਰ ਉਹਨੇ ਚਾਕ-ਬੋਰਡ ਉਪਰ ਚਿਪਕਾ'ਤੀ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਹਵਾ ਭਰ ਗਈ ਸੀ।
ਵਾਹ ਬਈ ਵਾਹ!
ਫੇਰ ਪਤਾ ਕੀ ਕਿਹਾ ਮਿਸ ਹਾਲੈਂਡ ਨੇ?
ਉਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿਓ ਜੀ!
ਕਹਿੰਦੀ, 'ਦ ਫ਼ਨੀਐਸਟ ਪਿਕਚਰ, ਐਂਡ ਵੈਰੀ ਆਰਟਿਸਟਿਕ!'
ਤੂੰ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਰਟਿਸਟ ਬਣਗੀ, ਕਿੰਨੂੰਆਂ?
ਹੋਰ ਦੱਸਾਂ, ਡੈਡ?
ਉਹ ਵੀ ਦੱਸ ਲਾ ਹੁਣ ਲਗਦੇ ਹੱਥ!
ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕਲਾਸ ਨੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣੈ!
ਅੱਛਾ? ਡੈਡੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਛਪੇ ਸੇਲ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਭੇ ਹੋਏ ਸਨ, "ਸ਼ਾਨੇ-ਦਰਬਾਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਇੱਕ ਪੌਂਡ ਮੱਛੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੌਂਡ ਮੁਫ਼ਤ ਲਵੋ!"
ਪਤੈ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣੈ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਡੈਡ?
ਤੂੰ ਈ ਦੱਸ ਦੇ ਕਿੰਨੂੰ! ਡੈਡੀ ਆਪਣੇ ਢਿਲਕੇ ਹੋਏ ਜੂੜੇ ਨੂੰ ਗੰਢ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ।
ਕੱਲ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕਲਾਸ ਨੇ ਜਾਣੈ... ਜ਼ੂ ਦੇਖਣ! ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਪੰਛੀ ਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਓਥੇ!
ਹੈਂ? ਅਖ਼ਬਾਰ ਤੋਂ ਨਿਗਾਹ ਪੱਟ ਕੇ ਡੈਡ, ਐਨਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਕਿੰਨੂੰ ਵੱਲੀਂ ਝਾਕਣ ਲੱਗੇ। ਮੱਛੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜ਼ੂ 'ਚ, ਕਿੰਨੂੰ?
ਹਾਂ, ਡੈਡ! ਯੂ ਨੋ ਡਾਲਫ਼ਿਨ? ਕਿੰਨੂੰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾ ਕੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਐ, ਡੈਡ!
ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਪਾਣੀ 'ਚੋਂ ਉਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜੰਪ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ?
ਹਾਂ, ਡੈਡ, ਕਿੰਨੂੰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਆਪਣੀ ਬੂਥੀ ਉਤੇ ਬਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਘੁੰਮਾ ਲੈਂਦੀ ਐ!
ਫੇਰ ਨੀ ਮੈਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ੂ 'ਚ, ਕਿੰਨੂੰ! ਡੈਡੀ ਦਾ ਸਿਰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਗਿੜਿਆ। ਨਾਟ ਐਟ ਆਲ!
ਕਿਉਂ, ਡੈਡ? ਜੱਤਲ ਕੁੱਤਾ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਫ਼ਰਸ਼ ਉਪਰ ਜਾ ਡਿੱਗਾ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਨੀ ਜਾਣ ਦੇਣਾ?
ਤੂੰ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਣੈ ਡਾਲਫ਼ਿਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ!
ਵੱਟ੍ਹ, ਡੈਡ? ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਭਰਵੱਟੇ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਰੋਣ ਕਿਉਂ ਲੱਗਜੂੰ ਮੈਂ?
ਯਾਦ ਐ ਤੈਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਹਾਲੇ ਕਿੰਡਰਗਾਰਡਨ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ?
ਡੈਡੀ ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਦਾਹੜੀ ਦੀ ਗੁੱਟੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ ਸੀ।
ਥੋੜਾ, ਥੋੜਾ ਯਾਦ ਐ ਡੈਡੀ! ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਫੈਲ ਗਏ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਾਰਕ 'ਚ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਡਕਸ (ਬੱਤਖਾਂ) ਦਿਖਾਉਣ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੈਡ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਖਵਾਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ!
ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਟੀ ਵੀ ਉਤੇ ਇੱਕ ਐਡ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕਿੰਨੂ: ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਡਾਲਫ਼ਿਨ, ਤਕੜੇ ਸੂਰ ਜਿੱਡੀ! ਆਪਣੀ ਚੁੰਝ ਨੂੰ ਪਾਣੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਪਰ ਨੂੰ ਉਛਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।
ਓ ਹਾਂ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਚ ਪੋਸਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਉਠੇ ਸਨ।
ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਈ ਤੂੰ ਉਚੀ ਉਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਕਿੰਨੂੰ! ਯਾਦ ਹੋਣੈ ਤੈਨੂੰ!
ਹਾਂ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇੱਕ ਦਮ ਢਿਲਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਡਾਲਫ਼ਿਨ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲਵਕੜੀ 'ਚ ਲੈ ਲਵਾਂ! ਪੂਅਰ ਡਾਲਫ਼ਿਨ!
ਕਿੰਨੂੰ ਨੇ ਜੱਤਲ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ।
ਮੈਂ ਥੋਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣੀ ਆ, ਡੈਡ!
ਬੱਸ ਇੱਕ ਈ ਪੁੱਛੀਂ ਕਿੰਨੂੰ!
ਕਿਉਂ ਡੈਡ?
ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਤੇਰਾ ਕੋਟਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਐ ਕਿੰਨੂੰ! ਬਾਕੀ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ! ਓ ਕੇ?
ਓ ਕੇ, ਇੱਕ ਈ ਪੁਛਦੀ ਆਂ: ਥੋਨੂੰ ਪਤੈ ਵਿੰਟਰ 'ਚ ਸਨੋਅ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਐ?
ਉਹ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਆ ਹਰ ਸਾਲ ਈ!
ਪਤਾ ਕਿੰਨੀ ਠੰਢ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਡੈਡ? ਕਿੰਨੂੰ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਬੁਲ੍ਹ ਲਮਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਆਈਸ ਜੰਮਗੀ ਸੀ ਮੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਪਿਛਲੀ ਵਿੰਟਰ 'ਚ!
ਪਰ ਠੰਢ ਬਾਰੇ ਹੁਣੇ ਈ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਜਾਨੀਂ ਐਂ, ਕਿੰਨੂੰ?
ਠੰਢ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਰਡਜ਼ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੇ ਐ, ਡੈਡ!
ਅੱਛਾ?
ਜਦੋਂ ਫ਼ਰੀਜ਼ਿੰਗ ਰੇਨ ਪੈਂਦੀ ਐ, ਡੈਡ...!
ਹਾਂ ਕਿੰਨੂੰ, ਫ਼ਰੀਜ਼ਿੰਗ ਰੇਨ! ਡੈਡੀ ਨੇ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਵਾਕ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਦੀ ਵੈਰਨ! ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਈਸ... ਟਾਹਣੀਆਂ ਉਦਾਲੇ ਖੰਭਿਆਂ ਉਦਾਲੇ ਆਈਸ ਦੀ ਤਹਿ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਮੋਟਾ ਲੇਪ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ!
ਆਈਸ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਰਡਜ਼ ਦੇ ਆਹਲਣਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੋਊ, ਡੈਡ?
ਕਿਸੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਨੀ ਕਰਦੀ ਆਈਸ ਕਿੰਨੂੰ!
ਠਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਵਿੰਟਰ 'ਚ ਵਿਚਾਰੇ ਪੰਛੀ, ਸੀਤ ਹਵਾ ਦੇ ਫਰਾਟਿਆਂ 'ਚ!
ਸ਼ਾਇਦ!
ਸ਼ਾਇਦ ਨੀ, ਡੈਅਡ; ਸੱਚੀਂ ਠਰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਵਿਚਾਰੇ! ਕਿੰਨੂੰ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਵਾਂਙੂ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਐ ਡੈਡ!
ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸੱਚੀ ਐ ਕਿੰਨੂੰ!
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਠਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ! ਪੂਅਰ ਬਰਡਜ਼!
ਪਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇੰਝ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਡੈਡੀ ਹੁਣ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪਰਤਦੇ; ਥਰਮੋਸ ਬੋਤਲ ਸਮੇਤ ਕਿਚਨ ਸਿੰਕ ਵੱਲੀਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ੈਮਿਲੀ ਰੂਮ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹ ਫੇਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਮਕਵਾਂ ਹਉਕਾ, ਫੈਮਿਲੀ ਰੂਮ ਦੀ ਸੁੰਨਸਾਨ ਵਿਚਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੀਕ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ। ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਰਲ ਵਿਚੋਂ ਝੱਜੀਆਂ ਦੀ ਚਿਰੜ-ਚਿਰੜ, ਕੁਰੜ-ਕੁਰੜ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਨ ਲਗਦੀ। ਡੈਡੀ ਥਰਮੋਸ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੂਟੀ ਹੇਠ ਕਰ ਕੇ, ਕਈ ਕਈ ਮਿੰਟ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਬੇਧਿਆਨ ਤਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ!
ਚੰਗੀ-ਭਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਸਾਲ, ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਡੈਡੀ ਹੁਣ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਾਲੇ ਸੋਫ਼ੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਟੀਚਰ ਦਾ ਰਟਨ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਆਹ ਦੇਖੋ, ਮਾਮ! ਉਹ ਰੰਗਦਾਰ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈ, ਮਿਜ਼ ਗਿਲੀਜ਼ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਮੰਮੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ।
ਮਿਜ਼ ਗਿਲੀਜ਼ ਨੇ ਨਵੀਂ ਕਾਰ ਖ਼ਰੀਦੀ ਐ, ਮਾਮ!
ਅੱਛਾਅ!
ਅੱਜ ਮੈਂ ਮਿਜ਼ ਗਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਡੈਂਡੀਲਾਇਨ ਦਾ ਫੁੱਲ ਤੋੜ ਕੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਮਾਮ!
ਓ ਹੋ, ਕਿੰਨੂੰ! ਮਾਮ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਸੁੰਗੇੜ ਕੇ ਹੱਸ ਪੈਂਦੇ। ਪਰ ਡੈਂਡੀਲਾਇਨ ਦਾ ਫੁੱਲ ਤਾਂ ਘਾਹ ਵਾਂਗੂੰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਉਗਿਆ ਹੁੰਦੈ!
ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਗੀ ਮਿਜ਼ ਗਿਲੀਜ਼, ਮਾਮ!
ਕੋਈ ਚੱਜ ਦਾ ਫੁੱਲ ਦੇਣਾ ਸੀ ਸਟੋਰੋਂ ਲਿਆ ਕੇ!
ਮਿਜ਼ ਗਿਲੀਜ਼ ਨੇ ਹੇਅਰਸਟਾਇਲ ਬਦਲ ਲਿਐ, ਮਾਮ!
ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਬਣਾ ਲਿਆ?
ਡੈਡ ਜੀ, ਕਿੰਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਡੈਡ ਵੱਲੀਂ ਗੇੜ ਲੈਂਦੀ। ਮਿਜ਼ ਗਿਲੀਜ਼ ਲਈ ਗਿਫ਼ਟ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣੈ ਮੈਂ!
ਲੈ ਆ, ਕਿੰਨੂੰ!
ਮਿਜ਼ ਗਿਲੀਜ਼ ਪਿਆਨੋ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਐ ਡੈਡ!
ਪਰ ਕਿੱਥੇ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਕਿੰਨੂੰ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ: ਆਹਾ ਈ ਟੈਕਸੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਸਵੇਰੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਵੀ! ਡੈਡੀ ਹੋਰਨ ਦੀ 'ਪੀਂ-ਪੀਂ' ਕਰਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੈਕ-ਪੈਕ (ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ) ਨੂੰ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਲਟਕਾ ਕੇ ਦੌੜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਟੈਕਸੀ ਵੱਲ ਨੂੰ! ਪਤਲੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਨਾਲ ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਤੇ ਆਖਦੀ, 'ਡੈਡੀ ਜੀ, ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਲਾ ਦਿਓ!'
ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਤਾਂ ਓਦੋਂ ਵੀ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ, ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਵਿੰਡਸ਼ੀਲਡ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਓਦੋਂ ਵੀ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ, ਡੈਡੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਕਾਲਾ-ਚਿੱਟਾ ਹਨੇਰਾ ਢੋ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿੰਨੂੰ ਫਟੇ-ਪੁਰਾਣੇ ਤੌਲੀਆਂ ਤੇ ਬੁਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਪਰੇਅ ਵਾਲੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਚ ਫੜੀ, ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਦੇ ਸੋਫ਼ੇ ਉਪਰ ਬੈਠੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਡਰਾਈਵ ਵੇਅ ਵੱਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵੱਲੀਂ ਲਮਕਾ ਕੇ ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੜਕ ਨੂੰ ਟੋਹਦੀ। ਡੈਡੀ ਜਿਓਂ ਹੀ ਟੈਕਸੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ, ਕਿੰਨੂੰ ਝੱਟ-ਪੱਟ ਡਰਾਈਵਰ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਉਪਰ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਐਸ਼ ਟਰੇਅ ਨੂੰ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਖਿਚਦੀ ਤੇ ਅੱਧ-ਜਲੇ ਟੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਰਬੇਜ ਬੈਗ ਵਿਚ ਝਾੜ ਦਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਪਰੇਅ ਦਾ ਫੁਰਾਟਾ ਲੀਰ ਉਤੇ ਮਾਰਦੀ ਤੇ ਐਸ਼ ਟਰੇਅ 'ਚ ਜੰਮੀ ਸੁਆਹ ਦੀ ਐਸੀ-ਤੈਸੀ ਫੇਰਨ ਲਗਦੀ।
ਪਰ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ 'ਚ ਆ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿਜ਼ ਹਾਲੈਂਡ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ: ਟੈਕਸੀ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਵਾਲੀ ਸਵੇਰ, ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਘਰ ਅਪੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਲਾਜ਼ਿਟ ਵਿਚੋਂ ਨੱਕ ਉਪਰ ਲਪੇਟਣ ਲਈ ਸਕਾਰਫ਼ ਲੱਭਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉਪਰ ਰਬੜ ਦੇ ਦਸਤਾਨੇ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ, ਐਸ਼ ਟਰੇਅ ਨੂੰ ਕਾਰ ਦੇ ਡੈਸ਼ਬੋਰਡ 'ਚੋਂ ਖਿਚਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਤੇ ਮੁਹਰਲੀ ਉਂਗਲ 'ਚ ਪਕੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੀਕਰ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਚੂਹਾ ਪਕੜਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਸੁੰਗੇੜ ਲੈਂਦੀ: ਯੱਕ! ਉਹ ਘੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਵਰਾਛਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦੀ।
ਅੱਠਵੀਂ 'ਚ ਕਾਹਦੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਉਸ ਦੀ ਜੀਭ ਉਪਰ ਸਵਾਲ ਹੀ ਸਵਾਲ ਉਗ ਆਏ ਸਨ: ਡੈਡ! ਪਤੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਲਕੋਹਲ ਕਿੰਨੀ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਸਿਹਤ ਲਈ? ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਡੈਡੀ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਗਲਾਸੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਲਿਵਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਐ! ਕਿਡਨੀਆਂ ਨੂੰ ਡੈਮੇਜ ਕਰ ਸੁਟਦੀ ਐ!
ਡੈਡ ਆਖਦੇ: ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੋ ਗਲਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਨੀਂਦ ਚੰਗੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਕਿੰਨੂੰ!
ਨੋ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿਚਦੀ। ਸਭ ਬਹਾਨੇ ਹਨ!
ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਮੰਮੀ ਦੇ ਵਾਸ਼ਰੂਮ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਸੁੰਗੇੜ ਲੈਂਦੀ: ਪਾਣੀ ਵੇਸਟ ਹੋ ਰਿਹੈ, ਮਾਮ! ਦੰਦਾਂ ਉਪਰ ਬੁਰਸ਼ ਘਸਾਉਣ ਵੇਲੇ ਟੂਟੀ ਬੰਦ ਕਿਉਂ ਨੀਂ ਕਰਦੇ ਤੁਸੀਂ?
ਇੱਕ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸੀ: ਡੈਡੀ ਬੈਕਯਾਰਡ 'ਚ ਸਪਰੇਅ ਪੰਪ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿੰਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਦੌੜੀ ਆਈ: ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਢਾਕਾਂ ਉਪਰ ਤੇ ਮੱਥੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚੀ ਹੋਈ!
ਐਸ ਬੋਤਲ 'ਚ ਕੀ ਐ, ਡੈਡ?
ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਐ... ਵੀਡ-ਕਿੱਲਰ! (ਨਦੀਨ-ਨਾਸ਼ਕ)
ਸਪਰੇਅ ਕਰੋਗੇ ਏਹਨੂੰ ਘਾਹ 'ਤੇ?
ਡੈਡੀ ਸਪਰੇਅ-ਪੰਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ।
ਇਹ ਸਪਰੇਅ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਈ ਪੈਣੈ, ਬੇਟੀ ਜੀ! ਮੀਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਾਹਾਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਡੈਡੀ ਨੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ।
ਨੋ ਡੈਡ! ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ!
ਕਿਉਂ ਨੀ ਕਰਨਾ, ਕਿੰਨੂੰ?
ਜ਼ਹਿਰ ਐ ਡੈਡ, ਜ਼ਹਿਰ ਏਹ ਵੀਡ-ਕਿੱਲਰ!
ਓ ਏਨੀ ਕਰੜੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨੀਂ ਹੁੰਦੀ ਇਹਦੇ 'ਚ ਕਿੰਨੂੰ, ਜਿੰਨੀ ਤੂੰ ਸਮਝਦੀ ਐਂ!
ਓ, ਡੈਅਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਗੇੜਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਵਿਚਾਰੇ ਗੰਡੋਇਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਸੁਟਦੀ ਐ ਹਾ ਵੀਡ-ਕਿੱਲਰ, ਤੇ ਤਿਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ, ਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ!
ਓ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੂੰ!
ਨੋ ਡੈਡ! ਇਹਦਾ ਅਸਰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਬੈਡ ਰੂਮ ਤੀਕ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੈ; ਮੇਰੇ ਬੱਜੀ ਵੀ ਮਰ ਸਕਦੇ ਐ ਇਸ ਨਾਲ!
ਤੇ ਫਿਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਚੰਦਰਾ ਦਿਨ: ਡੈਡੀ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ! ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਐ ਅੱਜ! ਬੱਜੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੀ ਖੇਡਦੀ ਕਿੰਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਹਟਾ ਕੇ ਈ ਹਟੂੰ, ਡੈਡ ਨੂੰ!
ਤੇ ਉਹ ਝੱਟ-ਪੱਟ ਆਪਣੇ ਬੈਡ ਰੂਮ 'ਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਪੌੜੀਆਂ ਕੋਲ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਕੀ-ਹੋਲ 'ਚ ਚਾਬੀ ਦੀ ਕੜਿੱਕ-ਕੜਿੱਕ ਹੋਈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਪਲੀਂ ਬੂਹੇ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ।
ਹਾਏ ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਪੌੜੀ ਦੇ ਸਿਖ਼ਰ ਤੋਂ ਬੋਲੀ ਸੀ।
'ਹਾਏ ਕਿੰਨੂੰ,' ਆਖ ਕੇ ਡੈਡੀ ਉਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਝਾਕੇ ਸਨ! ਖੱਬੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜੇ ਪੋਲੀਥੀਨ ਦੇ ਬੈਗ ਨੂੰ ਪੱਟ ਦੇ ਓਹਲੇ ਲੁਕਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕਿਚਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਗ ਤੁਰੇ।
ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦਗੜ ਦਗੜ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਤੇ ਠੱਕ ਠੱਕ 'ਚ ਬਦਲ ਕੇ ਡੈਡੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਚਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਹਿ ਗਈ ਸੀ।
ਕੀ ਐ ਹੈਸ ਬੈਗ 'ਚ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਤਣੇ ਹੋਏ ਭਰਵੱਟੇ ਫਰਕਣ ਲੱਗੇ ਸਨ।
'ਕੁੱਛ ਨੀ ਕਿੰਨੂੰ,' ਕਹਿ ਕੇ ਡੈਡੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਫ਼ੈਲਾ ਲਿਆ ਸੀ।
ਦੱਸੋ ਮੈਨੂੰ ਡੈਡ, ਕੀ ਐ ਹੈਸ ਬੈਗ ਵਿਚ!
ਡੈਡ ਦਾ ਲੰਮਾ ਹਉਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁੱਛੀਮੁੱਛੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
ਫੇਰ ਲਿਆਂਦਾ ਅੱਜ ਉਹੀ, ਡੈਡ? ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੰਬਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ?
ਉਏ ਕਿੰਨੂੰ, ਡੈਡ ਦਾ ਸਿਰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਘੁੰਮਿਆ ਸੀ। ਫ਼ਰਾਈਡੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖਾ ਲੈਣ ਦਿਆ ਕਰ!
ਨੋ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਝਮਕਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੀ ਜਾਨ ਹੁੰਦੀ ਐ, ਪਤੈ?
ਉਹਦੇ ਕੋਇਆਂ 'ਚ ਉਭਰ ਆਈ ਨਮੀਂ ਉਸ ਦੀ ਨੱਕ ਦੀ ਕੋਂਪਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ।
ਬੱਕਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਮਾਂਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਡੈਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਘੁੱਟੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਵੱਢ ਕੇ ਖਾਵੇ, ਫ਼ੇਰ?
ਡੈਡੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਚ ਪਕੜਿਆ ਅਖ਼ਬਾਰ ਫ਼ਰਸ਼ ਉਪਰ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ।
ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਹੀ ਆਂ ਥੋਨੂੰ, ਡੈਡ! ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਦੰਦ ਮੁੱਠੀ ਵਾਂਗਣ ਕੱਸ ਲਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੀਂ ਮੈਂ ਹਟਾਉਣਾ ਥੋਨੂੰ; ਬੱਸ ਘਰੋਂ ਦੌੜ ਜਾਣੈ ਮੈਂ!
ਸਿਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੀਕਰ ਕੱਟੇ ਵਾਲ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਝੂਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ, ਤੇ ਉਹ ਦਗੜ-ਦਗੜ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ।
ਡੈਡੀ ਨੇ ਟੀ ਵੀ ਦਾ ਬਟਨ ਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੀ ਐਨ ਐਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਟ ਲਈਆਂ। ਬਗ਼ਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਉਡਦੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਘੂੰਐਂ ਘੂੰਐਂ! ਗੜਤੜ; ਜਿਵੇਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਪਹਾੜ ਫਟ ਰਹੇ ਹੋਣ! ਗੜ-ਗੜ-ਗੜ-ਗੜ! ਫਿਰ ਫਟ ਰਹੇ ਬੰਬਾਂ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਤੇ ਧਮਾਕੇ: ਡੰਮਮ! ਡੰਮਮ! ਅੱਗੇ ਦਿਸਣ ਲੱਗੀ, ਪਿੱਠ 'ਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਛਡਦੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਇਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂੰਅੰਅੰ ਸ਼ੂੰਅੰਅੰ! ਅਗਲੇ ਪਲੀਂ, ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਉਪਰ ਦੌੜਦੇ ਹੋਏ ਮਧਰੇ ਕੱਦ ਦੇ ਹਾਥੀਆਂ ਵਰਗੇ ਟੈਂਕ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਸੇਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੂਤਰੀਆਂ ਚੁੰਝਾਂ,: ਠਾਅ! ਠਾਅ! ਠਾਅ!... ਟੀ ਵੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਗੱਤੇ ਦੇ ਫ਼ਰੇਮ 'ਚ ਖਲੋਤਾ ਕਿੰਨੂੰ ਦਾ ਪੋਰਟਰੇਟ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ। ਪੋਰਟਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟਿਕਾਇਆ ਲੱਕੜ ਦਾ ਬੱਜੀ ਕੰਬਦਾ ਕੰਬਦਾ ਹੇਠਾਂ ਫ਼ਰਸ਼ ਉਤੇ ਆ ਗਿਰਿਆ।
ਪੌੜੀਆਂ 'ਚ ਦਗੜ-ਦਗੜ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰੁੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀ।
ਡੈਅਡ! ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਘੁੱਟੇ ਹੋਏ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜੀਕਣ ਤੋਪ ਦਾ ਗੋਲਾ ਨਿੱਕਲ ਆਇਆ।
ਡੈਡ ਤ੍ਰਭਕ ਕੇ ਕਿੰਨੂੰ ਵੱਲ ਝਾਕੇ।
ਬੰਦ ਕਰੋ ਟੀ ਵੀ, ਡੈਡ! ਰਾਇਟ ਅਵੇਅ!!
ਮ... ਮੈਂ ਇਰਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਦੇਖ ਰਿਹਾਂ ਕਿੰਨੂੰ। ਲਾਈਵ ਆ ਰਹੀ ਐ!
ਥੋਨੂੰ ਪਤਾ ਨੀ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬੱਜੀ ਬਰਡ ਨੇ ਦੋ ਆਂਡੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਐ?
ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਤੇਰੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਕਿੰਨੂੰ!
ਬੰਬਾਂ ਦਾ ਤੇ ਟੈਂਕਾਂ ਦਾ ਐਨਾ ਖੜਕਾ? ਕਿੰਨੂੰ ਦੇ ਕੱਸੇ ਹੋਏ ਮੱਥੇ 'ਚੋਂ ਕਿਰਤ-ਕਿਰਤ ਕਿਰਨ ਲੱਗੀ। ਠਾਹ-ਠਾਹ! ਸਾਰਾ ਹਾਉਸ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਐ ਡੈਡ!
ਖ... ਖੜਕਾ? ਡੈਡੀ ਕਦੇ ਟੀ ਵੀ ਵੱਲੀਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿੰਨੂੰ ਵੱਲੀਂ ਝਾਕਣ ਲੱਗੇ।
ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਠਾਹ-ਠਾਹ ਸੁਣੀਂ ਜਾਨੇ ਓਂ ਤੁਸੀਂ ਟੀ ਵੀ ਉਤੇ ਡੈਡ, ਇਨ੍ਹੇ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ ਪਏ ਆਂਡਿਆਂ 'ਚ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਪਾ ਦੇਣੀਐਂ!
ਕਿੰਨੂੰ ਨੇ ਰਿਮੋਟ ਦੇ 'ਆਫ਼' ਵਾਲ਼ੇ ਬਟਨ ਉਪਰ ਅੰਗੂਠਾ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ।

ਦੁਖੁ ਦਾਰੂ ਸੁਖੁ ਰੋਗੁ ਭਇਆ

ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਓ
ਫੋਨ: 408-991-4249

ਕੋਈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਤਜ਼ਰਬਾ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਵਡੇ ਤੋਂ ਵਡੇ ਮਹਾਂ ਵਾਕ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਸੌੜੇ ਜਿਹੇ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। "ਦੂਖੁ ਦਾਰੂ ਸੁਖੁ ਰੋਗ ਭਇਆ" ਵਾਲੀ ਤੁਕ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਭ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ-ਭਗਤੀ ਲਈ ਦੁੱਖ ਦਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਖ ਇਕ ਰੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਖ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਦੁਖੀ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਾਮ ਕਮਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਰੋਗ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਟਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਮੱਨੁਖ ਸੁਖ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਅਰਥ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਸਹਿਜ ਧਾਰਨਾ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਰੋਗ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੰਪੰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਇਸ ਤੁਕ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਇਹੀ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦਵਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਸੁਖ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਰੋਗ ਦਾ ਇਲਾਜ਼ ਰੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਮਰਜ਼ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਇੰਨਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਆਧੁਨਿਕ ਡਾਕਟਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੇ ਅਪਨਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੇਚਕ ਦੇ ਜਰਮਾਂ ਦੇ ਟੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਇਸੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੱਚਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜਨ ਵਾਲੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਗਰਮ ਸੇਕ ਦੇਣ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਂਬੇ ਦੀ ਠੰਡ ਵਿਚ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਪੀਣ ਨਾਲ ਗਰਮੀ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੋਟਕਿਆਂ ਤੀਕਰ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁਚੀ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਪੱਧਤੀ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਉਸਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਇਲਾਜ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲ ਤੋਂ ਜਟਿਲ ਗੁੰਝਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸੁਲਝਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਇਕ ਸੱਚੀ ਘਟਨਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਬੰਧੇਜ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਤੇ ਸਥਾਨ ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੰਨ 2007 ਦੇ ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਮੈਂ ਪਟਿਆਲੇ ਆਪਣੀ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸਾਂ ਕਿ ਬਾਹਰ ਇਕ ਕਾਰ ਆ ਕੇ ਰੁਕੀ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਮਨੁੱਖ, ਇਕ ਔਰਤ ਤੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਉਤਰ ਕੇ ਅਗਾਹਾਂ ਵਲ ਵਧੇ। ਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਿਆ ਪਰ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਅੰਦਰ ਆ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਮਸਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੜਕੀ ਦੀ, ਕਿਸੇ ਜਨਾਨਾ ਸਮਸਿਆ ਦਾ ਹੈ, ਤਦੇ ਪਿਓ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਔਰਤ ਬੋਲੀ, "ਜੀ ਇਹ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣੀ ਐ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਕਾਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ।" "ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ਬੇਟੀ ਦਾ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। "ਜੀ, ਸਪਨਦੀਪ" ਔਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਿਆ। ਕੋਈ 17-18 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਵਲੇ ਜਿਹੇ ਰੰਗ ਤੇ ਇਕਹਿਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਸੀ ਉਹ ਜੋ ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਹੀ। ਉਸ ਦਾ ਨੱਕ ਇੰਜ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇ ਉਹ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਵੇ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੀ ਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗ ਰਹੀ। "ਪੜ੍ਹਦੀ ਐਂ, ਸਪਨਦੀਪ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। "ਕੌਨ ਸੀ ਕਲਾਸ ਮੇਂ?" ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਮਿਆਰ ਤੇ ਉਤਰ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਕੁੜੀ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਾ ਹੋਈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜਮਾਤ ਪਲੱਸ ਟੂ ਦੱਸੀ।

ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ-ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਕਾਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਵਾਰੀ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਾਰੇ ਮਾਂ-ਧੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆ ਬਾਦ ਹੀ ਦਾਗ਼ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਵਿਦਵਾਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਲ ਦੀ ਖੱਲ ਉਤਾਰਨ ਵਾਂਗ ਮਾਨਸਿਕ ਅਲਾਮਤਾਂ ਲੱਭਣ ਦਾ ਹੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਬਹੁਤਾ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੁੱਦਈ ਹਾਂ।

ਮੁਢਲੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬੋਝ ਲਗਿਆ। ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਵਾਈਆਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸਟੋਵ ਤੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਦੀ ਦਵਾਈ, ਕਪੜੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੀ ਦਵਾਈ, ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲੀ (ਧੋਬਣ) ਦੀ ਦਵਾਈ, ਕਸੀਦਾ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਦੀ ਦਵਾਈ, ਕਲਰਕ ਦੀ ਦਵਾਈ, ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੀ ਦਵਾਈ ਤੇ ਸਕੂਲ-ਗਰਲ ਦੀ ਦਵਾਈ ਆਦਿ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਤਾ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਮਾ ਚੁਕਾ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, 1986 ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਟਿਆਲਾ ਸਥਿਤ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਆਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਅੜੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਮਦਦ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਦਸੋ।" ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ, "ਇਕ ਸਾਧ ਦਾ ਜ਼ੁਕਾਮ ਤੇ ਲਤਾਂ ਦਾ ਸੋਜ਼ਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੇ ਦੇਖ ਲਈਆਂ ਹਨ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਧ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ।" ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਉਹ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਭਰਵੀਂ ਗਲੇਟ ਦਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਲਈ ਚਲਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਖਲੋ ਕੇ ਤੱਪਸਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਟੋਕਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, "ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਵਾਈ ਐਚ ਸੀ ਐਲਨ ਦੇ ਕੀ-ਨੋਟਸ ਵਿਚ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਜਾਓ ਲੱਭ ਕੇ ਦੇ ਦਿਓ।" ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਜੇ ਦੱਸ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ।" "ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰਾ ਅਸੂਲ ਨਾ ਤੁੜਵਾਓ। ਤੁਹਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਨਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਫਿਰ ਦੱਸ ਵੀ ਦਿਆਂਗਾ।"

ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ, "ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਾਰਾ 'ਐਲਨ' ਛਾਣ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਸਾਧ ਦੇ ਸੋਜੇ ਤੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਜਨਾਬ, ਸਾਧ ਤੇ ਧੋਬਣ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਤਾਂ ਖੜਦੇ ਹਨ। ਜਾਓ ਉਸ ਨੂੰ 'ਵਾਸ਼ਰ-ਵੋਮੈਨ ਰੈਮੇਡੀ' ਦਿਓ।" ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਉਠਿਆ ਤੇ ਵਿਸਮਾਦ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਸੀਪੀਆ!' ਸੀਪੀਆ ਦਵਾਈ ਦੀ ਪੋਟੈਂਸੀ ਡੂੰਘੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਰਾ-ਮੱਛੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਖੁਰਾਕ ਨਾਲ ਸਾਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ੁਕਾਮ ਤੇ ਸੋਜੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਕਈ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਮੈਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ 'ਸਕੂਲ ਗਰਲਜ਼' ਰੈਮੇਡੀ ਦੀ ਇਕ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਕੁਝ ਪਲੈਸੀਬੋ ਪੁੜੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਹਫਤੇ ਬਾਦ ਦੋਵੇਂ ਮਾਂਵਾਂ ਧੀਆਂ ਫੇਰ ਆਈਆਂ। ਮਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਲੜਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੁਸੈਲੀ ਜਿਹੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਫਾਈਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਤਕਲੀਫ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ?" ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਉਤਾਹਾਂ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਘੁਮਾ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। ਫਿਰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਬੋਲੀ, "ਜੀ ਇਹ ਬੀਮਾਰ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਇਸ ਤਕਲੀਫ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਾਅਲੁਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਠਾਕ ਸੀ?" ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। "ਬੀਮਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਸੀ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾਈ।

"ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੈਂਡੇਸਾਈਟਿਸ ਦਾ ਅਟੈਕ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਵਾਈ ਦਵਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਟਲ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦਰਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਅਟੈਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਨਾ ਲਿਜਾ ਸਕੇ। ਬੱਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਹੀ ਦਰਦ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲੈ ਕੇ ਦੇਈ ਗਏ। ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਤੀਕਰ ਬੁਖ਼ਾਰ ਤੇ ਪੀੜਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਤੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੇ। ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਰਤੀ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਫੋੜਾ ਅੰਦਰ ਫੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕੇ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਪਰ ਲੜਕੀ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਵਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕਹਿ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਹੋਸ਼ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ।" ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਤ੍ਰੀਮਤ ਦੇ ਗਲੇਡੂ ਭਰ ਆਏ। ਫਿਰ ਰੁਕ ਕੇ ਬੋਲੀ, "ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਛੱਡ ਮੈਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਅੱਗੇ ਰੋਂਦੀ ਪੂਰੇ 72 ਘੰਟੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ-ਭੁੱਖ ਸਭ ਚਲੀ ਗਈ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਸਪਨਾ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਮੈਂ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਆਏ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਨਾ ਰਹੀ।"

ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਚੁੱਪ ਹੋਈ ਮੈਂ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੋਈ ਗਲਿਆ ਸੜਿਆ ਮਾਦਾ (putrefied animal matter) ਜਾਂ ਪੀਕ ਆਦਿ ਪ੍ਰਦਾਹ ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਰੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਘਾਤਕ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤੜਫਾ ਕੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1963 ਵਿਚ ਮੈਂ ਰੂਸੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਈਵਾਨ ਤੁਰਗਨੇਵ ਦਾ ਇਕ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਬਾਦ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ 'ਪੱਥਰ ਕਾਂਬਾ' ਨਾਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ। ਇਹ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਡਾਕਟਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਖ਼ਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਖਮ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਗਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਾਂਬੇ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਘਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਨਾਵਲ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਅਕਹਿ ਪੀੜਾ ਝੇਲਦਾ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਗਲੇ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਕਈ ਪਾਠਕ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਕਈ ਹਫਤੇ ਮੰਜੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਡਾਕਟਰ ਬਣਿਆ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਇੰਜਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤੋੜ ਵਜੋਂ ਦਵਾਈ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਵਰਤ ਸਕੇ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਸਪਨਦੀਪ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਂ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਫੁੱਟ ਕੇ ਗਲੇ ਸੜੇ ਪਦਾਰਥ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਫਰਕ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਹਰੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਗਏ, ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਫਾਈਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪ' ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਦਵਾਈ ਦੀ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪੋਟੈਂਸੀ ਦੀ ਇਕ ਖੁਰਾਕ ਦਿਤੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਮੋਟੀ ਤਕਲੀਫ ਆਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ।

ਸਹੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਦ ਮਾਂ, ਬੇਟੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਤਿੰਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ। ਸਪਨਦੀਪ ਦੀ ਮਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, "ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਬੇਤਾਬੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਕਦੋਂ ਨੱਬੇ ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸੀਏ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬੱਚੀ ਹੁਣ ਅਸਲੋਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਬਾਦ ਇਸ ਦਾ ਸਿਰ ਦਰਦ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਮਹਾਵਾਰੀ ਆਈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਲਾਲੀ ਪਕੜ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਸਪਨਦੀਪ ਦੇ ਲਾਲਿਮਾ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮਿਲਾਪੜੀ ਮੁਸਕਾਨ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਪਲੱਸ ਟੂ (ਨਾਨ-ਮੈਡੀਕਲ) ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਕੁੜੀ ਮੀਤਾ ਦਾ ਫੋਨ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਆ ਕੇ ਉਸੇ ਦਵਾਈ ਦੀ ਉਚ ਪੋਟੈਂਸੀ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਇਸ 'ਪੀ' ਨਾਮਕ ਦਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡੱਬੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਰੇਸ ਜਿਤ ਕੇ ਆਈ ਘੋੜੀ ਵਾਂਗ ਨਿਹਾਰਿਆ। ਇਸ ਨੇ 'ਦੁੱਖ ਦਾਰੂ ਸੁਖ ਰੋਗ ਭਇਆ' ਦੇ ਮਹਾਂ ਵਾਕ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਦਾ ਵੀ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੁਕਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਂਜ ਔਸ਼ਧੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਦਵਾਈ ਹੈ 'ਘੋੜੀ' ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੋਸੋਡ ਦਵਾਈ ਦੀ ਪੋਟੈਂਸੀ ਮਰੀ ਹੋਈ ਘੋੜੀ ਦੇ ਗਲੇ ਸੜੇ ਮਾਸ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੋਟੈਂਸੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਸ ਰੂਪੀ ਪਦਾਰਥ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਇਕ ਨਿਰੋਲ ਰੋਗਨਾਸ਼ਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਇਹ ਮੱਨੁਖ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸਗੋਂ ਗਲੇ ਸੜੇ ਮਾਸ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਨੇਕ ਘਾਤਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਇਥੋਂ ਤੀਕਰ ਕਿ ਪਲੇਗ ਤੇ ਸੀਵਰ ਗੈਸ ਪੁਆਇਜਨਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਲਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਸਦਕਾ ਸਪਨਦੀਪ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ!

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਚੁੰਮਣ

ਪਹਿਲਾ ਚੁੰਮਣ ਮਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਮਮਤਾ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਇਆ।
ਲੈ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲਾ ਜਿਗਰ 'ਤੇ, ਮਮਤਾ ਘੁੱਟ ਪਿਲਾਇਆ।
ਇਸ ਚੁੰਮਣ ਦੀ ਛੋਹ ਅੱਜ ਵੀ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸੀ ਜਾਵਾਂ,
ਜਦ ਵੀ ਯਾਦ ਆਏ ਉਸ ਮਾਂ ਦੀ, ਬੁੱਕ ਬੁੱਕ ਹੰਝੂ ਵਹਾਵਾਂ।

ਇਕ ਚੁੰਮਣ ਬਾਪ ਨੇ ਮੇਰੇ, ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਟਿਕਾਇਆ,
ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਰਾਹਵਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘੀ, ਉਸ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ।
ਇਸ ਚੁੰਮਣ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਹਰ ਪਲ ਹਰ ਦਮ ਹਰ ਥਾਂ,
ਨਾ ਡਰ ਨ੍ਹੇਰੀ ਝੱਖੜ ਕੋਲੋਂ, ਮੈਂ ਚੀਰ ਸੁੱਟੇ ਕਈ ਤੂਫ਼ਾਨ।

ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਨੇ ਸਿਰ ਚੁੰਮ ਕੇ, ਦਾਨ ਚੁੰਮਣ ਦਾ ਕੀਤਾ,
ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਵਾਲਾ, ਫਰਜ਼ ਇਹ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।
ਹਰ ਔਕੜ ਵਿਚ ਬਣ ਕੇ ਰੱਖਿਅਕ, ਜੀਵਨ ਸੌਖਾ ਕੀਤਾ,
ਇਸ ਚੁੰਮਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਕੋਈ, ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਮਿਲਦਾ।

ਕਈ ਚੁੰਮਣ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦਿੱਤੇ, ਡੂੰਘੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਵਾਲੇ,
ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਸੁੰਦਰ ਜਜ਼ਬੇ, ਸਜ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਵਾਲੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੱਗ ਭਰਿਆ ਭਰਿਆ, ਕਦੇ ਨਾ 'ਕੱਲ ਮਹਿਸੂਸਾਂ,
ਹੱਸਦੀਆਂ ਵੱਸਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਇਹ ਭੈਣਾਂ, ਇਹੋ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ।

ਇਕ ਚੁੰਮਣ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਬੜਾ ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਕੇ,
ਸਵਰਗਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਦਾ ਚੁੰਮਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਧੜਕੇ।
ਇਸ ਚੁੰਮਣ ਨੇ ਛੋਹ ਬਿਨਾਂ ਹੀ, ਰੂਹ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀ ਲਾਈ,
ਬੇਹੀਆਂ ਬੇਹੀਆਂ ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਉਤੇ, ਸਰਸਰਾਹਟ ਜਿਹੀ ਆਈ।

ਇਕ ਚੁੰਮਣ ਮੇਰੇ ਦਰ 'ਤੇ ਕਰਦਾ, ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਸੱਜਦਾ,
ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਬੂਲਣ ਜੋਗੀ, ਇਨਕਾਰ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ।
ਸੁੰਨੇ ਸੁੰਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚ, ਜਦ ਕੋਈ ਹਰਕਤ ਹੁੰਦੀ,
ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਧੜਕਨ ਰੁਕਦੀ, ਮੈਂ ਬੁੱਤ ਜਿਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ।

ਕਈ ਚੁੰਮਣ ਹਨ ਝੂਠੇ ਮੂਠੇ, ਬੇਰੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਵਰਗੇ,
ਨਾ ਹੀ ਫੁੱਲ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਤਰੇ, ਬੇਸ਼ਰਮ ਦੀ ਲਾਹਣਤ ਵਰਗੇ।
ਇਹ ਚੁੰਮਣ ਹਨ ਸਸਤੇ ਚੁੰਮਣ, ਬੇਵੱਸੀਆਂ ਦੇ ਜਾਏ,
ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਲੱਖਾਂ ਚੁੰਮਣ, ਬੇਸਮਝਿਆਂ ਹੰਢਾਏ।

ਕੁਝ ਕੁ ਚੁੰਮਣ ਇੱਥੇ-ਉਥੇ, ਮਿੱਤਰ ਸਾਂਝ ਨਿਸ਼ਾਨੀ,
ਇਧਰ-ਉਧਰ ਹਵਾ 'ਚ ਉਡਦੇ, ਦੱਸਦੇ ਨਵੀਂ ਕਹਾਣੀ,
ਇਸ ਚੁੰਮਣ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਈ ਬਣਾਏ,
ਤੇਰ-ਮੇਰ ਦੀਆਂ ਤੋੜ ਕੇ ਹੱਦਾਂ, ਸਾਂਝ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਏ।

ਲੱਖਾਂ ਈ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਚੁੰਮਣ, ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਖਸ਼ੇ,
ਜਦੋਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਹੜਾ ਸੱਖਣਾ, ਉਸੇ ਸੁੱਚਮ ਥੀਂ ਜੀ ਤਰਸੇ।
ਬਚਪਨ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ, ਇਕ ਅਨਮੋਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ,
ਲੈ ਕੁਝ ਮੋਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ, ਸ਼ਿੰਗਾਰਦੀ ਫਿਰਾਂ ਵੀਰਾਨਾ।

ਕੁੱਖੋਂ ਜਾਈਆਂ ਬਚੜੀਆਂ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਲੱਖ ਚੁੰਮਣ ਵਾਰਾਂ,
ਕੁਝ ਚੁੰਮਣ 'ਟੁਰ ਗਏ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾਂ।
ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਸਰਾਪੀ, ਆਪਣੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ।
ਹਿਚਕੀਆਂ ਹਉਕੇ ਲੈਂਦੇ ਚੁੰਮਣ, ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਵਾਰਾਂ।

ਇਕ ਚੁੰਮਣ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾਈ, ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਹੰਢਾਏ,
ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠਾਂ, ਖੌਰੇ ਕੋਈ ਆ ਜਾਏ।
ਇਕ ਚੁੰਮਣ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਨਾਉਂ ਦਿਆਂ,
ਉਮਰ ਮੇਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ, ਧੱਕੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ।

-ਗੁਰਬੰਸ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਫੋਨ:703-757-0446

ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਆਵੇਂਗਾ

ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਕਦੇ ਤਾਂ ਆਵੇਂਗਾ।
ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਮੁੜ ਕੇ ਈ ਨਾ ਆਵੇਂਗਾ।
ਪੈਰ ਪਾਏਂਗਾ ਜੰਮਣ ਭੋਂਇੰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ,
ਮੇਰੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਛਿਆ ਪਾਵੇਂਗਾ।
ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ,
ਮੇਰੀ ਝੁੱਗੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਵੇਂਗਾ।
ਅਜ਼ਲ ਤੱਕ ਰਹੇਗੀ ਉਡੀਕ ਤਿਰੀ,
ਕਦੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੇਂਗਾ।
ਮਾਰੂਥਲ ਬਣ ਗਿਆ ਦਿਲ ਮੇਰਾ,
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਕਦੋਂ ਵਰ੍ਹਾਵੇਂਗਾ।
ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਗਲੇ 'ਚੋਂ ਬੇੜੀਆਂ ਲਾਹ ਕੇ,
ਆ ਕੇ ਕਦੋਂ ਗਲੇ ਲਗਾਵੇਂਗਾ।
ਉਹ ਦੀਵਾਲੀ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ,
ਮੇਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਮਗਾਵੇਂਗਾ।

-ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ ਸ਼ਾਰਲਟ
ਫੋਨ: 704-257-6693

ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਤਰਕਾਲਾਂ ਚੀਸਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ...

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ:916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਬਾਈ ਅਮਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦਿਆਂ 'ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ' ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਲਮ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਕਾਲਮ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗਾਨੇ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਛਪਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਮੇਰੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਨੂੰ ਬੂਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ, ਸਗੋਂ ਫਲ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ 'ਇਕ ਨੇ ਪੰਜ ਪਾਲੇ, ਪੰਜਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਨਾ ਪਲਿਆ।' ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ। ਇਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤਾਂ ਛੇ ਮੀਲ ਸਾਇਕਲ ਚਲਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਡਾਲਰ ਦਾ ਚੈਕ ਵੀ ਦੇ ਕੇ ਗਏ। ਉਹ ਚੈਕ ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਸਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੜੀ ਪੀਡੀ ਸਾਂਝ ਪੈ ਗਈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਛੱਡਦੇ, "ਹੁਣ ਤਾਂ ਚੈਕ ਕੈਸ਼ ਕਰਵਾ ਲੈ।" ਮੈਂ ਕਹਿ ਛੱਡਦਾ, "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਇਹ ਚੈਕ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਕੈਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ।" ਇਸ ਚੈਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮੈਂ ਅਪਰੈਲ 2012 ਦੀ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ' ਮੌਕੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਯਾਦ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਮੈਥੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਚੈਕ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਐਡਰੈਸ ਗੂਗਲ 'ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਸਰਚ ਕੀਤੀ।

ਐਡਰੈਸ ਕਿਸੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਸੀ। ਡੋਰ ਬੈਲ ਵਜਾਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੈਕਸੀਕਨ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

"ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਟਰ ਹੈ ਤੇਰੇ ਕੋਲੇ ਜੋ ਇਸ ਪਤੇ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।" ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਪੱਕਾ ਸਮਝਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਲੈਟਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪਿਆ, ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਐਤਵਾਰ ਫਿਰ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਗੇੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਝੂਲਦੇ ਝੰਡੇ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਮਕਦੇ ਖੰਡੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਗੇੜੇ ਇਕ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਇੰਜ ਡਰ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਪੁੱਛਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੰਦਾ ਦੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁੱਤ ਜਿਹੜੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਏਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਜਿਵੇਂ ਸੁੰਨ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦਾਦਾ ਜੀ ਅੱਜ ਫਿਰ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। ਹੋਸ਼ ਗਵਾਚਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਫਿਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੋ?" ਫਿਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਦੱਸਿਆ, "ਪੁੱਤ! ਬਾਬੇ ਦੇ ਇਥੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤ ਹਨ ਤੇ ਦੋ ਧੀਆਂ। ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਂ ਥਾਈਂ ਰੰਗੀਂ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਪੁਰਾਣਾ (ਸਾਬਕਾ) ਫੌਜੀ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਨਾਨੀ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਇਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜਨਾਨੀ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਧਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਦੱਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਝੱਲਾ ਸੀ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਾਇਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਨੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦੀ ਧੀ ਵਿਆਹ ਲਿਆਂਦੀ। ਕੁੜੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁਨੱਖੀ ਸੀ। ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਭਰਾ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਉਸ (ਬਾਬੇ) ਸਿਰ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਹਾਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜ ਨਿਆਣੇ ਹੋਏ। ਉਸ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਪੂਰੀ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਵਾਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਘਰ ਦੇ ਸਿਆੜਾਂ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਗੱਡੀ ਤੋਰੀ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਨਿਆਣੇ, ਦੋ ਤੀਵੀਆਂ! ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਖੇਤੀ। ਹਾੜ੍ਹੀ-ਸਾਉਣੀ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੋਚਦਾ, ਨਿਆਣੇ ਪਾਲ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾ ਲਈਏ, ਫਿਰ ਆਪੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਦਿਵਾਉਣਗੇ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਜਲੇਬੀਆਂ ਕਢਵਾਈਆਂ। ਸਵਾ ਸਵਾ ਕਿਲੋ ਜਲੇਬੀ, ਜੋ ਵੀ ਭੋਗ 'ਤੇ ਆਇਆ, ਹਰ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨੱਕ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਖਰਚੇ ਨੇ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਲਟਾ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡਾ ਲਈ ਐ! ਫਿਰ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਜੰਮਣੇ-ਮਰਨੇ ਪੂਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਚੀ ਹੋ ਗਈ। ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-ਪੜ੍ਹ ਲੈ, ਕੋਈ ਅਫ਼ਸਰ ਲੱਗ ਜਾਈਂ। ਉਹ ਦਸ ਨਾ ਟੱਪਿਆ। ਆਖੇ-ਬਾਹਰ ਭੇਜੋ। ਫਿਰ ਦਿਲ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਕਿੱਲੇ 'ਤੇ ਕਾਟੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸ਼ਿੰਦਾ ਇਥੇ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੱਦ ਲੈ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ, ਫਿਰ ਇਥੇ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤ ਗੋਰਾ ਤੇ ਰਾਜੂ ਵੀ ਇਥੇ ਆ ਗਏ। ਦੋਵਾਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਥੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਿਨਾਈਆਂ ਵੱਜਣ ਹੀ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ, ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ 'ਹੈ' ਤੋਂ 'ਸੀ' ਹੋ ਗਈ। ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਬੀਬੀ, ਮੇਰੀ ਬੀਬੀ ਪਰ ਵੱਡੀ ਬੀਬੀ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਆਣਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਮਸਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਖ਼ੈਰ! ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤਾ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਵੀ ਭਰਾ ਦਿੱਤੇ। ਦੋਵੇਂ ਛੋਟੇ ਵੀ ਵਿਆਹ ਲਏ।

ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆ ਮੈਂ 65 ਤੇ 71 ਦੀਆਂ-ਦੋਵੇਂ ਲੜਾਈਆਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਲੱਗੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ? ਤਿੰਨ ਪੁੱਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤੇ ਦੋ ਧੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਪੂ ਆ ਜਾ...ਪੋਤੇ, ਪੋਤੀਆਂ ਦੇਖ ਜਾ। ਉਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ-ਦੋਹਤੇ, ਦੋਹਤੀਆਂ ਭੇਜ ਕੇ ਫਿਰ ਆਊਂਗਾ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਇਥੇ ਆ ਗਏ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਸਾਂਭੇ; ਫਿਰ ਵਿਚਾਰੇ ਬੋਰੀ-ਬਿਸਤਰਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਦੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਵੱਲ, ਤੇ ਕਦੇ ਗੋਰੇ ਵੱਲ ਤੁਰੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਧੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪੇ ਸਾਂਭਣ ਮਾਪੇ। ਬਾਬੇ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਕੱਢ ਸਕੀ; ਉਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਇਥੇ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।" ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਫੜਾਇਆ।

"ਮਾਤਾ ਜੀ! ਬਾਬਾ ਜੀ, ਫਿਰ ਇਥੇ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ।" ਮੈਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਆਥਣੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰ ਹੀ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਉਹ ਹੀ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਹਰ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ। ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੱਡ ਛੁਡਾ ਗਈ। ਜੇ ਉਹ ਸ਼ਿੰਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ, "ਓਲਡਮੈਨ ਬਹੁਤ ਖੰਘਦਾ ਹੈ।" ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ, "ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੇ ਡੈਡ ਵਿਚੋਂ ਬੜੀ ਗੰਦੀ 'ਸਮੈਲ' ਆਉਂਦੀ ਹੈ।" ਫਿਰ ਉਹ ਕਸੀਸ ਜਿਹੀ ਵੱਟ ਕੇ ਗੋਰੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਕਿ 'ਓਲਡਮੈਨ' ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਗੋਰੇ ਨੂੰ-ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਰੱਖ ਲੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ? ਗੋਰਾ ਬਾਪੂ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ-ਪੁੱਤਰਾ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਮੇਰਾ। ਉਹ ਅੱਗਿਓਂ ਕਹਿੰਦਾ-ਬਾਪੂ! ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆਪ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਹੁੰਦਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਦੋਂ ਸੰਡੇ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤੇ ਕਦੋਂ ਫਰਾਈਡੇ ਆ ਗਿਆ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਫਿਟਕਾਰਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਗਏ। ਸਾਇਕਲ 'ਤੇ ਹੀ ਹਰ ਥਾਂ ਜਾ ਆਉਂਦਾ। ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਿਨ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਗੇੜਾ ਕੱਢ ਆਉਂਦਾ। ਸਾਇਕਲ 'ਤੇ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਤ-ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮਨ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਾਲੀ ਨੇ ਕਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧੀਆਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਪਰ ਨੂੰਹ ਧੀ ਬਣ ਹੀ ਨਾ ਸਕੀ। ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਿਵਾਜ਼ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ, ਨੂੰਹ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਸਹੁਰਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਬੁੱਢੇ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ।..." ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਲੰਮਾ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ।

ਮਾਤਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਸੀ..."ਜਦੋਂ ਉਹ 75 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਏ ਕਿ ਬਾਪੂ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ। ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ, 20 ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇਕ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਖਾਲੀ ਲਿਫ਼ਾਫੇ ਵਾਂਗ ਉਹ ਖੂੰਜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਜਦਾ, ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਥੇ ਉਹ ਇਕ ਫਿਜ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਮੂੰਹ ਘੁੰਮਾ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਫਿਰ ਆਹ 'ਲੋ-ਇਨਕਮ' ਵਾਲੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਲੈ ਲਈ।" ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬੋ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।

"ਮਾਤਾ ਜੀ, ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਿੰਡ ਕਦੋਂ ਗਏ ਤੇ ਉਥੇ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ।" ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

"ਪੁੱਤ! ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪੁੱਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਿਖਵਾ ਲਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਪਾਰਕ ਜਾਣੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਉਬਾਲ ਉਠਿਆ, ਟਿਕਟ ਕਟਾ ਲਈ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਪੁੱਤ! ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁੱਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਠਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸਸਕਾਰ 'ਤੇ। ਭੋਗ 'ਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤ ਤੇ ਧੀ ਗਏ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੀ ਜਨਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਪੁੱਤ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚੋਂ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ।" ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਰੋਣ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਉਹ ਲੇਖ ਕਿਉਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹੋ ਕੁਝ ਉਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਉਠਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਅਚਾਨਕ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, "ਮਾਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇੱਥੇ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ?"

"ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ, ਉਹ ਦੇਖ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦਾ ਸਾਈਂ ਅੰਦਰ ਪਿਆ।" ਅੰਦਰ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਿਸਤਰੇ ਉਤੇ 'ਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਾਲੀ ਧੁਰ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਤੇ ਪਿਉ ਦਾ ਮੋਢਾ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਜਨਮ ਲੈਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਚਿਟੇ ਜਿਨ ਕੇ ਕਪੜੇ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ
ਫੋਨ: 530-635-4321

ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ, ਧੂਫ-ਬੱਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਆਦਿ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਗਹਿਰਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। 'ਬਾਹਰਿ ਧੋਤੀ ਤੂਮੜੀ ਅੰਦਰਿ ਵਿਸੁ ਨਿਕੋਰ॥ ਸਾਧ ਭਲੇ ਅਣਨਾਤਿਆ ਚੋਰ ਸਿ ਚੋਰਾ ਚੋਰ॥' ਸ਼ਬਦ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਬਾਹਰੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਲਾ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਰਖ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਸਫੈਦੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਲਤੂ ਝੋਲੀਚੁੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਆਮ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫੈਦਪੋਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਫੈਦਪੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਬਰੀ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕਮਜੋਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਫੈਦਪੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਚੇਤੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸਰਿਆ ਕਿਰਦਾਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਫੈਸ਼ਨ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੰਗ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੰਗ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰੜਕੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆ ਤੋਂ ਦੰਭੀ ਪਖੰਡੀ ਕੁਕਰਮੀ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਕੇ ਆਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੁੱਟੀ ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਨ ਦੌਲਤ ਲੁੱਟ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਚਿੱਟੇ ਪਹਿਨੀ ਕਾਲੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਪੈਣਗੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ, ਵਿਹਲੜ ਸਾਧ ਬਾਬੇ, ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਕਸਰ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਇਹ ਕਾਲੇ ਕਰਮ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਚਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਿੱਟੇ ਚੋਲੇ ਕਿੰਨੇ ਦਾਗਦਾਰ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਬਣਿਆ, ਰਾਜਸੀ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਾਫ ਬਚ ਨਿਕਲੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਲੁੱਟੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਿਟਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾ ਜੇਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਡੱਕਿਆਂ ਸਗੋਂ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਲਗਭਗ ਅੱਸੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਿੱਟੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ, ਸਾਂਝੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਟਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜੇ ਲੈਣੇ ਅਤੇ ਦਿਵਾਉਣੇ ਹਨ, ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਸਹਿਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਵਾਜ਼ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੀ। ਕਈ ਚਿੱਟੇ ਚੋਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੜਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲੇ

ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲਿਸਟ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਅਹਿਮ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਗੂ ਹਨ ਜੋ ਦੁੱਧ ਚਿੱਟੇ ਕੁੜਤੇ ਪਜਾਮੇ, ਧੋਤੀਆਂ, ਜਾਕਟਾਂ ਪਹਿਨ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਵਿਚ ਖਾ ਕੇ ਡੱਕਾਰ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਹੱਥ ਪਿਆ ਮਾਲ ਖਾ ਗਿਆ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਏ ਮਾਮੇ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਵਲੋਂ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਾਉਣ ਬਦਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪ ਘੋਟਾਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਾ ਘੋਟਾਲਾ, ਕੋਲਾ ਘੋਟਾਲਾ, ਟੈਲੀਫੋਨ ਘੋਟਾਲਾ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਘੋਟਾਲਾ, ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਸਫਾਈ ਘੋਟਾਲਾ, ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਘੋਟਾਲਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਾਂਟ ਘੋਟਾਲਾ-ਗੱਲ ਕੀ ਹਾਥੀ, ਪੰਜਾਂ, ਕਮਲ, ਤੱਕੜੀ, ਸਾਈਕਲ ਆਦਿ ਨੇ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰਾਂ, ਮਾਮੇ-ਭਾਣਜਿਆਂ, ਪਤੀ-ਪਤਨੀਆਂ, ਚਾਚੇ-ਤਾਇਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਰਥਕ ਘਪਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਛਾਏ ਪਏ ਹਨ, ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਸਦਕਾ ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਲਤਾੜ ਕੇ ਕੀ ਗਰੀਬ, ਕੀ ਅਮੀਰ ਬੱਚੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਸੱਟੇ ਲਾ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਉਲੂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਤੇ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ, ਮਕਾਨ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਧਰਮ, ਕ੍ਰਿਕਟ, ਕਦੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ, ਕਦੇ ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਵੱਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਾਲ ਧਨ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਮਿਸਤਰੀ, ਮਜਦੂਰ-ਸਭ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਚ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ, ਖਿਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸੱਟਾ ਲਾ ਕੇ ਮੋਟੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਮੂਰਖ ਬਣ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਛੱਡ ਸਾਰਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਟੀ ਵੀ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਜੋਗੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਿਕਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੈ ਨਾ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਆਂ ਦਾ ਕਮਾਲ! ਜਨਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸਮੋਹਿਕ ਨੀਂਦ ਵਿਚੋਂ ਉਠੇਗੀ?

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ

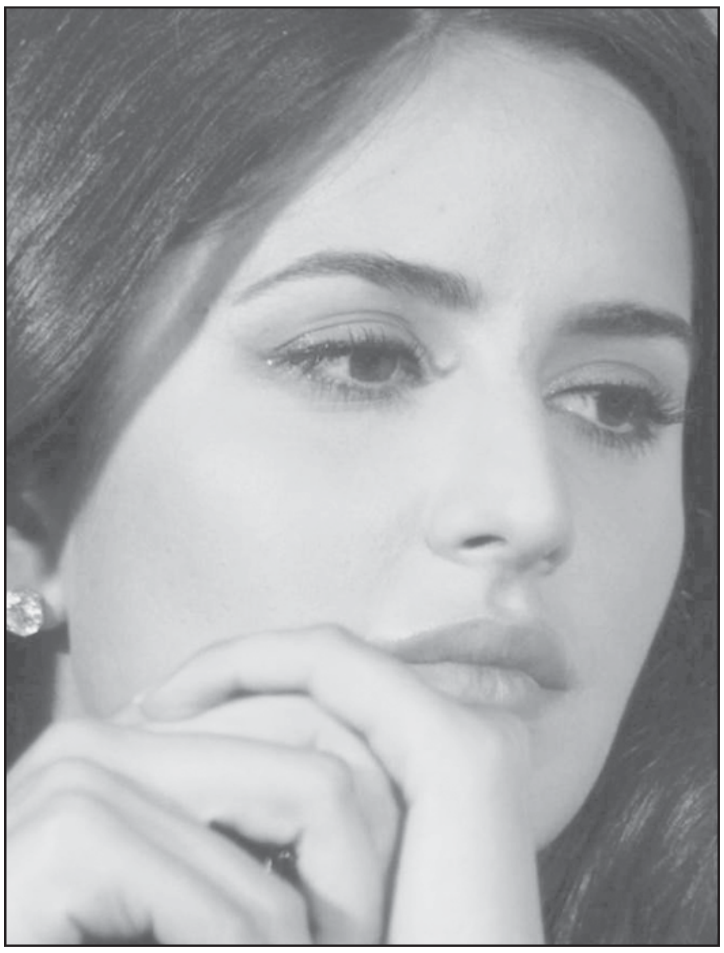

ਵਲੈਤਣ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹਾਂ ਧੱਕ ਕੇ ਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਕਮੀਪੇਸ਼ੀ ਉਸ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਰੀ ਨਾ ਪਈ। 100 ਸਾਲ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ 'ਤੇ ਬਣੀ ਸ਼ਾਰਟ ਫ਼ਿਲਮ 'ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼' ਵਿਚ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਕੈਟ ਹਰੇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਬਟੋਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਧੂਮ-3', 'ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹੂੰ' ਤੇ ਬਰਸਾਤਾਂ ਵਿਚ 'ਦੋਸਤਾਨਾ-2' ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੀ ਮਿਸ ਕੈਫ਼ ਹਿੰਮਤ, ਖ਼ੁਦਾ, ਕਲਾ ਤੇ ਲਗਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦਾ ਸਾਥ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

'ਆਸਮਾਨ', 'ਬੈਂਗ ਬੈਂਗ' ਦੋ ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਕੈਟੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਚੁਗਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਲੋਕ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿਣ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਰਬੜ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਹੈ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਫ਼ਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਬਾਹਰਲੀ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਪੁਲ ਸ਼ਾਹ, ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਰਾਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਟ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫ਼ਿਲਮ 'ਜਵੈੱਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' ਵੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੀ 'ਤੇ ਵੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਹਾਨਾ ਦਿਓਲ ਦੀ ਮੰਗਣੀ

ਧਰਮਿੰਦਰ ਤੇ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਅਹਾਨਾ ਦਿਓਲ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵੈਭਵ ਵੋਰਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਵੀ ਇਸੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਸਾਹੇ ਦੀ ਤਾਰੀਕ ਪੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੂਨ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਈਸ਼ਾ ਦਿਓਲ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਹੀ ਅਹਾਨਾ ਅਤੇ ਵੈਭਵ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਆਦ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝ ਵਧਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮੰਗਣੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਏ ਪਿਆਰ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਮੰਗਣੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖਿੜੀ ਹੋਈ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਵੈਭਵ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੜਾ ਖਾਸ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਦੁਆਵਾਂ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹਨ।" ਮੰਗਣੀ ਦੀ ਰਸਮ ਰਵਾਇਤੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਵੈਭਵ ਨੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅਹਾਨਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਪਾਈ। ਅਹਾਨਾ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟਾਂ ਬਖੇਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੰਗਣੀ ਦੀ ਰਸਮ ਵਿਚ ਬੱਝ ਗਏ। 27 ਸਾਲਾ ਅਹਾਨਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਡੀਸੀ ਡਾਂਸਰ ਹੈ। ਇਹ ਡਾਂਸ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਬਿੰਦਰ ਅਤੀਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਾਂਸ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੱਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਖੁਜਰਾਹੋ ਨਾਚ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਈਸ਼ਾ ਦਿਓਲ ਨਾਲ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਡਾਂਸ ਸ਼ੋਅ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਈਸ਼ਾ ਦਿਓਲ ਵਾਂਗ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਂਜ, ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਬਣਨ ਦੇ ਚਰਚੇ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੁਭਾਸ਼ ਘਈ ਦੀ 'ਵਿਸਲਿੰਗ ਵੁੱਡਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ' ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਐਡਿਟਿੰਗ ਦਾ ਕੋਰਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਦੀ 2009 ਵਿਚ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼' ਵਿਚ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਇ ਦੀ ਜੋੜੀ ਸੀ।

ਇਕੋ ਫਿਲਮ 'ਚ ਤਿੰਨ ਮਹਾਂ ਸਟਾਰ

ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ, ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਹੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਉਹ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਾਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕਮਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੁਜੋਏ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਸਟਰਾਰ ਹਿੱਟ ਸਸਪੈਂਸ ਫਿਲਮ 'ਕਹਾਨੀ' ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਜੋਏ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ 'ਬਦਲਾ' ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਦਲੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਫਿਲਮ 'ਪਾ' ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਅਭਿਨੈ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਿਤਾਭ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਫਿਲਮ 'ਇਸ਼ਕੀਆ' ਤੇ 'ਦ ਡਰਟੀ ਪਿਕਚਰ' ਵਿਚ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਅਭਿਨੈ ਦਾ ਕਮਾਲ ਦਿਖਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਉੱਤਮ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੀ ਨਵਾਂ ਕਮਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਫਿਲਮ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਵਰਗੇ ਮਿਸਾਲੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਬੜਾ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਨ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਕਾਰ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਬੜਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ, ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਪਿਕਨਿਕ ਉਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹੋ ਅਤੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਹੋਰ ਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਕੰਮ ਵਿਚ ਦਿਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਆਪ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਆਪ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਰਾਏ ਬਣੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਵਿਦਿਆ ਘਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦੋਹੀਂ ਥਾਈਂ ਬਹੁਤ ਸੁਚੱਜੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਸ਼ਾਹ

ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ

ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ

ਗੁਰਬਾਣੀ
24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ
Dial 832.551.5029 Ext. 4
www.GurbaniRadio.org

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਣੇ
24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ
Dial 832.551.5029 Ext. 3
www.NonStopPunjabi.com

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ
Punjabi RADIO USA
ON THE AIR
Uniting Punjabi's All Over
www.PunjabiRadioUSA.com
408-272-5200

DIAL TO LISTEN:
US: 832-551-5029 | 605-475-6868 | 712-432-5838 (METRO PCS)
UK: +44 203-519-0455
GERMANY: +511 80-90-40-41

NEW PROGRAM: TODAY IN SIKH HISTORY | ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ DAILY | ਰੋਜ਼ਾਨਾ 9AM | 12PM

KHALSA
INSURANCE AGENCY, INC.

STARTING A NEW OR HAVE AN EXISTING TRUCKING BUSINESS?
LONG HAUL OR LOCAL TRUCKING

» General Liability
» Auto Liability
» Bobtail Liability (Non-Trucking)
» Cargo
» Physical Damage
» Work - Comp

Call now for the LOWEST PRICES!
408-272-2500
www.KHALSAINSURANCE.com
3750 McKee Rd Suite A , San Jose, CA 95127

Call to check our lowest rates for Auto • Home • Health • Life. You won't believe It.

Licensed in: Alabama • Arkansas • Arizona • California • Colorado • Connecticut • DC • Georgia Florida • Idaho • Iowa • Indiana • Illinois • Kansas • Louisiana • Maryland • Mississippi • Michigan Minnesota • Nevada • New Jersey • New York • New Mexico • Oregon • Ohio • Oklahoma Pennsylvania • Texas • Utah • Virginia • Vermont • Washington • Wisconsin

Khalsa Insurance Agency, Inc. CA LICENSE #0F89805

ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ

ਗਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ

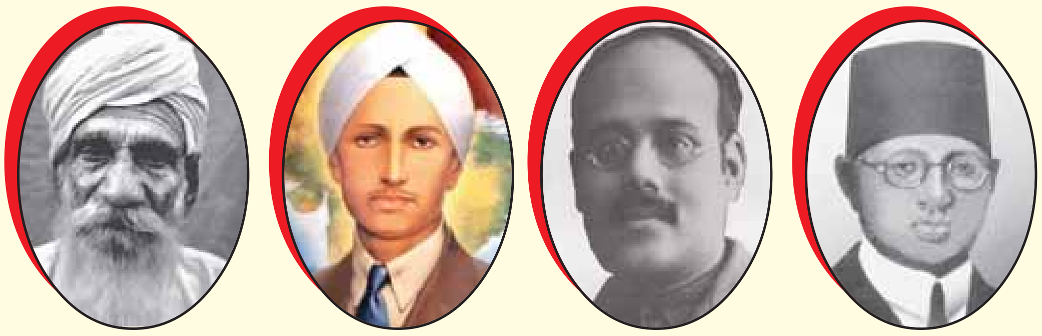

ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ | ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ | ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ | ਮੁਹੰਮਦ ਬਰਕਤ-ਉੱਲਾ

ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ

13 ਜੁਲਾਈ 2013

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਦੁਪਹਿਰ 12 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸਥਾਨ: ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ

5 ਵੁੱਡ ਸਟਰੀਟ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 94116

ਉਦਘਾਟਨ: ਡਾ. ਗੁਰੂਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਫਰਿਜ਼ਨੋ

ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ *(ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)*
ਗਦਰ ਲਹਿਰ: ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਉਤੇ ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ

ਸ੍ਰੀ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਯੈਚੁਰੀ, ਐਮ.ਪੀ., ਨਿਰੂਪਮਾ ਰਾਓ, ਰਾਜਦੂਤ, ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਵੀ.ਸੀ. ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਡਾ. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਂਟਰ, ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਮੈਂਬਰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ), ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੁਸ਼, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪਲਾਂਟ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ (ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ) ਪ੍ਰੋ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਹਿਊਸਟਨ) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਡਿਆਲਾ-ਯੂ ਕੇ, ਪ੍ਰਿੰ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੂਤ, ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉਪਲ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ : 14 ਜੁਲਾਈ 2013 ਐਤਵਾਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸਥਾਨ : ਪਰਫਾਰਮਿੰਗ ਆਰਟ ਸੈਂਟਰ ਸੈਲਡਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ
8333 ਕਿੰਗਜ਼ ਬ੍ਰਿਜ ਡਰਾਈਵ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 95829

ਉਦਘਾਟਨ: ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੁਸ਼
ਐਫ.ਆਰ.ਐਸ., ਐਨ.ਏ.ਐਸ. ਪ੍ਰੋ. ਪਲਾਂਟ ਸਾਇੰਸਜ਼

ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੀਤ: ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ, ਪੰਮੀ ਮਾਨ
ਸੰਗੀਤ: ਨਰਿੰਦਰ ਬੱਗਾ

ਲੰਗਰ: ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਸੰਸਾਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਟਰੇਸੀ ਅਤੇ ਲਿਵਰਮੋਰ।
ਫਰੂਟ ਦੀ ਸੇਵਾ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ।

ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ, ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖੀ ਅਤੇ ਮੰਨਾ ਢਿੱਲੋਂ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ

ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ

Free Entry, Free Parking **ਨਿੱਘਾ ਸੱਦਾ** *Free Food and Tea*

ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਸਹਿਯੋਗੀ: ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਓਰੇਗਾਨ, ਡਾ. ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ, ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਰਾਣਾ, ਅਮਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ-ਹਿਊਸਟਨ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ-ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ-ਸਕੱਤਰ (ਜੈਕਸਨ), ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਪੰਚ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਸਿਆਟਲ, ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ ਐਲ.ਏ., ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯੱਕਾਵੈਲੀ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੈਫਟਰ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਿੰਡਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿੰਡਾ, ਸੋਨੂੰ ਖਿੰਡਾ ਰੈਡ ਬਲੱਫ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਚੰਦੀ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਟਰਲਕ, ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟੁਲੈਰੀ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰੋਕ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਇਸੇਲੀਆ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਮਨਟੀਕਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਟਰੇਸੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਡੋਡ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਬੋਲੀਨਾ ਬ੍ਰਦਰਜ਼-ਕੰਕਰੀਟ ਏਜੰਸੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਭੁੱਟਾ ਕੇ.ਟੀ.ਐਕਸ., ਪਾਲ ਘੁਮਣ ਆਰ.ਜੀ. ਕੰਸਲਟਿੰਗ ਗਰੁਪ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਮੁਲਖ ਰਾਜ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਹੀਆ, ਹਰਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਰਤਨਪਾਲ, ਰੋਮੀ ਸਿੰਘ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ, ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਾਬਕਾ ਡੀ ਈ ਓ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਵਿਦਵਾਨ), ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਸਰਪੰਚ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ, ਇੰਡੋ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਪੋਰਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ, ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਵਾਲਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵੁੱਡਬ੍ਰਿਜ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊਟੀਕ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੜਿੰਗ (ਪ੍ਰਧਾਨ, ਨਾਪਾ), ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ।

ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਜਰਨੈਲ ਮੰਡੇਰ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਦੋਲਾ
ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ,
ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਲੈਥਰੋਪ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਚੰਦੀ।
ਚੇਅਰਮੈਨ-ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ-ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ, ਸ਼ੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ।

ਸਕੱਤਰ-ਕੰਵਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ।
ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਨਕ ਰਾਜ ਸਿਧਰਾ, ਸਰਪੰਚ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਹੱਦੀ, ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ, ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਮਾਨ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ।

ਫੋਟੋ ਤੇ ਵੀਡੀਓ: *ਮੂਨ ਲਾਈਟ ਸਟੂਡੀਓ ਫੋਨ: 916-267-8784*

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ: 925-435-7329, 916-616-7200, 916-690-2654